

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Ivana Zlámalová

Stalking

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. et. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 2. 5. 2011

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.“

V Praze dne

Ivana Zlámalová

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě chci poděkovat vedoucímu diplomové práce doc. JUDr. et. Bc. Tomáši Gřivnovi, Ph.D. za podnětné připomínky a ochotu stát se garantem této práce.

Mé poděkování patří rovněž prof. JUDr. Jiřímu Jelínkovi, CSc., který souhlasil s volbou tématu diplomové práce nad rámec témat z nabídky katedry trestního práva.

Děkuji mé rodině za jejich neustávající podporu při psaní této práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 POJEM STALKING.....	9
1.1 DEFINICE PSYCHOLOGICKÉ A PSYCHIATRICKÉ	9
1.2 DEFINICE LEGÁLNÍ.....	11
1.3 FORMOVÁNÍ POJETÍ JEDNÁNÍ OZNAČOVANÉHO ZA STALKING.....	12
1.4 VÝSKYTU JEVU VE SPOLEČNOSTI	14
1.4.1 Austrálie	14
1.4.2 USA.....	15
1.4.3 Spolková republika Německo	16
1.4.4 Česká republika	16
2 PSYCHOLOGICKÉ A PSYCHIATRICKÉ VÝZKUMY PACHATELŮ A OBĚTÍ STALKINGU	18
2.1 VÝZKUMY STALKERŮ	18
2.1.1 Typologie podle Zona a kol.....	19
2.1.2 Typologie Wright a kol.	20
2.1.3 Typologie podle Čírtkové.....	20
2.1.3.1 Typ 1: pronásledování ex-partnerem	20
2.1.3.2 Typ 2 umanutý (poblázněný) obdivovatel	21
2.1.3.3 Typ 3: fixovaný pronásledovatel si psychickými poruchami.....	21
2.1.3.4 Typ 4: sadistický pronásledovatel	22
2.1.4 Typologie podle Mullen, Pathé a Purcell	22
2.1.4.1 Odmítnutý stalker (The Rejected Stalker)	23
2.1.4.2 Naštvaný stalker (The Resentful Stalker)	25
2.1.4.3 Hledač intimity (The Intimacy Seeker).....	27
2.1.4.4 Nekompetentní ctitel (The Incompetent Suitor)	28
2.1.4.5 Predátorský pronásledovatel (The predatory stalker).....	30
2.2 VÝZKUMY OBĚTÍ	32
2.2.1 Typologie Jason a kol.....	33
2.2.2 Typologie podle Mullen, Pathé, Purcell.....	34
2.2.2.1 Dřívější známost, důvěrně známý přítel (ex intimates)	34
2.2.2.2 Náhodná známost a přátelé (casual acquaintances and friends)	35
2.2.2.3 Profesionální kontakty (professional contacts).....	35
2.2.2.4 Stalking na pracovišti (workplace contacts)	36
2.2.2.5 Neznámí (strangers)	36
2.2.2.6 Slavní (the famous).....	37
3 PRÁVNÍ ASPEKTY STALKINGU.....	38
3.1 PRÁVNÍ ÚPRAVA VE VYBRANÝCH ANGLICKÝCH MLUVÍCÍCH ZEMÍCH.....	41
3.1.1 USA.....	43
3.1.1.1 Federální zákon.....	43
3.1.1.2 Kalifornie	45
3.1.1.3 Michigan	47
3.1.2 Kanada.....	49

3.1.3	Velká Británie	52
3.2	KRÁTKÝ EXKURZ DO PRÁVA NĚMECKY MLUVÍCÍCH ZEMÍ	56
3.3	PRÁVNÍ ÚPRAVA V ČESKÉ REPUBLICE	57
3.3.1	Historický exkurz	57
3.3.2	Subsidiarita trestní represe	61
3.3.2.1	Ochrana podle občanského zákoníku.....	62
3.3.2.2	Ochrana podle občanského soudního řádu	63
3.3.2.3	Ochrana podle policejního zákona.....	64
3.3.2.4	Ochrana podle přestupkového zákona	65
3.3.3	Obecný výklad k trestnému činu nebezpečnému pronásledování	67
3.3.3.1	Kategorizace trestného činu	68
3.3.3.2	Rozdíl mezi trestným činem podle ust. § 353 tr. zák nebezpečné vyhrožování a podle ust. § 354 tr. zák nebezpečné pronásledování	68
3.3.4	Skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování	70
3.3.4.1	Subjekt	70
3.3.4.2	Subjektivní stránka	70
3.3.4.3	Objekt.....	71
3.3.4.4	Objektivní stránka.....	71
3.3.4.5	Kvalifikovaná skutková podstata	78
3.3.5	Tresty a ochranná opatření	79
3.3.6	Trestní řád a stalking	80
3.3.6.1	Ochrana oběti před sekundární viktimizací	80
3.3.6.2	Trestní stíhání se souhlasem poškozeného	82
3.3.6.3	Vazba	83
3.3.6.4	Právní prostředky ochrany v trestním řádu	87
ZÁVĚR		90
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		95
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		96
SEZNAM TABULEK.....		98
SEZNAM PŘÍLOH.....		101

ÚVOD

Poprvé jsem se se stalkingem setkala v roce 2007 díky předmětu soudní psychologie, zaujal mě natolik, že jsem se o tomto jevu snažila zjistit více informací a konzultovala možnosti právního postihu i s odborníky z řad soudců a státních zástupců. Nakonec jsem se rozhodla použít získané informace k sepsání této diplomové práce.

Předkládaná práce pro mě byla rovněž jistou výzvou, jedná se o téma nové, málo prozkoumané a proto jsem si mohla dovolit uvádět vlastní názory a kritiky.

Stalking ovlivňuje životy všech, kteří se s ním setkají, nejedná jen o záležitost mezi obětí a pachatelem. Aktivita stalkera se primárně zaměří na oběť, později jim může být vystaven jakýkoli člen rodiny, přítel, nebo spolupracovník. Největším problémem stalkingu je, že nezanechává „*viditelné rány*“, které by se daly změřit nebo finančně ohodnotit, přesto dopad na psychiku poškozeného je devastující. Bohužel nejsou výjimečné ani případy, kdy stalking eskaloval do násilí, a kdy nejeden případ skončil násilným usmrcením.

Výše uvedené je důvodem, proč je nutné se tímto jevem zabývat. Zpočátku může stalking vypadat jako neškodné jednání, jeho pozdější projevy mohou být fatální.

V rámci své práce jsem se zaměřila především na právní postih daného jevu. Nemohla jsem však opomenout psychologické a psychiatrické výzkumy, které právní úpravě předcházely; zde se zaměřuji na dvě cílové skupiny na pachatele a jejich oběti. Zajímám se o studie, které jsou schopny odpovědět na otázku jak účinně přimět stalkera, aby ustal ve svých aktivitách a oběť tak byla ochráněna.

V právní části práce se věnuji federálnímu anti-stalkingovému zákonu v USA, zákonodárství státu Kalifornie, Michiganu, dále Kanady a Velké Británie. Vzhledem k rozsáhlosti novozélandského anti-stalkingového zákonodárství jsem jej záměrně opomněla, stejně jako úpravy všech australských států a teritorií. Nejrozsáhlejší částí je analýza anti-stalkingové legislativy v České republice. Dala jsem si za cíl posoudit účinnost právních norem v praxi, popř. upozorňuji na jejich slabá místa.

Historickou metodou jsem analyzovala minulost zkoumaného jevu. První soudní rozhodnutí vztahující se ke stalkingu se datuje kolem roku 1700. V českých zemích (míněno v Československu) jsem se omezila na zkoumání stalkingu od roku 1918. Typologickou metodu jsem uplatňovala v psychologické, resp. v psychiatrické části, kdy jsem používala již vytvořené typologie obětí a pachatelů stalkingu.

Vzhledem k tomu, že jsem měla k dispozici statistické výkazy Policejního prezidia České republiky pro období od 1. 1. 2010 až 31. 12. 2010 a období 1. 1. 2011 až 31. 12. 2011 mohla jsem vyhodnotit výskyt registrované kriminality trestného činu nebezpečného pronásledování.

Svou práci jsem časově zasadila, s drobnými odchylkami, do rozmezí let 1990 až 2011. Získané informace se váží především k výše uvedených zemím tzv. *common law* a České republice.

Ačkoli jsem se snažila být neutrální, často se orientuji na oběť, snažím se vystihnout všechny právní prostředky ochrany, které jí právní řád nabízí. Z tohoto pohledu může má práce posloužit jako pomoc oběti při orientaci v nepřehledné české právní úpravě.

V poslední řadě bych ráda zmínila, že odlišuji stalking v pojetí psychologickém, resp. psychiatrickém a právním. Nejedná se o totožné pojmy. První pojetí vnímá stalking jako celistvý jev se všemi jeho projevy, právní pojetí je užší a vztahuje se jen na ta jednání, které zná právní úprava.

1 POJEM STALKING

Stalking, je pojmem pocházejícím z angličtiny. Kořen slova je odvozen ze slova „to stalk“, Oxforský slovník jej definuje jako „to move slowly and quietly towards an animal or a person, in order to kill, catch or harm it or them“¹. Do češtiny volně přeloženo pohybovat se pomalu a tiše směrem ke zvířeti či osobě, za účelem zabítí, chycení či ublížení.

Vlivem médií začalo slovo „stalking“ označovat sledování známých osobností, s tímto pojetím se setkáváme v USA od 90. let minulého století, „stalker“ se tak zaměřil na konkrétní osobu, po níž slídl, pronásledoval, obtěžoval ji, popřípadě i fyzicky napadal a v některých případech i usmrtil². Později došlo ke změně chápání celé problematiky, kdy stalkingem označuje jednání, při kterém jednotlivec vnucuje dalšímu jednotlivci nechtěné a strach nahánějící obtěžování ve všech možných projevech a formách³.

1.1 Definice psychologické a psychiatrické

Jak již bylo naznačeno výše chápání pojmu stalking se vyvíjelo a v současné době existuje několik odborných definic.

Mullen, Pathé a Purcell nabízí ve své publikaci přehled vybraných názorů⁴. Tak například Meloy a Gothard odmítají používat slovo stalking a nahrazují jej „posedlým proná-

¹ Výkladový slovník anglických slov, pojem „to stalk“ Dictionary Oxford University Press [cit. 15. 11. 2010]. Dostupný z www: http://www.oup.com/oald-bin/web_getald7index1a.pl

² Dressing, H., Maulk-Backer, H., Gass, P. Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska. 2007. [cit. 18. 3. 2010]. Dostupný z www: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/art_5000/posuzovani-stalkingu-z-kriminalistického-a-psychiatrickeho-hlediska.aspx

³ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 1.

⁴ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 6 - 7.

sledování“ nebo „nemorálním a dlouhotrvajícím vzorcem chování vyznačující se vyhrožováním a obtěžováním směřující směrem ke konkrétnímu jednotlivci; toto je zjevně nechtěné a dotyčnou oběť je chápáno jako obtěžující, ačkoli by se mnohým mohlo zdát jako velkorysé, resp. štědré“.

Další z významných psychologů Pathé a Mullen definují stalking jako „vzorec chování, kdy jednotlivec opakovaně druhého obtěžuje a snaží se s ní navázat kontakt, což oběť pociťuje jako nechtěné“. Obtěžováním se pak myslí pronásledování, potulování se v blízkosti svého cíle, případně snaha o udržení kontroly nad obětí, nebo snaha o navázání kontaktu ve formě dopisů, telefonicky, emailem, nebo třeba grafitů a poznámek připevněných na autě oběti.

Psychologové Mullen, Pathé, Purcell a Stuart jsou prvními autory, kteří se snaží stalking časově vymezit a z toho důvodu dodávají limitaci, kterou lze vysledovat i v právních úpravách, definujících stalking, a sice uvádějí, že „*popsané jednání se musí sestávat alespoň z deseti od sebe oddělených rušení a/nebo musí trvat alespoň čtyři týdny*“⁵.

V České Republice se stalkingem intenzivně zabývá Čírtková, která jej považuje za specifickou variantu násilí. Hlavním znakem je pak obsesivní upnutí známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně projevy nevyžádané a nechtěné pozornosti. Čírtková rovněž uvádí příklady, jaké formy může mít pronásledování ze strany pachatele⁶.

⁵ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. et Stuart, G. W. A Study of Stalkers. American Journal of Psychiatry, 1999.

⁶ Viz Čírtková, L. Moderní psychologie pro právníky, Praha: Grada, 2008, s. 53.

1.2 Definice legální

V roce 1989 byla v Kalifornii zavražděna herečka Rebecca Schaeffer jejím fanouškem Robert John Bardo; v tomto případě stalking eskaloval až do násilí. Následovaly další vraždy, skutkově se jednalo o podobné případy, kdy se vyděšené ženy obávaly o svůj život ze strany bývalých partnerů či „*ctitelů*“. Některé z nich učinily i právní kroky, kdy v jejich prospěch byla státními orgány vydána omezující opatření, která se většinou minula účinkem. Policie byla následně dotazována, proč nepodnikla žádné další kroky k ochraně obětí, proč případy skončily vraždou. Policie nemohla dělat nic, neboť žádný trestný čin spáchán nebyl⁷.

Tyto případy (tzv. případy „*neobvyklých*“ vražd), řešil v roce 1990 v Newport Beach soudce John M. Watson. Právě jeho zásluhou, ve spolupráci s poslancem Edward Royce, byla navržena první „*anti-stalkingová*“ úprava. Zákon se stal účinným ke dni 1. 1. 1991. Postupně byla ve všech státech USA přijata legislativa zakazující společensky nežádoucí projevy stalkingu. Na evropském kontinentu byla jako první přijata belgická úprava v roce 1998, další v roce 2000 v Holandsku, sousední Rakousko s Německem ji přijaly v rozmezí let 2006 a 2007. Česká Republika do svého nového trestního kodexu zařadila ust. § 354 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, s účinností od 1. 1. 2010.

První legální definice zakázaného jednání zněla: „*Any person who wilfully, maliciously, and repeatedly follows or harasses another person and who makes a credible threat with the intent to place that person in reasonable fear of death or great bodily harm*“⁸.

⁷ Watson, J. First Anti-stalking Law in the Country, 1998 [cit. 15. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://www.smartvoter.org/1998jun/ca/or/vote/watson_j/paper1.html](http://www.smartvoter.org/1998jun/ca/or/vote/watson_j/paper1.html)

⁸ (každý kdo cíleně, ve zlém úmyslu a opakovaně pronásleduje nebo obtěžuje jinou osobu, a kdo tím vyvolá u jiného oprávněné obavy s úmyslem vyvolat u něj strach ze smrti nebo z těžké tělesné újmy), viz Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 255.

Saunders⁹ poukazuje na to, že i kdyby tento zákon byl účinný v době před zabitím Schaffer, stejně by herečku neochránil, neboť vyžadoval, aby stalker vyvolal u oběti oprávněnou obavu o její život nebo zdraví. Schaffer si ale hrozeb vědomá nebyla, a i kdyby nějaké tušila, nebyly by přímé povahy. V jednom z dopisů, označil Bardo Schaeffer, která hrála i mírně erotické scény, jako „*Miss Nudity 2—Shoes*“, domnívám se, že z toho sdělení skutečně nelze usuzovat, že jde o člověka, který jí usiluje o život. Nicméně už v roce 1994 došlo v kalifornském trestním kodexu k významným změnám, které zvýšily účinnost zákona v praxi.

Rovněž další americké státy musely anti-stalkingové zákony novelizovat, neboť neobstály při testu ústavnosti, ať už proto, že byly definovány příliš široce a kriminalizovaly tak značné množství ústavně chráněného jednání anebo obsahovaly až protiústavně neurčité pojmy. Například z posledně uváděného důvodu byla jako protiústavní odmítnuta právní úprava Kansasu, která obsahovala pojmy jako „obavy“, „obtěžování“, „znepokojení“, aniž by je dále definovala, nebo stanovila měřítka, které by byla schopna odlišit zakázané od povoleného chování¹⁰.

1.3 Formování pojetí jednání označovaného za stalking

Stalking jako jev, tu byl už před tím, než byl pojmenován. Samotné slovo pak plní pouze funkci mediátora, ve kterém našel „*stalking*“ své vyjádření.

⁹ Saunders, R. Legal aspects of Stalking. 2006 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://www.stalkingalert.com/articlesofinterest.htm](http://www.stalkingalert.com/articlesofinterest.htm)

¹⁰ US Department of Justice: Zpráva o stavu antistalkingového zákonodárství v USA. 2002. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://www.ojp.usdoj.gov/ovc/publications/bulletins/legalseries/bulletin1/1.html](http://www.ojp.usdoj.gov/ovc/publications/bulletins/legalseries/bulletin1/1.html)

Lowney a Best¹¹ ve svém článku popisují tři významné milníky, které stály při formování dnešního pojetí slova stalking.

- Prvním obdobím je rozmezí let 1980 až 1988, kdy se samotné označení „stalking“ prakticky nevyskytovalo. V této fázi se začínají vyskytovat články a diskuse pod označením „*psychological rape*“ a „*obsessive following*“ (psychologické znásilnění a fanatické pronásledování). Jednalo se o různé formy sexuálního obtěžování, které byly typizovány jako nenásilné, ale dlouhodobé obtěžování oběti. Justiční systém nebyl schopen poskytnout pomoc a dokonce oběti spoluvinil ze vzniklé situace.
- Druhá fáze se datuje od 1981 do 1991, ve které lze vysledovat zvyšující se frekvenci užívání slova stalker. Stalking dostává podobu „*stalking of stars*“. Ve středu zájmů byli ti, kteří obtěžovali a vytrvale pronásledovali slavné osobnosti. Vražda americké herečky Rebecca Schaeffer jejím duševně nemocným fanouškem Robert Bardo, byla jednou z příčin orientace na tento problém. Přínosem této fáze je, že oběti už za jednání stalkera nenesou žádnou odpovědnost, jeho jednání je chápáno jako předzvěst násilí a často produkt jeho duševně chorého stavu. Prakticky celá společnost projevuje zájem o nový problém především díky zprávám zprostředkovaným z médií. Později se stalkingem zabývá i zákonodárský sbor.
- Poslední etapa je vymezena léty 1992 až 1994. Dochází k velké redefinici celého problému. Stalking zasahuje i do všedního života obyčejných lidí, častěji bývá spojován s domácím násilím, neboť policejní analýzy ukazovaly, že 90 % žen bylo zabito svými ex partnery. Stalkingem se zabývají jak lékaři, tak soudci, neboť je zákonodárcem konstruován jako nový trestný čin.

Spojitosť stalkingu s domácím násilím bylo kladně přijímáno u organizací hájící práva postižených, neboť jim mohla být poskytnuta alespoň nějaká ochrana¹². Dokonce i le-

¹¹ Lowney, K. S.et. Best J., *Stalkings strangers and lovers. Changing media typofication of a new crime problem Images of Issues: Typifying Contemporary Social Problems*. New York: Aldine De Gruyter, 1995.

gislativa zprvu postihovala stalking jen jako pronásledování a obtěžování současným partnerem (srov. původní legislativu ve státě West Virginia v USA, anebo v New South Wales v Austrálii).

1.4 Výskytu jevu ve společnosti

Níže uvedený přehled se pokouší vystihnout rozšířenost jevu v Austrálii, USA, Německu a v České republice. Data pochází jednak z psychologických výzkumů, a jednak jsem se pomocí policejních statistik snažila vyzkoumat stav a vývoj registrované kriminality u nás.

1.4.1 Austrálie

První studie proběhla v roce 1996 pod záštitou The Australian Bureau of Statistic¹³, byl vybrán reprezentativní vorek 6.300 australských žen. Zkoumané jednání bylo popsáno jako pronásledování, pozorování a „potulování se“ v místě bydliště, pracoviště nebo místě, kde oběť trávila volný čas, popřípadě kontaktování telefonem, poštou, zasíláním ofenzivních předmětů, nebo zasahování do majetku popř. jeho ničení.

Pokud (v souladu s australskou legislativou) byl respondent vystaven alespoň dvěma takovým aktivitám, byl označen za oběť stalkingu.

¹² Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 22.

¹³ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 30 -

Výsledky ukazují, že se 15% respondentů mělo zkušenosti se stalkingem. Nejvíce ohroženou skupinou byly ženy ve věku od 18 do 24 let. Celých 60 % dotazovaných uvedlo, že jednání stalkera nepovažovalo za něco, čeho by se mělo obávat, naopak 38 % uvedlo, že vyhledalo pomoc policie.

1.4.2 USA

Podobná studie jako v Austrálii proběhla i v USA při National Institute of Justice¹⁴. Zkoumáno bylo 8000 mužů a stejný počet žen pocházejících z USA. Studie záměrně vynechala slovo stalking, namísto toho byly položeny otázky jako: byl jste někdy pronásledován nebo špehován; byla Vám zasílána nevyžádaná korespondence, neobjednané předměty; ničen Váš majetek, atp. Stejně jako v předchozím výzkumu, jednání se musela vyskytnout alespoň dvakrát.

Bylo zjištěno, že 8 % žen a 2 % mužů se setkala se stalkingem. Zajímavý poznatek je, že i přes různé minority žijící v USA nebyl mezi nimi shledán vážnější rozdíl s výjimkou respondentů indiánského původu a osob žijících na Aljašce.

Nejohroženější skupinou byli mladí lidé v rozmezí od 18 do 29 let. U žen byl stalker téměř výhradně muž, kdežto muži byli pronásledováni rovnoměrně. Polovina z pronásledovaných respondentů se obrátila na policii, z toho pětina případů byla projednávána před soudem a jen polovina skončila pravomocným rozsudkem.

¹⁴ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 32 -

1.4.3 Spolková republika Německo

V první německé studii¹⁵ bylo zjištěno, že v 11,6 % dotázaných se stalo za svůj život minimálně jednou obětí stalkera. Mezi oběťmi bylo 87,2% žen a 12,8% mužů. Podobné zkumy byly provedeny např. při Technické univerzitě v Darmstadtu nebo Ústředním ústavem pro duševní zdraví v Mannheimu, posledně zmiňovaný opět potvrdil, že 12% dotazovaných splňuje kritéria stalkingu¹⁶.

1.4.4 Česká republika

Stalking se do povědomí českého obyvatelstva dostal díky medializaci případu Michaely Malinké, kterou ubyl větví její kolega z práce po více jak dvouletém pronásledování. Nepomohlo ani to, že se oběť obrátila na pomoc policie¹⁷.

Obecně se odhaduje, že se minimálně 2 až 8% obyvatel stává obětí tohoto deliktu¹⁸. První policejní statistika¹⁹ vydaná po nabytí účinnosti nového trestního kodexu uvádí, že

¹⁵ Dressing, H., Maulk-Backer, H., Gass, P. Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska. 2007. [cit. 18. 3. 2010]. Dostupný z www: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/art_5000/posuzovani-stalkingu-z-kriminalistickeho-a-psychiatrickeho-hlediska.aspx

¹⁶ Válková, H. Proč by neměl chybět v novém trestním zákoně „Stalking“? Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. Praha: Aspi, Wolters Kluwer, 2008, s. 411 – 412.

¹⁷ Hloušková, L. Stalker anebo Někdo vás chce uštvať. 2009 [cit. 18. 3. 2010]. Dostupný z www: www.reflecta.cz/data/dn/000000323_dn.pdf

¹⁸ Čírtková, L. Forenzní psychologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, s. 225.

¹⁹ Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od 1.1.2010 do 31.12.2010, Policejní prezidium ČR [cit. 12. 2. 2011] dostupná z www: <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx>,

Viz též tabulka č. 1 upravená pro potřeby diplomové práce

od 1. 1 2010 do 31. 12. 2011 bylo zjištěno celkem 537 případů nebezpečného pronásledování. Trestně stíháno, respektive vyšetřováno bylo 314 případů a z toho žen tvořilo 35 případů, tj. 11,15%. Nejvyšší počet případů byl zaznamenán v Hlavním městě Praze (85 případů), Středočeském (70), Moravskoslezském (67), Ústeckém (55), a Jihomoravském kraji (55). Nejnižší výskyt evidoval Plzeňský (13) a Karlovarský kraj (14). Z celorepublikové statistiky dále vyplývá, že stalking tvoří téměř 3% z násilné kriminality a na celkové kriminalitě se podílí svými 0,17 %. Je třeba zmínit, že jev stalking není v policejní statistice zahrnut jen do ustanovení o nebezpečném pronásledování, odráží i v jiných skutkových podstatách jako je vydírání, trestné činy proti životu a zdraví, apod.

Z údajů získaných prostřednictvím Lidových novin²⁰, plyne, že za celý rok účinnosti státní zástupce obžaloval 103 osob a do z toho do poloviny ledna 2011 bylo odsouzeno celkem 83 osob.

Dovolím si tvrdit, že 537 zjištěných případů jednoznačně vypovídá o tom, že prvotní obavy přehlcení soudního systému kriminalizací nebezpečného pronásledování (skutková podstata, která je stalkingu nejvíce vlastní) byly liché. Ačkoli od 1. 1. 2010 Česká republika zná tento trestný čin, nelze zodpovědně zhodnotit jeho účinnost, tu prověří až praxe orgánů činných v trestním řízení. Díky pojmenování problému a erudici orgánů činných v trestním řízení se myslím, že v současné době policisté vědí, jak s tímto problémem pracovat a jsou schopni opatřit si adekvátní důkazy, které jsou použitelné před soudem.

²⁰ Chaloupská, M., Kubálková, P. Slídit se nevyplácí. U soudu skončilo osmdesát stalkerů. Lidové noviny, 2011, 26.1.2011, s. 1 – 2.

2 PSYCHOLOGICKÉ A PSYCHIATRICKÉ VÝZKUMY PACHATELŮ A OBĚTÍ STALKINGU

Společnost je pospolitost mnoha jedinců, kteří spolu komunikují a vstupují do vzájemných interakcí. Právní normy jsou pak pravidla chování, která jsou ve státě uznána za právně závazná (tzn., jsou obsažena v pramenech práva) a jejichž zachování je vynutitelné veřejnou mocí²¹. Než se určité chování stane trestným činem, je nutno ho podrobit analýze, zda jeho společenská škodlivost dosahuje takového stupně, že je potřeba ho trestněprávně stíhat.

Z tohoto důvodu jsem zkoumala stalking z psychologického a psychiatrického hlediska, abych zjistila závažnost tohoto fenoménu. Zajímala jsem se o dvě cílové skupiny, a sice o samotné stalkery a jejich oběti. Najít vhodnou klasifikaci, tak aby vyhovovala právníkům, a lékařům, kteří se stalkery a s oběťmi následně pracují, je nemožný úkol. Názorů a typologií v této oblasti je mnoho a není účelem mé práce všechny vyjmenovat, proto jsem vybrala jen ty, které mě oslovily, anebo které pocházejí od českých autorů.

2.1 Výzkumy stalkerů

Níže uvedené typologie se pokouší vytvořit určité skupiny pachatelů s podobnými rysy. Typologie, kterou používá Čírtková, se snaží být vhodným vodíkem pro policisty, kteří s pachatelem pracují. Nejpropracovanější klasifikace pochází od psychologů Mullen, Pathé a Purcell, kteří se mimo jiné snaží odhadnout potencionální výskyt násilí a hovoří i o účinnosti právních sankcí vůči zkoumané skupině.

²¹ Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A. Teorie práva. Praha: ASPI, 2004, s. 25.

2.1.1 Typologie podle Zona a kol.

Jedná se jeden z prvních pokusů klasifikace stalkerů. Zona²² vycházel z případů, které mu poskytla Policie z Los Angeles (Los Angeles Police Department's Threat Management Unit, dále jen „TMU“). TMU byla speciální skupina odborníků, kteří se zabývali vyšetřováním chování lidí, které se dá označit za posedlé nebo abnormálně dlouho trvající pronásledování nebo obtěžování.

Na základě hlavního zájmu o oběť autor identifikoval 3 typy stalkerů:

- erotomany („erotomani“). Tito byli naprosto posedlí svou láskou, ačkoli s ní neměli žádný dřívější vztah. Téměř výlučně šlo o pronásledování hvězd show-businessu.
- posedlí láskou („love obsessional“). Stejně jako erotomani v sobě uchovávali sebeklam, že jsou předmětem svého zájmu milováni. I když byli láskou zaslepení, netvrdili (na rozdíl od erotomanů), že jejich láska je opěťovaná. Oběťmi se stávaly především atraktivní ženy. Posedlí láskou neměli předchozí vztah s obětí.
- jednoduše posedlí („simple obsessional“), pronásledovali bývalé partnery, spolupracovníky, nebo sousedy. Pronásledování se objevilo poté, co se jim vztah „zprotivil“, mezi motivy pronásledování dominovala křivda popř. odplata.

²² Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 66 - 70.

2.1.2 Typologie Wright a kol.

Tato klasifikace²³ je sestavena za pomoci Federal Bureau of Investigation (FBI). Jedná se o typologii sestavenou na základě dotazníkového výzkumu z odpovědí obětí; typologie rozlišuje mezi:

- povahou vztahu se stalkerem (rodinný, cizí „*domestic/nondomestic*“),
- obsahem komunikace (bludy a přeludy, či nikoli „*delusional/nondelusional*“),
- stupněm rizika, kdy se může objevit agrese (nízký, střední, vysoký),
- motivem stalkera (poblázněnost, posedlost, vztek, jiné „*infatuation, possession, anger/relation, other*“).

2.1.3 Typologie podle Čírtkové

Čírtková²⁴ ve své publikaci vyzvedává typologii Boon a Sheridan vyvinutou přímo pro policisty, která je aplikovatelná na živé případy. Taxonomie zahrnuje čtyři základní skupiny pronásledovatelů:

2.1.3.1 Typ 1: *pronásledování ex-partnerem*

Četnost výskytu činí 50 % ze všech případů. Pachatelé vykazují značný sklon k agresivitě, jsou vedeni negativními emocemi, ale dovedou při pronásledování uplatnit

²³ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 73 - 74.

²⁴ Čírtková, L. Forenzní psychologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, s. 232 - 234.

chladnou kontrolu. Nevadí jim, že jsou v zájmu police. Časté je riziko fyzického násilí, stejně jako ničení věcí. Výhrůžky vůči oběti je nutno brát velmi vážně a doporučení je eliminovat jakýkoliv kontakt mezi obětí a pronásledovatelem.

2.1.3.2 Typ 2 umanutý (poblázněný) obdivovatel

Tento typ se objevuje zhruba v 18 % případů. V rámci této skupiny se rozlišují dva podtypy: mladý obdivovatel a obdivovatel středního věku. Cíl pronásledování je spíše idolem, nežli obětí. Idol tvoří světobod prožívání pachatele, dominuje v jeho fantazii. Stalker usiluje o kontakt se svým idolem. Fyzická agrese nebývá většinou přítomna.

U mladého pronásledovatele se doporučuje poradenství a psychologická intervence, zahrnující opatrné a chápající kroky vedoucí ke změně jeho kognitivní perspektivy.

U obdivovatelů středního věku se uplatňuje v zásadě tentýž postup, doplněný přerušáním veškerých fyzických kontaktů s obětí.

2.1.3.3 Typ 3: fixovaný pronásledovatel si psychickými poruchami

Z celkového vzorku zkoumaných případů tvoří asi 20% a stejně jako v předchozí skupině i tu jsou dva podtypy.

Méně nebezpečný pronásledovatel se zaměřuje zejména na ženy, se kterými přichází profesně do kontaktu (jako klient nebo kolega). Má blízko k poruchám osobnosti a chování (psychopatie). Žije v iluzi, že vztah reálně existuje a že je ze strany oběti chtěný. Má náhled na realitu. Silné hrozby se vyskytují zřídka, jde o typ, který vyniká schopností manipulace. Oběti se doporučuje absolutní přerušování kontaktu mezi pronásledovatelem, ta mu musí dát jasně najevo své odmítnutí a následně vyhledat právní pomoc.

Fixovaný pronásledovatel se zvýšenou nebezpečností se vyznačuje závažnějším stupněm psychického narušení, jeho předchozí léčba v psychiatrickém zařízení není vyloučena. V jeho anamnéze bývají sexuální nápadnosti i agresivní projevy. Bombarduje oběť pokusy o kontakt (telefonní teror, sms, návštěvy na pracovišti, atd.) a je nevypočitatelný; objevuje nečekaně a na různých místech. Oběťmi bývají jak muži i ženy s vyšším sociálním statutem. Doporučuje se opět eliminace jakýchkoliv kontaktů, iniciovat psychiatrické či forenzní (soudně znalecké) přezkoumání pronásledovatele.

2.1.3.4 Typ 4: sadistický pronásledovatel

Vyskytuje se nejméně často „jen“ ve 12%, jde však o pronásledovatele, který vykazuje značnou nebezpečnost. Dominantním znakem je snaha pronásledovatele zcela kontrolovat život oběti, zastrašuje ji a je schopen postupovat s nápadnou chladností. Vůči oběti střídá projevy násilnosti a laskavosti, oběť tak ztrácí schopnost orientovat se v situaci. Vnější intervence je obtížná, pomoc terapeuta potřebuje jak pachatel, tak oběť. Doporučuje se okamžitá izolace od pronásledovatele a často je nutné i utajovat pobyt oběti, neboť stalkerská má tendence si je zjistit.

2.1.4 Typologie podle Mullen, Pathé a Purcell

Klasifikace vychází z osobních zkušeností autorů, kteří stalkery, pro účely řízení před soudem, znalecky posuzovali a popřípadě se pak stali jejich pacienty.

Jedná se o typologii²⁵ nejvíce rozpracovanou, neboť jednotlivé typy zkoumá z klinického hlediska, popisuje pronásledovatele a obvyklé způsoby pronásledování a uvádí postup jakým způsobem je nutno s konkrétním typem nakládat.

2.1.4.1 Odmítnutý stalker (*The Rejected Stalker*)

Klinické hledisko:

Jde o jednu z nejčastějších forem stalkingu, která se objevuje při rozbití velmi blízkého vztahu. Typicky stalker začne se svými aktivitami, poté, kdy se partner pokusil ukončit vztah anebo v okamžiku, kdy cítí blížící se konec vztahu. Jeho cílem je znovuoobnovení vztahu či odplata; u některých případů se objevuje obojí.

Mullen a kol. uvádí, že do této skupiny patří i rozbití blízkého přátelství, vztah mezi rodiči a dětmi, dlouhotrvající pracovní a profesní vztah, a dokonce i vztah mezi klienty a terapeuti.

Odmítnutí jsou jedni z nevytrvalejších a neodbytných stalkerů. Pronásledovatelé jsou především muži, kteří podle výzkumu tvoří přibližně 90 %. Oběťmi jsou většinou ženy, které jsou stalkovány svými ex-partnery.

Osobnostní rysy stalkera:

V jednom případě se vyšetřovatel dotazoval pachatele, proč pronásleduje svou oběť. Mezi ním a obětí byl krátký vztah trvající několik měsíců. Stalker popisoval svou oběť jako neatraktivní, hloupou a bez smyslu pro oblékání. Když byl pak dotazován, proč ji pronásleduje, když ho tak odpuzuje, uvedl, že jsou předurčení partnerskému vztahu, blíže pak uvedl

²⁵ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 79 - 154.

„it was obvious a woman like that that didn't walk out on man like me, but that when the relationship was restored I would of course leave her“²⁶.

Stejně jako ve výše popisovaném případě, u stalkerů mohou být přítomny narcistické rysy, nejběžnějším rysem je závislost, která je často kombinovaná s chudými sociálními dovednostmi a slabou sociální sítí. Jde o jednotlivce, kteří do vztahu příliš mnoho investovali. Počáteční stádia stalkingu se sestávají z proseb, nářků po znovu sblížení, všechny jejich aktivity směřují ke smíření s následnou obětí.

Žárlivost a panovačnost jsou další znaky odmítnutých stalkerů, objevují se už v počátcích vztahu. Mnoho stalkerů z této kategorie potvrdilo, že byly silně žárliví, což zničilo jejich vztah.

Výhrůžky jsou pozorovány u 70 % případů a napadení se vyskytuje ve více jak v polovině případů. Jedná se o jednotlivce, kteří většinou netrpí vážnou duševní poruchou ani nejsou nijak narušení.

Vhodný způsob jednání se stalkerem:

Když jsou chyceni při svém pronásledování a jsou konfrontováni s dostatečně vysokou cenou za pokračování ve svém pronásledování, resp. jsou seznámeni s možnými s trestními sankcemi, většinou přestanou. Potřebují pomoc, aby byli schopni nechat svého partnera jít; potřebují nové, pro společnost přijatelnější sociální východisko, méně konfliktní vztah.

Shrnutí:

- Pronásledování jednotlivce, s nímž existoval v minulosti intimní vztah.
- Cílem je znovuobnovení vztahu nebo přemrštěná touha po odplatě za odmítnutí; někdy obojí.

²⁶ (Je zřejmé, že žena jako je ona nemůže mít známost, jako jsem já, ale pokud by byl náš vztah znovu obnoven, samozřejmě že bych ji opustil), viz Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge

- Udržování vztahu, pomocí stalkingu, ačkoli je tento zničující a stresující.

2.1.4.2 *Naštvaný stalker (The Resentful Stalker)*

Klinické hledisko:

Stalking může být motivová primárně přáním zastrašit a psychicky týrat oběť.

Jedná se o typ, který pronásleduje oběť kvůli pomstě a zaměřuje cíl nechtěnou pozorností a obtěžováním. Stalker se považuje za oběť, která se sebe sama snaží chránit, která oplácí útisk, vrací útok. Obtěžují jen ty, kteří je v minulosti sami opakovaně obtěžovali a ponižovali.

Metodami pronásledování se sestávají z telefonního teroru, anonymní korespondence a samozřejmě pronásledování. Jejich chování zřídka přetrvá déle než několik dní.

Osobnostní rysy stalkera:

Slovo „ressentiment“ pochází z francouzštiny a znamená rozhořčení nebo zážitek z bezpráví nebo urážky. Přesnější význam tohoto slova, a následně celé kategorie tkví v tom, že stejně jako pomsta stalker kalkuluje s bezprostřední odvetou, opakovaně prožívá pocity ponížení a bezmocnosti; jde o odpověď na bezpráví, o opožděné odškodnění. Pronásledovatel se domnívá, že jedná spravedlivě.

Stalkují cíl, ve kterém se ztělesňuje jejich útisk, tíseň, atp. Pronásledování je řízeno hněvem vytvořeným nedávným zážitkem bezpráví.

Mullen, Pathé, Purcell jako příkladu uvádí stalkování mladé ženy mužem, který ji záviděl atraktivnější zaměstnání; nebo případ lékařky, která nemohla své pacientce doručit

výsledky lékařských testů z důvodu změny bydliště, později ji byla diagnostikována rakovina, které podlehl, manžel zemřelé ji pak přes rok stalkoval.

Vhodný způsob jednání se stalkerem:

Tato skupina stalkerů si za cíl vybírá náhodného představitele organizace nebo skupiny, která jim ublížila. Některé vede krevní msta, jiní pohrdají obětí pro její postoj k světu. Pronásledovatelé jsou „mistrnými strategy“, neboť dokážou vytvořit ty nejhorší podmínky pro oběť a sami nesou nejmenší riziko.

Jedná se o typy lidí, kteří jsou až morbidně hádaví a abnormálně si stojí za svými výroky. Stalkeři velmi často vyhrožují, a jejich hrozby je nutno brát velmi vážně, neboť představují hrozící problém. Pokusy o podrobení se lékařské péči jsou často bezvýsledné a spíše u nich vyvolají pocit, že jsou opravdu oběťmi.

Většinou, když musí čelit právním sankcím, od svého jednání ustoupí; vzdají se. Doporučuje se v počátečních stádiích různá omezující opatření, výhrůžky, že bude proti nim zahájeno trestní stíhání, jsou dostačující k tomu, aby byl pronásledovatel odrazen; pokud však do svého stalkování investovali mnoho času a své jednání si pro sebe ospravedlnili, pak ukončení jednání by pro ně znamenalo ztrátu jeho tváře a stává se fakticky nemožným.

Shrnutí:

- Jednání směřuje k vyvolání strachu a obav v oběti.
- Stalking je odplatou vůči jednotlivci, o kterém stalker věří, že mu osobně nebo jako člen nějaké skupiny nebo organizace, ublížil.
- Stalker má smysl pro moc a kontrolu pronásledovaného objektu. Sám sebe vidí jako oběť.

2.1.4.3 Hledač intimity (*The Intimacy Seeker*)

Klinické hledisko:

Cílem této skupiny je navázat milostný vztah s objektem jejich nechtěných citů; příležitostně žádají blízké přátelství. Nehledají románek, ale vztah s čistě smyslným podtextem.

Motivací je realizace citů v intimním vztahu, který by vyřešil jejich osamění, nedostatek jejich emocionálního a fyzické blízkosti s druhým člověkem. Pronásledování naprosto zaměstnává jejich celý život, ačkoli je jejich snaha odmítána anebo prostě ignorována, jsou schopni přetlumočit si vše do pozitivního světla. Hledači intimity patří k nejvytrvalejším stalkerům, jejich pronásledování trvá i několik let.

Autoři typologie tvrdí, že třetina stalkerů jsou právě hledači intimity.

Osobnostní rysy stalkera:

Jednotlivci spadající do této kategorie trpí spektrem mentálních nemocí, jako je schizofrenie s charakteristickými anomáliemi narcistické poruchy osobnosti. Někteří jsou vedeni čistě bludným přesvědčením o podstatě předpokládaného vztahu. Velká většina z nich je přesvědčena, že city jsou opětovány. Tito stalkeri věří, že objekt jejich pozornosti je zde výhradně proto, aby vyplnil jejich přání. Často pronásledovaný objekt je v jejich očích nadán speciálními vlastnostmi, jsou prostě excelentní.

Jejich jednání inklinuje k laskavým, méně rušícím formám obtěžování, jako jsou dopisy a telefony, posílají dárky. Je zde menší pravděpodobnost výskytu pronásledování a sledování oběti. Příležitostně, když frustrace a odmítání pronikne přes stalkerovu obranu se objeví výhrůžky a dokonce i násilí; agrese může být směřována přímo na oběť anebo na třetí osobu, o kterých se stalker domnívá, že se postavila mezi něho a jeho cíl.

Vhodný způsob jednání se stalkerem:

Řešení této skupiny pachatelů je obtížné, jsou odolní vůči právním sankcím. Omezující opatření, i soudní příkazy i odložení výkonu trestu je jimi viděno spíše jako vítězství, než trest; pokud jsou odsouzeni k nepodmíněnému trestu, chápou jej jako test jejich oddanosti.

Příkladem může být případ pana D²⁷, který byl jediným synem matky samoživitelky, která se o něj příliš nestarala. V dospělosti trpěl hypochondrií a stalking se u něj objevil, když se dostal do péče mladé lékařky, které se do jeho pocitů dokázala vcítit. Právní sankce nepomohly, účinné se ukázalo až podstoupení psychiatrické léčby.

Shrnutí:

- Touha po vztahu s osobou, která zapadá do jejich citů nebo, o které věří, že je již miluje. Stalkeré jsou vytrvalí ve svých pokusech o sblížení, jsou lhostejní k negativním odpovědím oběti.
- Obdařují jejich oběť božskými osobnostními kvalitami.
- Žijí život bez intimity, bez důvěrného vztahu a jsou lapeni ve vysněném vztahu a pronásledování cíle, který nabízí východisko z izolace.
- Náklonnost nevychází jen z romantického vztahu, ale může to být i požadavek mateřského, přátelského vztahu, atd.

2.1.4.4 Nekompetentní ctitel (*The Incompetent Suitor*)*Klinické hledisko:*

²⁷ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 121 - 123.

Člen spadající do této skupiny má v nějaké míře snížené sociální dovednosti a často i „neohrabaný“ způsob dvoření.

Nekompetentní citelé obtěžují oběť relativně krátkou dobou trvání, nejkratší ze všech typů, zato jsou nejčastěji recidivující.

Osobnostní rysy stalkera:

Na jedné straně jsou osoby se sníženým intelektem, které pronásledují neohrabaným a necitlivým způsobem ty, kteří v nich vzbudili romantický zájem. Na druhé straně jsou jednotlivci, kteří odpovídají feministickému vzoru muže, příliš sebevědomého, arogantního a necitlivého egoistu. Tento typ může být považován, za nešikovného citele, který selhává v dodržování základních sociálních pravidel.

Vyznačují se přímým přístupům formám komunikace. Někteří komunikují s objektem zájmu se sexuálním, místy až oplzlým podtextem. Stalker má, podle svých představ, právo uspokojení svých potřeb.

Podobně tomu nasvědčuje případ muže²⁸, který se několikrát pokusil sblížit se ženami, byl však vždy odmítnut, což ho neodradilo a znovu a znovu žádal o schůzku, až jeho jednání začalo být stalkingem. Měl jasný pohled na to, co dělá a necítil se vinný, neboť stejně jako každý muž i on měl právo na přítelkyni. Pouze pokoušel získat přítelkyni „pro použití“ na delší dobu.

Vhodný způsob jednání se stalkerem:

Pozitivní jsou reakce na právní sankce anebo poradenství. Jediné co potřebují zlepšit, jsou jejich sociální dovednosti, osvojit si větší empatii a zájem o ty, jež obtěžují, i když náprava je těžko dosažitelná. Někteří prostě potřebují dospět, jiní potřebují porozumět povaze a důležitosti přiměřených sociálních interakcí.

²⁸ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 124.

Shrnutí:

- Pronásledovatelé cítí nárok na vztah s jednotlivcem, který je zaujal.
- Nezajímají je zájmy oběti, jsou lhostejní, neschopní a neochotní přijmout negativní odpověď na jejich pokusy o sblížení, nedokážou komunikovat s obětí.
- Jejich sociální dovednosti jsou neohrabané a míjejí se účinkem.

2.1.4.5 Predáterský pronásledovatel (*The predatory stalker*)

Jonathan Norman je příkladem predáterského stalkera světově známého režiséra S. Spielberga, za své jednání byl odsouzen k nepodmíněnému výkonu trestu na dobu 25 let²⁹. Bydliště režiséra zjistil z „turistické mapy domovů celebrit“, před samotným útokem již několikrát vstoupil na jeho pozemek. V době svého zadržení této době u sebe měl deníky o Spielbergovi, jeho rodině a jeho batoh obsahoval několik nožů, lepící pásku a pouta. Norman se vychloubal, že chtěl znásilnit režiséra v jeho domě a před zraky jeho ženy. Police našla rovněž deník samotného Normana, kde měl propracovaný svůj čin.

Klinické hledisko:

Chování predáterského stalkera ústí vždy do útoku, a obvykle má i sexuální podtext. Stalker se před svým činem připravuje pronásledováním či pozorováním oběti.

Nebezpečí této skupiny vyplývá jednoznačně z utajení svých aktivit, nejsou zde ani známky toho, že by se oběť měla obávat nadcházejícího násilí.

Jde jen o malou skupinku ze všech zmiňovaných stalkerů Mullen, Pathé a Purcell odhadují, že se jedná o přibližně 4% ze všech případů. Pouze s několika málo výjimkami,

²⁹ Spielberg recounts fears, anguish over alleged stalker. CNN. 2006. [cit. 15. 2. 2011]. Dostupný z [www: http://www.cnn.com/SHOWBIZ/9802/26/spielberg.stalker/](http://www.cnn.com/SHOWBIZ/9802/26/spielberg.stalker/)

je tato skupina doménou mužů, ačkoli na druhé straně jsou obě pohlaví zastoupena rovnoměrně.

Tato kategorie se odlišuje dále i nekratší dobu trvání a nejužší spektrum metod obtěžování. Predátorský stalker preferuje pronásledování a slídění, telefon pokud jej vůbec používá, využívá pouze k oplzlým telefonickým hovorům., které jsou pro něj zdrojem sexuálního uspokojení.

Osobnostní rysy stalkera:

Do této skupiny patří ti, kteří se těší z naprosté kontroly a nadvlády nad ostatními, sexuální uspokojení není jeho jedinou motivací. Malá sebeúcta, nízké sebe prosazení se ve společenských interakcích je často doprovázena schodkem v sexuální vyspělosti, intimitě.

Stalking bude na první pohled těžko rozeznatelný, neboť pachatelé této skupiny budou trestně stíháni pro trestné činy se sexuálním podtextem, nežli za samotný stalking.

Jedná se o skupinu, u které je nejvíce pravděpodobné, že již má záznam v trestním rejstříku, většina z nich spáchala právě sexuálně motivované trestné činy.

Výhrůžky se objevují relativně zřídka. Polovina ze zkoumaného vzorku napadla svou oběť, což je alarmující číslo vzhledem k tomu, že je tu znepokojující nedostatek upozornění na blížící se nebezpečí.

Vhodný způsob jednání se stalkerem:

Jde o skupinu, kde je vysoká pravděpodobnost sexuálního útoku, který se objeví bez předchozího varování, tito stalkeri se vyznačují krátkou dobou pronásledování, obvykle zakončenou zatčením nebo útokem.

I když se jedná o malou podskupinu, mohou tito jedinci pronásledovat i několik obětí a jejich sexuální útočnost je třeba poznat a vhodně léčit.

Pro zabránění nebezpečí recidivy se doporučuje vhodná právní sankce spolu s terapeutickými intervencemi. Ideální je léčení během výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody, ve kterém by se pokračovalo i po propuštění na svobodu. Lze doporučit in-

tervenci probační a mediační služby spolu se specialisty zabývající se forenzní vyšetřováním duševního stavu.

Shrnutí:

- Stalker bývá muž; jeho jednání je útokem predátora, obvykle se sexuálním podtextem; záměr však není rušit běžný život oběti, nebo ji varovat před útokem.
- Stalker je neohrabaný ve schopnosti navázat vztah.
- Stalking slouží ke sběru informací, z dlouhodobého pozorování přejde následně na výkon moci nad obětí.
- Trestní stíhání se většinou vede pro sexuálně motivovaný trestný čin.
- U predátorského stalkera se může objevit parafilie³⁰.

2.2 Výzkumy obětí

Problematicke stalkingu a stalkerů se věnují výzkumy již dlouhou řadu let, naproti tomu zájem o oběti je trend teprve nedávný. I když už existovali první právní úpravy postihující stalking, pomoc se dostala jen k obětem, které utrpěly peněžně ocenitelnou újmu³¹.

Stalking není jednorázový čin, se kterým se oběť může postupně vyrovnávat, jde o sérii drobných incidentů, na základě kterých se oběť cítí permanentně ohrožena. Fiedler³²

³⁰ Parafilie, neboli porucha sexuality, kdy erotický zájem je nasměrován na určitý druh osob, situací, věcí, způsob interakce, aj. Jedná se například o exhibicionismus, fetišismus a voyeurismus, nebo pedofilie a hebefilie, efebofilie, či sexuální masochismus, sadismus anebo asphyxiofilie. K pojmu parafilie, viz též z [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Parafilie](http://cs.wikipedia.org/wiki/Parafilie)

³¹ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 38.

³² Čírtková, L. Moderní psychologie pro právníky, Praha: Grada, 2008, s. 82.

mluví o tzv. spirále stalkingu, ta zahrnuje tři opakující se fáze. V první je stalker aktivní, zasílá sms, obtěžuje oběť telefonáty, atp. Poté, co tato fáze pomalu odezní, nastupuje druhá, která představuje klidovou fázi, ve které se oběť pomalu ze zážitku vzpamatovává; tato fáze netrvá dlouho a nastupuje poslední, ve které dominují obavy a očekávání další interakce se stalkerem. V prožívání oběti se opět zvedá stresová hladina, predikce vývoje dalších událostí je z pohledu oběti nemožná.

Z výše uvedeného vyplývá, že stalking může mít na oběť zničující dopad, především negativně působí na její psychiku, a jsou časté případy, kdy osoba musela vyhledat lékařskou pomoc. Níže uvedené typologie se snaží vytvořit predikci obtěžujících aktivit a připravit tak oběť na různé formy obtěžování. Zároveň poskytuje vodítko, jak stalking ukončit.

2.2.1 Typologije Jason a kol.

Jedna z prvních studií vůbec byla vypracována Jasonem a kol.³³, ve které byly posuzovány případy žen, jež byly obtěžovány svými mužskými protějšky poté, co s nimi ukončily dřívější poměr anebo odmítly navázat milostný vztah. Ve výzkumu se zabýval i jednotlivými projevy obtěžování, kdy zjistil, že v 92 % byla oběť vystavena nechtěným telefonním hovorům, ve 48 % docházelo k nechtěnému kontaktu na pracovišti nebo v bydlíšti oběti, ve 26 % bylo zaznamenáno pronásledování a neustálý dohled nad obětí, nechtěné dopisy a zasílání neobjednaného zboží se objevilo ve 24 % a ve 30 % se objevovaly výhrůžky, popřípadě i fyzické útoky na oběť.

³³ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 39.

2.2.2 Typologie podle Mullen, Pathé, Purcell

Jde o typologii³⁴ klasifikující oběti podle předchozího vztahu se stalkerem a situačního faktoru, pro který způsobil, že se staly oběťmi. Autoři navazují na terminologii uvedenou v této práci pod bodem 2.1.4. Typologie podle Mullen, Pathé a Purcell.

2.2.2.1 Dřívější známost, důvěrně známý přítel (*ex intimates*)

Jedná se o nejširší kategorii, kdy především žena sdílela předchozí vztah se svým mužským stalkerem; někdy se uvádí, že se jedná o bývalé manžely, současné nebo bývalé spolubydlící, partnery a přítelkyně.

Vztahy, ve kterých se nacházejí oběti lze popsat jako emocionálním zneužíváním oběti, naprostá kontrola chování a násilí. Až 80 % obětí zařazených do této kategorie stále udržuje vztah se svým stalkerem, jsou fyzicky napadáni a ve 30 % případů je na nich pácháno sexuální násilí.

Tato skupina se vyznačuje nejširšími prostředky obtěžování; délka trvání je podstatně delší než u ostatních skupin. Dále je prokázáno, že právní sankce mohou přesvědčit partnera, aby se zdržel dalšího jednání, samozřejmě komplikovanější situace nastává, pokud oběť a stalker mají společné děti, neboť stalker své jednání často ospravedlňuje právem vidět své dítě.

De Becker³⁵ vyjádřil myšlenku „*men who cannot let go choose women who cannot say no*“. Tato skupina obecně nejčastěji vyhledává pomoc policie a právníků. Dostane-li se oběti pomoci od rodiny, přátel často staking jen povzbudí.

³⁴ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. *Stalkers and their victims*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 45 - 57.

2.2.2.2 *Náhodná známost a přátelé (casual acquaintances and friends)*

Tato skupina zahrnuje sousedy a přátelé; jde patrně o jedinou skupinu, kde nejběžnější obětí je muž. Hledači intimity a nekompetentní ctitelé (viz výše) začínají své aktivity, poté kdy došlo k náhodnému sociálnímu střetnutí, zatímco odmítnutí stakeři se objevují poté, kdy dojde k rozbití přátelství anebo odcizení člena rodiny.

Stalking mezi sousedy se je častým jevem u našťvaných stalkerů; často se vyvine ze sousedských hádek okolo oplocení, zahrady nebo hluku. Pachatel začne k oběti pociťovat zášť, kterou postupně zaměří na odplatu.

Jediný lék, ač drastický a mající ničivý dopad na celou rodinu oběti je změnit své bydliště, uniknout ze stresujícího prostředí.

2.2.2.3 *Profesionální kontakty (professional contacts)*

Nejcitlivější ke stalkingu jsou zpravidla lékaři, právníci a učitelé; jde o skupinu, která může být cílem kterékoliv z kategorie stalkerů, ačkoli hledači intimity, nekompetentní a rozzlobení (rozčilení) stalkeři převažují.

Každá profese, která přichází do styku s izolovanými a rozrušenými lidmi, ve kterých sympatie a pozornost se přenesou na jiný objekt, který jako cíl romantického zájmu může být zranitelný. Dopady na oběť jsou frustrující a často přivádí profesionála do úzkých, protože obtěžování je nezasloužené.

³⁵ (muži, kteří nemohou se rozejít se ženou, si vybírají takové, které je neumí odmítnout), viz Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. *Stalkers and their victims*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 47.

2.2.2.4 *Stalking na pracovišti (workplace contacts)*

Jde o stalking, který zasahuje do pracovního kontextu oběti. Jde často o vztahy mezi zaměstnavateli, popř. dozorcí a zaměstnanci, mezi kolegy nebo poskytovateli služeb a zákazníky; pronásledování může být orientováno jak na jednotlivce, tak i na celou organizaci (např. sázková či advokátní kancelář).

Stalkingu na pracovišti dominuje především odmítnutý stalker, kdy obtěžování je projevem neschopnosti pochopit rozchod a následným pronásledováním oběti až na její pracoviště. Nejsou výjimkou ani hledači intimity ani nekompetentní ctitelé, kteří svůj cíl obdivu pronásledují až na pracoviště a často reagují násilím, pokud neustálé odmítání začnou chápat jako své ponížení. Z výzkumů vyplývá, že skoro polovina stalkerů se svým obětí ukazuje na pracovišti. Stalking který pronikne i na pracoviště, bez ohledu na to, co ho vyprovokovalo, je potencionálně nebezpečný i pro ostatní zaměstnance.

Stížnosti obětí u dozorujícího, nebo nadřazeného personálu setkají spíše s ignorací než pochopením.

2.2.2.5 *Neznámí (strangers)*

Oběti z této kategorie si nejsou vědomi, že by někdy v minulosti měli s pachatelem dřívější kontakt. Stalkeři u oběti často velmi kuriózním způsobem zmatou oběť a vyvolají u ní obavy. Oběti bývají nejčastěji pronásledované hledači intimity anebo nekompetentními ctiteli, čili těmi, kteří pozorují svůj cíl z povzdálí. Stalkerova identita je na počátku skrytá, oběť ani netuší, že je stalkovaná, ale po čase ze své anonymity vystoupí.

Osoba, která se stane cílem neznámého stalkera, je pro něj zpravidla vyobrazením atraktivity, nebo se prostě objevila v nesprávný čas na nesprávném místě.

Hledači intimity si vybírají oběti se zvýšeným sociálním statusem, než jsou oni sami. Predátorský pronásledovatel rovněž frekventovaně útočí jako neznámý stalker.

2.2.2.6 *Slavní (the famous)*

Oběťmi často bývají působící v rádiu, televizní a filmové hvězdy; tato skupina však zahrnuje i politiky, příslušníky královského rodu, sportovce a další osoby veřejně známé.

Stalkeři pochází ze skupiny tzv. nekompetentních ctitelů či naštvaní stalkeři.

Není zvláštností, že nejedna celebrita v jednu dobu bojuje s více stalkery. V Los Angeles je tento fenomén již poměrně častým jevem a jen malá část případů dostane i pozornost médií; dokonce se stalking stává i předmětem černého humoru, kdy umělec dosáhne skutečné slávy až tehdy, kdy bude mít svého vlastního stalkera.

Autoři uvádí, že tato skupina vznikla díky médiím, neboť zbořila dosavadní bariéry bránící v osobním kontaktu se slavnou osobností. Zachycují její každodenní pohyb, pozorují je, i když si to umělec nepřeje. Podporují stalking tím, že celebritu idealizují a naplňují tak stalkerovy sny o vztahu právě z takovýchto sociálních vrstev.

Výskyt násilí je spíše výjimkou, než častým jevem. Pachatel na oběť zaútočí, až tehdy, pokud čelí stálému odmítání, v okamžiku kdy si uvědomí, že je na beznadějně cestě ve vysněném vztahu.

Ochrana slavných se stává průmyslem, zejména v částech světa jako je Los Angeles. Zajímavý je poznatek od stalkera, Robert Bardo, který nakonec po několika měsících svou oběť Rebecca Schaeffer zavraždil. Bardo před Rebecca pronásledoval několik osob, ale nakonec se svého snažení vzdal, neboť byli méně přístupní než mladá herečka. Bardo poznamenal³⁶, že jestliže hvězdy mají najatu ochranku a své osobní strážce, způsobí to, odlišný pohled na celebrity a zničí to naději na romantický vztah.

³⁶ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupná z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

3 PRÁVNÍ ASPEKTY STALKINGU

Jak vyplývá z výše uvedeného, bylo provedeno mnoho výzkumů, které upozornily, že stalking je jevem, který si zaslouží pozornost i zákonodárského sboru.

Jeden z prvních případů stalkingu, který byl projednáván před soudem, je případ **Dennis v. Lane (1704)**³⁷. Psycholog p. Lane posedle pronásledoval sl. Dennis; ačkoli jeho pokusy o sblížení byly neúspěšné, vytrvale ji obtěžoval. Poté co Dennis odcestovala do Londýna, ubytoval se ve vedlejším apartmá. Následující den přistoupil k jejímu vozu a napadl jednoho z přítomných mužů, kteří ji doprovázeli. Za tento čin byl o měsíc později předveden před soud, soud ve svém výroku uvedl, jeho jednání je natolik nebezpečné, že lze vydat „*security of the peace*“ (zajištění veřejného pořádku), dále soud uložil odsouzenému povinnost složit peněžní jistotu ve výši £400, která měla zajistit, že bude dodržen „*peace*“ po dobu jednoho roku a dne.

Mnohem podrobněji je popsán případ **Regina v. Dunn (1840)**³⁸, šlo o případ, kdy byla oběti odepřena ochrana a to z důvodu nedokonalého stavu zákonů (ačkoli šlo o oblast judge-made-law). Richard Dunn, právník působící v Middlesex County v Anglii, posedle pronásledoval sl. Angela Georgina Burdett Coutts téměř po dobu dvou let. Countts se předtím nikdy s Dunn nesetkala, zprvu jí posílal dopisy, o kterých se domnívala, že byly psány osobou duševně chorou. Obtěžoval ji svou stálou přítomností a pronásledoval jak ji, tak její blízké. Coutts začala být doprovázena mužským sluhou, který sloužil jako osobní strážce

³⁷ Dennis v. Lane (1704), viz též

US Department of Justice: Zpráva o stavu antistalkingového zákonodárství v USA. 2002. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://www.ojp.usdoj.gov/ovc/publications/bulletins/legalseries/bulletin1/1.html](http://www.ojp.usdoj.gov/ovc/publications/bulletins/legalseries/bulletin1/1.html), nebo

People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf](http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf)

³⁸ R. v. Dunn (1840), 113 E.R. 939.

a poskytoval jí ochranu, kterou, jak uváděla, potřebovala. Dunn byl zatčen a bylo mu přikázáno poskytnout £500 jako zajištění veřejného pořádku (*security of the peace*) a složit kauci ve stejné výši pro případ, že zajištění bude porušeno. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků byl Dunn po krátkou dobu umístěn do vazby. Coutts neučinila další právní kroky v domnění, že pronásledování ustane. Po propuštění z vazby však Dunn pokračoval v pronásledování, byl několikrát vzat do vazby a pak opět propuštěn.

V dopisech, které Dunn zasílal, se častěji objevovaly výhrůžky „*If you refuse this request, you will, when it is too late, repent a course, the consequences of which will sooner or later fall on yourself and your family*“³⁹.

Coutts znovu vyhledala soudní ochranu a žádala v souladu s „*articles of the peace*“, aby byla Dunn uložena dostatečná právní sankce, která by zajistila, že bude dodržován „*peace*“ a zakázala mu pokračovat v obtěžování, rušení a zastrašování Coutts. I policejní vyšetřovatel potvrdil, že obavy Coutts o své vlastní bezpečí a bezpečí jejích blízkých jsou oprávněné. Podání bylo učiněno na základě článku Habeas Corpus. Soud však dal zapravdu Dunn a propustil jej z vazby. Soud poznamenal „*This case may then be said to prove that the threats need not be by word of mouth directed against the exhibitant, but that looks, gestures, and conduct may express them with equal force; and this is not to be denied: but the invariable rule is that, it does not flow from them by necessary implication, the party shall draw that inference himself, and swear to his belief of its correctness, and not leave the Court to draw the inference instead of him*“⁴⁰.

³⁹ (pokud budete stále odmítat mou nabídku, pak může být příliš pozdě litovat následků, které postihnou Vás a Vaši rodinu), viz People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www:](http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf)

<http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁴⁰ (tento případ může být důkazem, že výhrůžky mířící proti navrhovateli nemusí být nutně proneseny jen ústně, ale že stejné intenzity dosahují gesta a způsob jednání, toto je nepopiratelný fakt, ale stejně tak platí, že ne vždy takové intenzity dosáhnou; navrhovatel ji může spatřovat, může přísahat na správnost zjištěného stavu, ale k takovému závěru musí dojít i soud), viz People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www:](http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf)

<http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

Samotný soudce Lord Denmann si stěžoval na stav zákonodárství a v závěrečné části rozsudku je poznamenáno „*Perhaps the law of England may be justly reproached with its inadequacy to repress the mischief, and obviate the danger, which the prisoner's proceedings render too probable; and we may naturally feel surprise if none of the numerous Police Acts have made specific provisions for that purpose*“⁴¹.

Na rozdíl od výše uvedeného případu, opačný postoj zaujal soud v případě **King vs Stanhope (1826)**⁴², stejně jako ve výše uvedeném případě odpůrce argumentoval, že místopřísežné prohlášení žadatele, že má odůvodněné obavy z ublížení na zdraví, není dostačující proto, aby soud žádosti o vydání „*security of peace*“ vyhověl. Soudce tehdy prohlásil: „*We should be poor guardians of the public peace, if we could not interfere until an actual outrage had taken place, and perhaps fatal consequences ensued*“⁴³.

Žadatel tedy nemusel prima facie prokázat, že assault (vyhrožování ublížením na zdraví) byl spáchán. Účelem tohoto řízení je především prevence, tj. zajistit, že k porušení „*peace*“ v budoucnu nedojde⁴⁴.

Tyto případy jsou důkazem, že ani anglo-americký typ právní kultury (common law), jehož typickým znakem je právo, tvořené soudními precedenty⁴⁵, nebyl schopen poskytnout

⁴¹ (možná může být právu v Anglii plným právem vyčtena jeho neschopnost potlačit zlo a odstranit nebezpečí, které se jeví ze strany odpůrce až příliš pravděpodobné; a přirozeně jsme překvapeni, že žádný, z četných policejních zákonů, pro tento účel neobsahuje takové ustanovení), viz People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www:

<http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁴² King v. Stanhope (1826), 113 E.R. 949.

⁴³ (byli bychom (soudci) chudí strážci veřejného pořádku, pokud bychom nemohli zasáhnout proti aktuálnímu nebezpečí, a možná by následovaly fatální následky), viz People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www:

<http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁴⁴ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

účinnou právní ochranu. Proto většina států přistoupila ke kodifikaci antistalkingového zákonodárství.

3.1 Právní úprava ve vybraných anglicky mluvících zemích

Až do nedávné doby v zemích common law mohl být stalking postihnout podle existujících civilních, správních nebo trestních zákonů, které obsahovaly úpravu:

- *assault* (vyhrožování ublížením na zdraví),
- *harassment* (obtěžování),
- *menacing* (vyhrožování),
- *intimidation* (zastrašování),
- *terroristic threatening* (terorizující výhrůžky),
- *malicious communications* (zlomyslné použití komunikačních technologií)
- *trespass* (úmyslný zásah do práv jiného), nebo
- činy proti společnosti např. Public Nuisance Act⁴⁶,
- anebo úprava přijatá v nedávné době za účelem ochrany proti domácímu násilí⁴⁷.

⁴⁵ Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A.: Teorie práva. Praha: ASPI, 2004, s. 54.

⁴⁶ např. právní úprava v australském státě Queensland, SUMMARY OFFENCES ACT 2005 - SECT 6. [cit. 18. 11. 2010] Dostupná z [www: http://www.austlii.edu.au/au/legis/qld/consol_act/soa2005189/s6.html](http://www.austlii.edu.au/au/legis/qld/consol_act/soa2005189/s6.html)

⁴⁷ např. novozélandský Domestic Violence Act 1995. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://www.legislation.govt.nz/act/public/1995/0086/latest/DLM371926.html](http://www.legislation.govt.nz/act/public/1995/0086/latest/DLM371926.html)

Postih stalkingu podle výše uvedených zákonných ustanovení poskytoval obětem alespoň nějakou právní ochranu, nebyla však shledána jako adekvátní⁴⁸ a to především z důvodu, že trestní právo považovalo činy jako *assault*, *menacing* nebo *intimidation* za trestné samy osobě; naproti tomu jednotlivé projevy jednání stalkera, pokud jsou vnímány separátně, nemohly vést k zahájení trestního stíhání.

Za druhé, pokud právní úprava znala tzv. *anti-harassment* trestné činy, řadila je k tzv. *summary offence* (trestný čin projednávaný ve zkráceném řízení) nebo k *misdemeanour* (méně závažný trestný čin), i právní následky byly limitované, typicky byla odsouzenému uložena pokuta, která jej od jeho dalších aktivit neodradila.

A konečně zákony postihující *menacing* vyžadují okamžitou hrozbu násilí vůči oběti; výhrůžky se však nemusí u stalkingu vůbec objevit a pokud se tak stane, mohou být pouze implicitní.

Mezi občanskoprávní nástroje patří:

- *restraining order* (omezující opatření) a
- *nonmolestation order* (nařízení proti obtěžování).

Jde o další možnost, jak ochránit oběť před nechtěným navazováním kontaktů ze strany stalkera. Omezující opatření může získat osoba, která podá žádost k soudu a unese důkazní břemeno, že je její bezpečí bezprostředně ohroženo. Řízení zahájené na návrh je často spojeno s dlouhými prostoji mezi žádostí a nařízeným jednáním, zahrnuje mimo jiné i výdaje související právní pomocí advokáta. Navíc mnoho úprav požaduje intimní anebo dřívější intimní vztah, proto jsou vyloučeny případy pronásledování neznámou osobou. Vůbec největší nedostatek omezujícího opatření je spatřován jeho vynutitelnost; často se o něm mluví jako o papírové ochraně⁴⁹.

⁴⁸ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. *Stalkers and their victims*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 253.

⁴⁹ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. *Stalkers and their victims*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 254.

V praxi byla právní norma účinná tehdy, pokud byla oběti způsobena újma na zdraví nebo byl poškozen její majetek⁵⁰.

3.1.1 USA

Ve své diplomové práci jsem podrobila analýze právní úpravu státu Kalifornie, která přijala vůbec první antistalkingovou úpravu a právní úpravu státu Michigan, která je považována za nejdokonalejší v celých USA vůbec. Ostatní státy, s výjimkou Maine, který postihuje stalking pomocí „*terrorizing statute*“⁵¹, přijaly vlastní legislativu, mnohé z nich byly shledány jako ústavně nekonformní, ať už z důvodu neplatnosti pro neurčitost (*void for vagueness*) nebo z důvodu příliš široké definice (doktrýna *overbreadth*)⁵². Ve světle těchto skutečností Spojené státy přistoupily ke kodifikaci modelového federálního anti-stalkingového zákona.

3.1.1.1 Federální zákon

V roce 1993 U. S. Kongres požádal Attorney General of the United States, aby byl připraven modelový zákon, který by byl v souladu s Ústavou. Pracovní skupina byla složena z National Governors' Association, the National Conference of State Legislatures, the American Bar Association, the Police Executive Research Forum, the American Civil Li-

⁵⁰ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁵¹ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁵² Report to Congress on Stalking and Domestic Violence, 2005 through 2006. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ovw/220827.pdf>

berties Union a dalších odborníků. V říjnu 1993 byl představen zákon, jehož cílem bylo unifikovat roztržitou úpravu⁵³. Jen některé státy, po vzoru tohoto zákona, přistoupily k „pouhé“ novelizaci své stávající úpravy. Anti-stalkingové zákonodárství se tak nadále liší stát od státu a tato právní norma zůstala právně nezávaznou.

Stalking je v US Code definován v kapitole 110A věnované stalkingu ale i domácímu násilí. Trestný čin stalkingu zahrnuje dvě poměrně obsáhlé základní skutkové podstaty, z nichž druhá obsahuje opět dvě varianty.

Pro naplnění skutkové podstaty podle ust. § 2261A (1) je třeba, aby pachatel cestoval mezi jednotlivými státy, indiánskými územími, nebo jinými územími podléhající jurisdikci USA (úprava však platí i ve vztahu k zahraničí). Stalker musí mít speciální úmysl „*intent to kill, injure, harass, or place under surveillance with intent to kill, injure, harass, or intimidate another person*“⁵⁴. Během tohoto jednání, nebo jeho následkem, jsou vyvolány u této osoby, u člena její nejbližší rodiny, nebo u manžela či partnera odůvodněné obavy ze smrti, těžkého ublížení na zdraví, nebo jí způsobena značná emocionální úzkost.

Tato definice je podle mého názoru příliš široká, neboť i postihuje jednání, která by se dala kvalifikovat jako jiné trestné činy, případně jejich vývojová stadia; mám na mysli trestné činy mířící na život a fyzické zdraví. Odlišnost od tradičních skutkových podstat spočívá ve speciálním úmyslu a následku, který musí u vyjmenovaných osob nastat.

⁵³ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁵⁴ (úmysl zabít, zranit, obtěžovat nebo udržovat nad osobou dohled s cílem ji zabít, zranit, obtěžovat, nebo zastrašit ji), viz U .S. Code CHAPTER 110A—DOMESTIC VIOLENCE AND STALKING. [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z www: http://www.law.cornell.edu/uscode/html/uscode18/usc_sup_01_18_10_I_20_110A.html, viz též příloha č. 1

Druhá definice postihuje stalking, ve svém ust. § 2261A (1)(A) a (B), jako distanční delikt, neboť se jej dopustí osoba, která použije poštovních služeb, počítačových služeb umožňující vzájemnou komunikaci, či jakékoli jiné zařízení buď (A) s úmyslem zabít, zranit, obtěžovat nebo udržovat nad osobou dohled s cílem ji zabít, zranit, obtěžovat, nebo zastrašit ji, nebo ji způsobit značnou emocionální úzkost nebo (B) vyvolá odůvodněné obavy ze smrti, těžkého ublížení na zdraví u této osoby, u člena nejbližší rodiny, či u manžela nebo partnera a toto jednání (A i B) způsobí značnou emocionální úzkost nebo vyvolá odůvodněné obavy ze smrti, těžkého ublížení na zdraví.

Způsob jakým je definován stalking § 2262(2)(B) vytváří možnost trestněprávního postihu jednání, které by jinak mohlo zůstat prakticky bez citelnější sankce.

Zákon umožňuje uložit test odnětí svobody anebo peněžitý trest, popř. oba tresty současně [srov. § 2261(B)]. Nepodmíněný trest odnětí svobody je odstupňován podle povahy způsobeného následku a to od jednoho roku až na doživotí.

Federální antistalkingový zákon dále upravuje právní postih za případné porušení civilněprávního omezujícího opatření (restraining order) (§ 2262), obsahuje ustanovení o náhradě škody (§ 2264), ustanovení o recidivě (§ 2265A) a výkladová ustanovení (§ 2266).

3.1.1.2 *Kalifornie*

O počátečních problémech s legální definicí v Kalifornském trestním kodexu bylo pojednáno již výše, v současné době je úprava obsažena v ust. § 646.9 až § 646.94 CA Penal Code⁵⁵.

⁵⁵ CA Penal Code ust. § 646.9. [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z [www: http://www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/calawquery?codesection=pen&codebody=&hits=20](http://www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/calawquery?codesection=pen&codebody=&hits=20), viz též příloha č. 2

Kalifornský trestní zákon obsahuje prvky hmotněprávní i procesně právní. Ačkoli se jedná o trestní úpravu v ust. § 646.91 jsou vymezeny podmínky a postup pro vydání civilního prostředku ochrany oběti tzv. omezujícího opatření (*restraining order*), nebo je zde zakotveno právo ke svobodnému přístupu k informacím ohledně projednávaného případu (ust. § 646.93).

Trestného činu stalkingu se dopustí osoba, která „*willfully, maliciously, and repeatedly follows or willfully and maliciously harasses another person and who makes a credible threat with the intent to place that person in reasonable fear for his or her safety, or the safety of his or her immediate family*“⁵⁶.

Ustanovení § 646.9 (C) postihuje recidivu stejnorodou a nestejnorodou, dále upravuje postih za porušení omezujícího opatření.

Zákon obsahuje i legální definice pojmů jako je „obtěžování“, „věrohodná výhrůžka“; díky posledně zmiňovanému Kalifornie může postihovat i aktivity pachatele nazývané tzv. cyberstalking⁵⁷. Naopak zbytečně byla novelizací přidána definice „způsobu jednání“, jako vzorce jednání trvající určitou (byť i krátkou), složeného alespoň ze dvou dílčích útoků, které mají mezi sebou vnitřní souvislost; neboť s tímto pojmem se již dostatečně vypořádaly soudy ve své rozhodovací praxi⁵⁸.

⁵⁶ Ust. § 646.9 (A) CA Penal Code, (záměrně, ve zlém úmyslu a opakovaně pronásleduje nebo obtěžuje jinou osobu, a která učiní věrohodnou výhrůžku s úmyslem vyvolat u jiné osoby odůvodněný strach o její bezpečí nebo o bezpečí nejbližších členů rodiny).

⁵⁷ US Department of Justice: Zpráva o stavu antistalkingového zákonodárství v USA. 2002. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://www.ojp.usdoj.gov/ovc/publications/bulletins/legalseries/bulletin1/1.html>

⁵⁸ People v. Heilman (1994) 25 Cal.App.4th 391. [cit. 1. 3. 2011]. Dostupný z www: <http://www.lawlink.com/research/CaseLevel3/71418>

Trestní kodex výslovně uvádí, že ústavně chráněná činnost nemůže být postihnuta podle tohoto ustanovení, jedná se např. demonstrace, novináře, soudní doručovatele, soukromé detektivy, aj.

Mezi tresty, které lze uložit patří peněžitý trest až do výše \$ 1000 USD nebo trest odnětí svobody odstupňovaný v rozmezí od jednoho do pěti let, podle způsobení následku a povahy recidivy; na mnoha místech lze pozorovat jasnou preferenci podrobení odsouzeného lékařské péči. Např. v ust. § 646.94 (B)(2) je účast na programu zabývající se prevencí proti stalkingu podmínkou podmíněného propuštění.

3.1.1.3 Michigan

Mnozí autoři⁵⁹ uvádějí, že se jedná o nejlepší úpravu v celých Spojených státech. Důkazem může být, že tato úprava byla podrobena testu ústavnosti, kdy zákon nebyl shledán ústavně nejasným a bylo potvrzeno, že jeho aplikací nedochází porušení ústavně zaručené svobody projevu⁶⁰.

Michigan⁶¹ uvádí dvě definice stalkingu. Ustanovení § 750.411h postihuje stalking jako tzv. „*misdemeanor*“, čili jako méně závažný trestný čin, naopak podle ust. § 750.411i se pachatel dopustí tzv. „*felony*“, čili více závažného trestného činu. Obě definice jsou prakticky totožné, trestný čin podle ust. § 750.411i požaduje naplnění dalších znaků skutkové podstaty např. z porušení soudního zákazu, porušení podmínky propuštění na kauci, nebo v pronesení alespoň jedné výhrůžky vůči osobě, která s pachatelem sdílela společnou domácnost, aj. [srov. ust. § 750.411i(2) (A) až (D)].

⁵⁹ Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R.: *Stalkers and their victims*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 262.

⁶⁰ US Department of Justice: Zpráva o stavu antistalkingového zákonodárství v USA. 2002. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://www.ojp.usdoj.gov/ovc/publications/bulletins/legalseries/bulletin1/1.html>

⁶¹ Penal Code ust. § 750.411h a § 750.411i. [cit. 1. 2. 2011]. Dostupný z www: [http://www.legislature.mi.gov/\(S\(kqbn31b2jpedmc3aualmpn45\)\)/mileg.aspx?page=home](http://www.legislature.mi.gov/(S(kqbn31b2jpedmc3aualmpn45))/mileg.aspx?page=home), viz též příloha č. 3

Stalking je definován v ust. § 750.411h (1)(D), popř. v ust. § 750.411i (1)(D) jako „*willful course of conduct involving repeated or continuing harassment of another individual that would cause a reasonable person to feel terrorized, frightened, intimidated, threatened, harassed, or molested and that actually causes the victim to feel terrorized, frightened, intimidated, threatened, harassed, or molested*“⁶²,

Trestní zákon rovněž uvádí definice „způsobu jednání“ sestávajícího se alespoň ze dvou od sebe oddělených dílčích útoků, které nejsou jen jedním pokračujícím útokem, a jež mají mezi sebou vnitřní souvislost; definuje také další pojmy jako „emoční stres“, „obtěžování“, „nesouhlas s navazováním styku“, či „oběti“.

Jednání, která mohou být považována za trestná, zákon demonstrativně vypočítává, jedná se např. o pronásledování oběti, vstupování na její pozemek, kontaktování. Opět zde nechybí ani korektiv „reasonable person“, nebo podobně jako u Kalifornie Michigan výslovně uvádí, že tato zákonná ustanovení nemohou být zneužita proti ústavně chráněné činnosti, resp. jednání, která slouží k legitimnímu účelu.

Pokud oběť vyjádřila přání, aby se pachatel zdržel veškerého kontaktu s ní a on tak neučinil, pak v souladu s ust. § 750.411h (4) platí vyvratitelná domněnka, že se stalkovaná osoba cítí být terorizována, vystrašena, ohrožena, utrápěna, či obtěžována.

Zákon zná i zajímavou kvalifikovanou skutkovou podstatu vyskytující se v obou ustanoveních [§ 750.411h (2)(B) a § 750.411i (3)(B)]. Přísněji bude posuzována osoba, která stalkuje osobu mladší osmnácti let, ale pouze za předpokladu, že je od oběti starší alespoň o pět let.

⁶² ust. § 750.411h (1)(D), (úmyslný způsob jednání zahrnující opakované či pokračující obtěžování jiného jednotlivce, které je schopno vyvolat i u rozumné osoby takové pocity, že se cítí být terorizována, vystrašena, ohrožena, utrápěna, či obtěžována).

Výčet trestů se sestává z trestu odnětí svobody v rozmezí od jednoho do deseti let, nebo peněžitého trestu od \$ 1.000 do \$ 10.000 USD, popř. z kombinací obou. Podmíněný trest odnětí svobody se zkušební dobou až na pět let, může být uložen spolu s podmínkami jako zdržet se stalkingu, podrobit se lékařskému vyšetření, zdržet se kontaktu s obětí.

3.1.2 Kanada

Stalking nebyl jevem známým pouze ve Spojených státech, i Kanada měla se stalkingem zkušenosti. Jedním z mediálně známých případů je vražda Patricia Allen, která byla v Ottavě zavražděna kuší bývalým manželem⁶³.

V roce 1992 byla zastřelena na autobusové zastávce další oběť stalkingu Terri – Lyn Babb, pacientka, která za účelem léčby navštěvovala nemocnici, kde Ronald Bell pracoval. Poté co odmítla jeho pokusy o sblížení, začal ji pronásledovat a vést zápisník, kde si značil každý její pohyb. Po téměř dvou letech mučení si Terri opatřila „*peace bonds*“ zakazující Ronaldovi se k ní přiblížit. Tato právní ochrana nepomohla a stalker byl za vraždu odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody⁶⁴.

Existující kanadské zákony se dokázaly vypořádat s jednotlivými incidenty (vraždou, ublížením na zdraví, vydíráním), nicméně nebyly účinné proti opakovanému obtěžujícímu jednání natož čelit technickému pokroku a nové vlně prostředků, které stalkeři používali pro obtěžování obětí⁶⁵. Za této situace Kanada také přistoupila ke kodifikaci stalkingu.

⁶³ The Crossbow Murder Reconsidered. The Globe and Mail. 29. 2. 1994, s. 2.

⁶⁴ Unrep, Man. QB, May 30, 1994, Court File CR 93-01-13845.

⁶⁵ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf](http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf)

V roce 1992 se v Cornerbrook sešli představitelé ze všech deseti provincií, dvou teritorií Kanady, Canadian Bar Association a Defence Bar k tomu, aby předložili jejich vlastní návrhy nového zákona. Různé předlohy zákona byly, prostřednictvím Federal Department of Justice, konzultovány i se zájmovými skupinami. Někteří autoři navrhovali novelizaci stávajících ustanovení § 430 (telefonní teror) a § 423 „*intimidation*“ (zastašování) Kanadského trestního kodexu. V dubnu roku 1993 předložil ministr spravedlnosti Pierre Blais, návrh „C - 126“, který byl pojmenován „*Criminal Harassment*“, ačkoli musel být upraven, protože by nebyl v praxi účinný, jeho pozměněná verze byla poslána do Senátu v červnu roku 1993, kde prošla bez připomínek a už 23. 6. 1993 byl udělen královský souhlas⁶⁶.

Nový trestný čin upravený v ust. § 264 Kanadského trestního zákona se oproti tradičnímu označení „*Stalking*“ nazývá „*Criminal Harassment*“, k novému pojmosloví ministr spravedlnosti uvedl „*The new section is called criminal harassment because we believe this best describes the nature of the crime although the acts are more commonly known as stalking*“⁶⁷.

Znaky skutkové podstaty „*criminal harassment*“ podle ust. § 264⁶⁸ jsou:

- jednání musí být provedeno bez zákonné autority,
- pachatelovo jednání musí být pro jinou osobu obtěžující, a musí spadat pod jednoho z taxativně vypočtených jednání [§ 264 (2)(A) až (D)],

⁶⁶ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupná z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁶⁷ (nové ustanovení je nazýváno „Kriminálním obtěžováním“ protože věříme, že tak lépe vystihne povahu tohoto trestného činu, ačkoli toto jednání je obecně známo pod pojmem „*Stalking*“), viz People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupná z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁶⁸ The Criminal Code of Canada, ust. § 264, dostupný z www: <http://www.efc.ca/pages/law/cc/cc.264.html>, viz též příloha č. 4

- a svým činem osoba způsobí, že se jiná osoba, na základě všech okolností, odůvodněně obává o své vlastní bezpečí nebo o bezpečí jiné osoby ji známé.

K výše uvedenému jen několik poznámek. Pro obžalobu, podle současného znění zákona je dostačující, že jednání pachatele může být objektivně považováno za „obtěžující“ vzhledem ke všem okolnostem, např. opakované pronásledování oběti⁶⁹.

„Osoba jí známá“ zahrnuje přátele, spolupracovníky, členy rodiny a jiné⁷⁰.

Zákon výslovně neuvádí, kolik útoků je potřeba k tomu, aby byla osoba shledána vinnou podle tohoto ustanovení; výkladem jednotlivých slov (např. „*from place to place*“) lze dospět k názoru, že jeden útok nebude dostačující, a proto je třeba alespoň dvou takových útoků⁷¹.

Zakázaným jednáním je pak např. (ust. § 264 (2)(A) až (C) opakované pronásledování z místa na místo, opakované kontaktování, sledování domu, pracoviště.

Ustanovení § 264 (2)(D) upravuje trestné jednání spočívající v „*threatening conduct*“ (vyhrožování), zužuje okruh chráněných osob jen na oběť nebo člena její rodiny; proč došlo k omezení okruhu chráněných subjektů ve srovnání s ust. § 264 (1) (osoby oběti známé) není zřejmé a jak někteří autoři uvádějí „*zdá se být vytrženo z kontextu celé legislativy*“.⁷²

⁶⁹ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁷⁰ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁷¹ People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

⁷² People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>

Pokud bude obviněný shledán vinným, pak mu hrozí trest odnětí svobody až na pět let, nebo šest měsíců v případě, že bude trestný čin projednáván ve zkráceném řízení.

3.1.3 Velká Británie

Ve Velké Británii jsou vztahy ve společnosti stále ještě převážně upraveny soudními precedenty, i když v posledním období stoupá význam zákonů⁷³.

Případy, známé z amerického prostředí, se pochopitelně objevovaly i ve Velké Británii. Významnou asociací, která se zasadila o to, že se o podobném zákoně začalo hovořit i na britském území je organizace známá pod zkratkou „Nash“ (National Anti – Stalking and Harassment Support Association), která v roce 1993 uspořádala veřejnou kampaň, aby vláda poskytla obětem obtěžování větší ochranu⁷⁴.

Dne 5. prosince 1996 byl návrh zákona uveden ve sněmovně poslanců (House of Commons); sněmovna Lordů (House of Lords) však tento návrh pozměnila, s těmito změnami následně souhlasili poslanci z House of Commons, královský souhlas byl udělen dne 21. března 1997. Právní úprava byla významně novelizována v roce 2001 zákony „*Criminal Justice and Police Act*“ a „*Serious Organised Crime and Police Act*“, britská společnost se tak nově chrání i před radikálními aktivisty hájící práva zvířat.⁷⁵

⁷³ Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A.: Teorie práva. Praha: ASPI, 2004, s. 55.

⁷⁴ Protection from Harassment Act 1997. Guardian, 2009, 1.6.2009 [cit. 3. 3. 2011]. Dostupný z [www: http://www.guardian.co.uk/commentisfree/libertycentral/2009/jun/01/liberty-central-protection-harassment](http://www.guardian.co.uk/commentisfree/libertycentral/2009/jun/01/liberty-central-protection-harassment)

⁷⁵ Protection from Harassment Act 1997. Guardian, 2009, 1.6.2009 [cit. 3. 3. 2011]. Dostupný z [www: http://www.guardian.co.uk/commentisfree/libertycentral/2009/jun/01/liberty-central-protection-harassment](http://www.guardian.co.uk/commentisfree/libertycentral/2009/jun/01/liberty-central-protection-harassment)

Zákon, který bývá zkráceně nazýván jako „*Protection from Harassment Act 1997*“⁷⁶ (Zákon o ochraně před obtěžováním 1997), ve svém ust. § 14 stanoví rozsah jeho použití na území Spojeného království. K Anglii (tj. samosprávné území Spojeného království s centrem v Londýně) a Walesu se vztahují ust. § 1 až § 7, pro Skotsko je závazné znění ust. § 8 až § 11 a pro Severní Irsko platí pouze ust. § 13 zákona.

Pro Anglii a Wales tak zákon o ochraně před obtěžováním 1997 zavádí tato zakázaná jednání⁷⁷:

- trestný čin:
 - obtěžování podle ust. § 2 zákona (*offence of harassment*),
 - strach z násilí podle ust. § 4 (*putting people in fear of violence*),
 - porušení civilního nařízení podle ust. § 3(6) (*breach of civil injunction*),
 - porušení omezujícího opatření podle ust. § 5(5) (*breach of restraining order*),
- civilní delikt:
 - podle ust. § 3 (*new civil tort of harassment*).

Skotsko podle s ust. § 8 postihuje obtěžování (*harassment*), které bude projednáváno v rámci občanského řízení. Pokud soud shledá, že došlo k obtěžování, může poškozenému přiznat náhradu škody, nebo vydat soudní (mezitímní) zákaz (*interdict or interim interdict*) anebo nařízení proti obtěžování (*non-harassment order*). Teprve, pokud osoba

⁷⁶ Protection from Harassment Act 1997. [cit. 10. 3. 2010] Dostupný z www:

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/40/contents>, viz též příloha č. 5.

⁷⁷ Office UK General Prosecutor. Protection from Harassment Act 1997. Guidance. 2009. [cit. 25. 12. 2010]. Dostupný z www: http://www.cps.gov.uk/legal/h_to_k/harrasment/

poruší toto nařízení proti obtěžování, může být trestně stíhána pro trestný čin podle ust. § 9 zákona.

Zákonnými sankcemi jsou peněžitý trest a trest odnětí svobody s horní hranicí pěti let, popř. kombinace obojího. Trestné činy mohou být projednávány na základě formální obžaloby, nebo ve zkráceném řízení.

Níže uvádím poznámky pouze v k části zákona platného pro Anglii a Wales.

Zákon obsahuje civilněprávní a trestněprávní úpravu, na základě tohoto zákona mohou poškození žádat náhradu škody, která jim byla způsobena obtěžováním (srov. ust. § 2). Ust. § 7 obsahuje legální definice základních pojmů. Nechybí ani tradiční korektiv tzv. „reasonable person“, nebo výčet jednání, na která se ustanovení tohoto zákona nebudou aplikovat; postih je, za určitých podmínek, vyloučen u policie, vyšetřovacích agentur, celních, daňových výběrčí, společností poskytující hypoteční úvěry v souladu s jejich vymáháním. Zákon dále vyjímá i jednání, které je spojeno se zajišťováním národní bezpečnosti (ust. § 12).

Domnívám se, a kritiky právníků mé závěry potvrzují, že Velká Británie je příkladem toho, jak by se anti-stalkingové zákonodárství používat nemělo. Jedna ze zpráv uvedená v anglickém periodiku „*The Guardian*“ uvádí⁷⁸, že ačkoli byl zákon vydán z důvodu ochrany před stalkingem, v současné době je používán jako zbraň proti poklidným demonstrantům. Zpráva z listu *The Guardian* uvádí příklad, kdy British Airports Authority (BAA) požádala o vydání a byl jí vydán „*injuncton*“ proti AirportWatch, organizaci zastřešující např. the Royal Society for the Protection of Birds, the National Trust, aj. Na základě tohoto civilního nařízení mohlo být přibližně pět milionům členů této organizace vypovězeno

⁷⁸ Office UK General Prosecutor. Protection from Harassment Act 1997. Guidance. 2009. [cit. 25. 12. 2010]. Dostupný z [www: http://www.cps.gov.uk/legal/h_to_k/harrasment/](http://www.cps.gov.uk/legal/h_to_k/harrasment/)

z letiště Heathrow, jeho okolních oblastí stejně jako dopravní spoje do Heathrow včetně Piccadilly linky, velké části M4 a pozemku obklopující Heathrow. The Guardian doslova uvádí, že se jedná o příklad „*dangerous and undemocratic trend, when large companies to seek to limit the right to protest*“⁷⁹.

Druhým příkladem je spor Majrowski v. Guy's and St. Thomas' NHS Trust⁸⁰ projednávaný před sněmovnou Lordů, jako nejvyšším soudním orgánem ve Velké Británii. Celý spor se týkal náhrady škody, v souladu s ustanoveními Protection from Harassment Act 1997. Majrowski byl zaměstnancem společnosti Guy's and St. Thomas' NHS Trust, vedoucí oddělení Sandra Freeman jej zastrašovala, byla na něj sprostá a hrubá i před ostatními zaměstnanci, nepřiměřeně kritizovala jeho docházku a kvalitu odvedené práce, ukládala mu nereálné úkoly a za jejich nesplnění hrozila disciplinárním řízením. Toto jednání bylo, jak Majrowski uvedl, bylo způsobeno tím, že je homosexuál. Hlavní otázkou tak bylo, zda je zaměstnavatel povinen uhradit škodu způsobenou jedním zaměstnancem, na základě tzv. „*vicarious liability*“ (odpovědnost v zastoupení), druhému zaměstnanci. Sněmovna Lordů rozhodla, že při schvalování tohoto zákona nebylo záměrem parlamentu vyloučit odpovědnost v zastoupení. Rozsudek uvádí „*is true that this new wrong usually comprises conduct of an intensely personal character between two individuals. But this feature may also be present with other wrongs which attract vicarious liability*“⁸¹. House of Lords potvrdil, že zaměstnavatel je povinen k náhradě škody.

Uvedený případ podle mého názoru je klasickým případem pracovněprávního sporu a nemyslím si, že anti-stalkingové zákonodárství by suplovat anebo dokonce nahrazovat pracovněprávní předpisy. Navíc pokud bylo se zaměstnancem zle zacházeno z důvodu jeho

⁷⁹ (nebezpečný a nedemokratický trend, kdy se velké společnosti pokouší omezit právo na protest), viz Protection from Harassment Act 1997. Guardian, 2009, 1.6.2009 [cit. 3. 3. 2011]. Dostupný z [www: http://www.guardian.co.uk/commentisfree/libertycentral/2009/jun/01/liberty-central-protection-harassment](http://www.guardian.co.uk/commentisfree/libertycentral/2009/jun/01/liberty-central-protection-harassment)

⁸⁰ Majrowski v. Guy's and St. Thomas' NHS Trust [2006] UKHL 34.

⁸¹ (je pravda, že toto nové porušení zákona obvykle zahrnuje jednání intenzivně osobního charakteru. Ale tento znak může být přítomný i dalších protiprávních jednání, která se dotýkají odpovědnosti v zastoupení), viz Majrowski v. Guy's and St. Thomas' NHS Trust [2006] UKHL 34.

sexuální orientace a pokud se „zlo“ vyskytovalo pouze na pracovišti domnívám se, že o stalking vůbec nejde.

3.2 Krátký exkurz do práva německy mluvících zemí

Po přijetí antistalkingových úprav především v angloamerických zemích, se i v Německu a Rakousku objevil zájem trestně postihnout toto jednání. V Rakousku se tak stalo v roce 2006 a Německo se právní úpravy dočkalo o rok později.

V Rakouském trestním kodexu je v ust. §107a upraven „*Beharrliche Verfolgung*“ (neodbytné pronásledování). Německo zvolilo v ust. § 238 trestního kodexu pojem „*Nachstellung*“ (obtěžování)⁸².

Válková⁸³ uvádí, že rakouská skutková podstata míří „pouze“ na taková jednání, která výrazně zhoršují dosavadní životní způsob oběti a jako taková je nelze jinak trestně kvalifikovat. Naproti německá právní úprava zahrnuje i nejzávažnější formy stalkingu. Tomu odpovídají i trestní sankce, pohybující se v rozmezí od 1 roku až k 10 létům; nejvyšší trest lze uložit, pokud je činem způsobena smrt. Německo do svého zákona pojalo i generální klauzuli, která umožní v budoucnu kvalifikovat jednání jako stalking, která, v době přijímání nové právní úpravy, nebyla známá, a proto nemohla být do taxativního výčtu zařazena.

⁸² Válková, H. Proč by neměl chybět v novém trestním zákoně „Stalking“? Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. Praha: Aspi, Wolters Kluwer, 2008, s. 415 - 416.

⁸³ Válková, H. Proč by neměl chybět v novém trestním zákoně „Stalking“? Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. Praha: Aspi, Wolters Kluwer, 2008, s. 417.

Rakouská právní úprava až na jednu výjimku stíhá trestný čin Beharrliche Verfolgung z úřední povinnosti, kdežto Německá shodná jednání považuje za soukromožalobní delikty. Válková⁸⁴ dále tvrdí, že z hlediska generálně-preventivního, tak z pohledu oběti je toto řešení pravděpodobně adekvátnější.

3.3 Právní úprava v České Republice

Česká republika se s účinností ke dni 1. 1. 2010 připojila k zemím, které mají ve svém trestním kodexu skutkovou podstatu postihující stalking, stalo se tak novým trestním zákoníkem (zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „tr. zák.“), který nově rekodifikoval v podstatě celé trestní právo hmotné a jehož hlavním cílem bylo odstranit tzv. „*hyper-trofii trestní represe*“⁸⁵.

3.3.1 Historický exkurz

Problematika stalkingu je známá i na našem území. Vzhledem k dostupnosti zdrojů a historickým souvislostem se níže budu zabývat legislativou účinnou od roku 1918 až do současnosti.

⁸⁴ Válková, H. Proč by neměl chybět v novém trestním zákoně „Stalking“? Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. Praha: Aspi, Wolters Kluwer, 2008, s. 418.

⁸⁵ Novotný, O., Vanduchová, M., Šámal, P. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 35.

Když dne 28. 10. 1918 bylo vydáno „*Provolání Národního výboru o samostatnosti československého státu*“ Národní výbor postupoval podle společného programu dojednaného s Dr. Benešem a usiloval o kontinuitu staré a nové moci⁸⁶.

Kontinuita trestního práva byla zajištěna zák. č. 31/1929 Sb., kterým se mění a doplňují trestní zákony a trestní řády, kdy byl transponován (pro české země) rakouský trestní zákoník zák. č. 117 ř. z., z roku 1852. Tímto postupem byl do československého právního řádu zařazen trestný čin podle ust. § 99 n) *Nebezpečného vyhrožování* a vedle něj stojící přestupek podle ust. § 496 *Veřejné nadávky nebo Zlé nakládání* zák. č. 117 ř. z., z roku 1852⁸⁷.

Tato „prozatímní úprava“ platila i po dobu nacistické okupace, a byla odstraněna teprve vydáním zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákon⁸⁸. Šlo o právní normu, která byla ovlivněna socialistickou ideologií. Úprava jednání, jež je vnímáno pod pojem stalking zcela chybí. Možnou ochranou mohla být pouze ustanovení o poruchových deliktech jako vražda (§216), ublížení na zdraví (§ 219 an.) popřípadě vydírání (§ 233).

V letech 1960 – 1961 bylo trestní právo nově kodifikováno. Přitom vlastní kodifikaci trestního práva předcházelo vydání dvou zákonů, které upravovaly nově následky méně závažných protispolečenských činů, které neměly mít povahu činů trestních⁸⁹. Předstupněm byl zák. č. 38/1961 Sb., o místních lidových soudech a zák. č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku.

Podle výše uvedeného zákona místní lidové soudy projednávali méně závažné případy porušování socialistické zákonnosti, tj. tzv. provinění a jednoduché majetkové spory

⁸⁶ Grónský, J. Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. Díl I. 1914 – 1945. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005, s. 38.

⁸⁷ viz příloha č. 6.

⁸⁸ Solnař, V., Fenyk, J., Císařová, D., Vanduchová, M. Systém českého trestního práva. 1. vydání, Praha: Novatrix, s. r. o., 2009, s. 48.

⁸⁹ Solnař, V., Fenyk, J., Císařová, D., Vanduchová, M. Systém českého trestního práva. 1. vydání, Praha: Novatrix, s. r. o., 2009, s. 53.

dokonce i méně závažné trestné činy, jestliže jim byly postoupeny prokurátorem nebo soudem [srov. ust. § 1 a § 11 zák. č. 38/1961 Sb.]. Ráda bych upozornila na ust. § 19 písm. a), téhož zákona, které upravuje provinění proti socialistickému soužití spočívající v narušení soudružského soužití občanů nebo se dotknutí se jejich důstojnosti a cti.

Zákonem č. 38/1961 Sb. se místní lidové soudy staly článkem československého soudnictví. Tam, kde nebyli ustaveny místní lidové soudy, operovaly na základě zákona č. 60/1961 Sb., národní výbory. Provinění podle § 19 písm. a) zák. č. 38/1961 Sb. a provinění podle ust. § 38 z. č. 60/1961 Sb., jsou totožná, liší se v sankcích.⁹⁰

O výsledcích těchto institucí bylo dost diskutováno a návrhy na přiměřenější úpravu byly různé⁹¹. Zákon o místních lidových soudech byl zrušen v roce 1970, druhý zákon pozbyl účinnosti k 1. 7. 1990; nicméně zde jsou, podle mého názoru, kořeny zařazení stalkingu do jednání, jež zasahuje do občanského či tehdy socialistického soužití.

Kodifikace trestního práva hmotného v roce 1960 až 1961 byla završena vydáním do nedávna účinného zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále jen „tr. zák. 1961“). Stalking mohl být trestně stíhán na základě těchto ustanovení tr. zák. 1961⁹²:

Ustanovení	Název skutkové podstaty
§ 178	Neoprávněné nakládání s osobními údaji
§ 197a	Vzbuzení důvodné obavy
§ 202	Výtržnictví
§ 206	Pomluva
§ 209	Poškozování cizích práv
§ 215	Týrání svěřené osoby
§ 215a	Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

⁹⁰ viz příloha č. 7.

⁹¹ Solnař, V., Fenyk, J., Cisařová, D., Vanduchová, M. Systém českého trestního práva. 1. vydání, Praha: Novatrix, s. r. o., 2009, s. 53.

⁹² Válková, H. Česká podoba stalkingu podle ust. § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. Trestněprávní revue, 2009, č. 9, s. 260.

§ 219	Vražda
§ 221	Úmyslné ublížení na zdraví
§ 222	Úmyslná těžká újma na zdraví
§ 230	Účast na sebevraždě
§ 231	Omezování osobní svobody
§ 232	Zbavení osobní svobody
§ 235	Vydírání
§ 237	Útisk
§ 238	Porušování domovní svobody
§ 239	Úmyslné porušení tajemství dopravovaných zpráv
§ 240	Úmyslné prozrazení nebo využití tajemství dopravovaných zpráv
§ 241	Znásilnění
§ 257a	Poškození a zneužití záznamu na nosiči informací

Nejbližší skutkovou podstatou stalkingu bylo ustanovení § 197a tr. zák. 1961; policejní statistika z roku 2009, zachycující registrovanou kriminalitu uvádí, že bylo zjištěno 1.589 případů tohoto trestného činu⁹³. Jak napovídá číselné označení, tato skutková se do tr. zák. 1961 dostala novelizací, stalo se tak zák. č. 56/1965 Sb., a to s účinností od 1. 8. 1965.

Na první pohled roztříštěná úprava v mnoha ustanoveních byla napadána jak z řad psychologů, tak právníků, jež opakovaně upozorňovali, že stávající právní úprava nedostatečně reflektuje vlastní postatu a charakteristické rysy tohoto jevu⁹⁴.

Částečně tímto vlivem, částečně vlivem zahraničních úprav Česká republika při re-kodifikaci trestního práva, zařadila do svého nového trestního kodexu zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ustanovení § 345 a patří tak s účinností ke dni 1. 1. 2010 k zemím mající speciální antistalkingovou úpravu. Trestný čin vzbuzení důvodné obavy je zařazen do zvláštní části tr. zák. do hlavy V. nazvané „*Trestné činy hrubě narušující občanské soužití*“. Toto zařazení má historické souvislosti.

⁹³ Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od 1.1.2009 do 31.12.2009, Policejní prezidium ČR [cit. 12. 2. 2011] dostupná z [www: http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx](http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-650295.aspx), Viz též tabulka č. 2.

⁹⁴ Válková, H.: Česká podoba stalkingu podle ust. § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. Trestněprávní revue, 2009, č. 9, s. 260.

3.3.2 Subsidiarita trestní represe

Ačkoli trestní právo může přispět k odstranění závadného stavu, není to jediný prostředek nápravy. Trestní zákoník zásadu subsidiarity trestní represe vyjadřuje v ust. § 12 odst. 2 tr. zák., které říká „*trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu*“.

Uplatnění této zásady vyžaduje splnit kumulativně dvě podmínky⁹⁵:

- jde o „případy“ společensky škodlivé, a současně
- nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

Jelínek a kol.⁹⁶ uvádí, že zásada subsidiarity trestní represe zavádí materiální prvky do definice trestného činu, formální definici trestného činu „*změkčuje*“.

Kritérii společenské škodlivosti jsou hlediska povahy a závažnosti činu, které zákonodárce uvádí demonstrativně jako hlediska ukládání trestů v ust. § 39 odst. tr. zák.⁹⁷. Společenská škodlivost je tak dána zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění, jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.

V souladu s judikaturou Ústavního soudu⁹⁸ má trestní právo, z podstaty principu „*ultima ratio*“ místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou vyčerpané, neúčinné nebo nevhodné. Těmito jinými prostředky se myslí zejména předpisy občanskoprávní, obchodněprávní, pracovněprávní, administrativní a jiné.

⁹⁵ Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. 1. Vydání. Praha: Leges, 2009, s. 30.

⁹⁶ Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. 1. Vydání. Praha: Leges, 2009, s. 118.

⁹⁷ Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. 1. Vydání. Praha: Leges, 2009, s. 117.

⁹⁸ Rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ze dne 10. 8. 2004, spis. zn. II. ÚS 413/04.

Skutečnost, že trestní soudy někdy odmítají projevy stalkingu projednávat v rámci trestního řízení s odkazem na subsidiaritu trestní represe dokazuje i rozhodovací praxe okresních soudů, které předávají případy k projednání přestupkové komisi⁹⁹.

3.3.2.1 Ochrana podle občanského zákoníku

Základním předpisem upravující občanskoprávní vztahy je zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, (dále jen „OZ“). Obecné ustanovení § 3 OZ říká, že výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy. Každá fyzická osoba má právo na ochranu života, zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí. V souladu občanským zákoníkem se tak lze domáhat (srov. ust. § 11 a § 13 odst. 1 OZ):

- aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů (tzv. *zdržovací – negatorní žaloba*)
- aby byly odstraněny následky těchto zásahů (tzv. *odstraňovací, resp. restituční žaloba*) nebo
- aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění (tzv. *satisfakční žaloba*)¹⁰⁰.

⁹⁹ Soudce pronásledovatele bývalé milenky nepotrestal. Brno: ČT Brno, 2011 [cit. 22.3.2011]. Dostupný z [www: http://www.ct24.cz/regionalni/brno/118...lenky-nepotrestal-jde-pry-o-prestupek/](http://www.ct24.cz/regionalni/brno/118...lenky-nepotrestal-jde-pry-o-prestupek/)

¹⁰⁰ Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 – 459. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 169 až 203.

3.3.2.2 Ochrana podle občanského soudního řádu

Oběť může požádat o vydání předběžné opatření podle ust. §76b zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“).

Předběžné opatření lze vydat, pokud je jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda, nebo lidská důstojnost navrhovatele (ust. § 76b odst. 1 OSŘ). Toto ustanovení bylo přijato v souvislosti s domácím násilím¹⁰¹, nicméně je použitelné i pro stalking, neboť tzv. „*ex-partner stalking*“ tvoří významné procento ve statistikách tohoto jevu; takové osobě pak bude uloženo, vzhledem k jejím majetkovým poměrům, opustit společné bydlení, nebo do něj nevstupovat či nezdržovat se v něm. Domnívám se však, že ustanovení je použitelné, i tehdy, pokud oběť s pachatelem nikdy společné obydlí nesdílela, neboť podle ust. § 76b odst. 1 písm. c) a d) OSŘ lze účastníku uložit, aby se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo upustil od nežádoucího sledování a obtěžování; podmínka společného obydlí zde absentuje.

Předběžné ustanovení trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti, ovšem může být opakovaně prodlouženo, nejdéle však na jeden rok (srov. ust. § 76b odst. 3 a 4 OSŘ).

Porušení předběžného opatření podle ust. § 76b OSŘ má významné konsekvence v trestním právu. Pokud se osoba dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařila toto rozhodnutí soudu o předběžném opatření, může být uznána vinnou pro trestný čin podle ust. § 337 odst. 2 tr. zák. (maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání), za které jí hrozí trest odnětím svobody až na tři léta.

¹⁰¹ David, L., Ištváněk, F., Javůrková, N., Kasíková, M., Lavický, P. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. I. Díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, s. 331.

3.3.2.3 Ochrana podle policejního zákona

Zákon o Polici ČR

Cílem zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „PolZ“) je ochrana bezpečnosti osob, majetku, veřejného pořádku a předcházení trestné činnosti. K dosažení tohoto cíle jsou v zákoně uvedeny právní nástroje, které mohou mimo jiné ochránit oběť i před aktivitami stalkera. Jedná se především o ustanovení:

- § 26 písm. a) PolZ: oprávnění zajistit osobu, která svým jednáním bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví jiných osob anebo majetek;
- § 26 písm. f) PolZ: oprávnění zajistit osobu byla přistižena při jednání, které má znaky správního deliktu, pokud je zde důvodná obava, že v protiprávní jednání bude pokračovat nebo mařit řádné objasnění věci;
- § 34 a § 35 PolZ: oprávnění k vyzvání osoby k vydání věci nebo zbraně;
- § 40 PolZ: oprávnění vstoupit do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek a provést tam potřebné úkony;
- § 44 PolZ: za podmínek stanovených zákonem vykázat osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou. Kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykázaní, může se dopustit trestného činu podle ust. § 337 odst. 2 tr. zák. maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní;
- § 50 PolZ: v odůvodněných případech poskytnou osobě, s jejím souhlasem, krátkodobou ochranu, pokud jí zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí.

K ochraně bezpečnosti jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejnosti dovolu- je ust. § 53 PolZ policistovi použít donucovacích prostředky, jako jsou např. pouta, prostředek zamezení prostorové orientace, aj. (srov. ust. § 54 an.. PolZ).

Zákon o obecní policii

Obec v rámci samostatné působnosti může zřídit obecní policii [srov. ust. § 35a zák. č. 128/2000 Sb., obecní zřízení (dále jen „OZř“) ve spojení se zák. č. 553/1991 Sb., o obecní policii (dále jen „ob. pol.“)], která pak zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce, spolupracuje s Policií České republiky a plní další úkoly. Strážník obecní policie má rovněž k dispozici zákonné prostředky, kterými zabezpečuje záležitosti veřejného pořádku, jde např. podle ust. § 11 ob. pol. o oprávnění odebrat zbraň, věc, oprávnění otevřít byt nebo jiný uzamčený prostor apod.

3.3.2.4 Ochrana podle přestupkového zákona

Správněprávním prostředkem ochrany proti nežádoucím projevům stalkingu tvoří také zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „PřesZ“).

Především jde o přestupek proti občanskému soužití podle ust. § 49 odst. 1 písm. c) PřesZ, kterého se dopustí ten, kdo úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním, újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi a jiným hrubým jednáním. Jedná se o přestupek, který se projednává pouze na návrh. Podle ust. § 68 odst. 2 lze návrh podat příslušnému správnímu orgánu nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku nebo o jeho postoupení orgánem činným v trestním řízení. Příslušným správním orgánem k projednávání tohoto přestupu je obec (srov. ust. § 1 a § 53 PřesZ). Orgány Policie České republiky mohou, při splnění zákonných podmínek v ust. § 84 a 87 PřesZ, tento přestupek projednat i v blokovém řízení nebo příkazním řízení.

Osobě, která se dopustí tohoto přestupku, hrozí sankce v podobě pokuty do 3.000 Kč (srov. ust. § 49 odst. 2 PřesZ). V blokovém řízení lze uložit pouze pokutu, v příkazním napomenutí nebo pokutu.

Pokuta, i když bude ukládána opakovaně, nemusí přinést kýžený efekt, proto podle ust. § 17 odst. 2 PřesZ lze (v klasickém přestupkovém řízení, nikoli v blokovém nebo příkazním řízení) spolu se sankcí uložit omezující opatření spočívající v zákazu navštěvovat některé veřejně přístupná místa.

Tento druh ochranného opatření znamená určitou újmu a omezení osobní svobody a práv toho, komu jsou ukládána. Jejich použitím a realizací se sleduje především prevence, tedy odstranění nebo snížení nebezpečí dalšího porušení nebo ohrožení zájmů chráněných přestupkovým zákonem¹⁰².

Pokud osoba poruší omezující opatření, dopustí se tím „pouze“ přestupku podle ust. § 21 odst. 1 písm. ch) PřesZ. Sankcí je pokuta a to do výše 3.000 Kč (ust. § 21 odst. 2 PřesZ). Nemyslím si, že toto řešení, posuzováno pouze pro stalking, je vhodné. Stalking má tendence gradovat, zintenzivňovat nátlak i možné násilí. Sankce stejně přísná jako sankce z předchozího řízení, podle ust. § 49 odst. 1 písm. c) PřesZ, není dostatečně odrazující a spíše pachatele povzbudí. Je zde reálná hrozba, že v případě „bohatšího stalkera“, správní orgány nebudou schopny zamezit kontaktu s pronásledovatelem, a naopak oběť k němu přivedou.

Předtím, než osoba využije právní prostředky ochrany, které ji nabízí PřesZ, měla by zvážit, jestli je tato správněprávní ochrana pro daný případ dostatečná. Pokud bude v přestupkovém řízení vydáno pravomocné správní rozhodnutí a toto rozhodnutí nebude zrušeno a oběť i přesto bude chtít využít trestněprávně ochrany, neboť dojde k závěru, že došlo ke spáchání nikoli přestupku ale trestného činu, tak této možnosti nemůže využít vzhledem k zásadě „*non bis in idem*“. Trestní stíhání bude nepřipustné z důvodu ust. § 11 odst. 1 písm. j) zák. č. 141/1961 Sb., trestního řádu (dále jen „tr. řád“). Tyto závěry potvrdil ve svém rozhodnutí i Nejvyšší soud¹⁰³, který je vyložil ve světle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, zejm. pak Úmluvou o ochraně lidských práv a svobod

¹⁰² Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H.: Přestupkové řízení. 10. Vydání., Praha: Linde, 2009, s. 155, 157.

¹⁰³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 7. 2004, spis. zn. 11 Tdo 738/2003.

(publikována pod č. 209/1992 Sb. z.) a ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

Trestnost činu se bude posuzovat až od jednání, které nebude ve správním rozhodnutí zahrnuto. Paradoxně tak dojde k situaci, kdy bude oběť znovu „*dlouhodobě*“ vystavena pronásledování a bude nucena vyčkat, dokud nebudou znovu naplněny všechny znaky skutkové podstaty.

3.3.3 Obecný výklad k trestnému činu nebezpečnému pronásledování

Trestný čin nebezpečného pronásledování podle ust. § 354 tr. zák. je součástí právního řádu České republiky díky nově kodifikovanému trestnímu kodexu. V původně navrhovaném znění trestního zákoníku však obsažen nebyl, dostal se tam až pozměňujícími návrhy Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky¹⁰⁴.

Někteří autoři¹⁰⁵ polemizovali i nad vhodností zařazení tohoto trestného činu do hlavy II. (trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství) a v jejím rámci do dílu druhého (trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství). Nicméně vzhledem k historickým souvislostem byl tento trestný čin ponechán v hlavě X nazvané proti pořádku ve věcech veřejných, v díle pátém (trestné činy narušující soužití lidí).

¹⁰⁴ Korbel, F., Šámal, P.: Změny trestního zákoníku a návrh postihu „stalkingu“. Státní zastupitelství, 2008, č. 7 a 8, s. 14.

¹⁰⁵ Visinger, R.: Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou úpravou. Trestněprávní revue, 2009, č. 11. 2009 [cit. 23. 11. 2010]. Dostupný z www: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/art_6587/jak-postihovat-stalking-zamysleni-nad-novou-pravni-upravou.aspx

3.3.3.1 Kategorizace trestného činu

Nový trestní zákoník je založena na tzv. bipartici¹⁰⁶ a trestné činy dělí na přečiny a zločiny (resp. zvlášť závažné zločiny). Odlišujícím kritériem je míra zavinění a hranice trestu odnětí svobody. Trestný čin nebezpečného pronásledování podle ust. § 354 tr. zák. je úmyslným trestným činem, pro který je v kvalifikované skutkové podstatě (odst. 2) stanoven trest odnětí svobody v rozmezí šesti měsíců až tří let; jedná se tedy jak v základní tak kvalifikované skutkové podstatě o přečin podle ust. § 14 odst. 2 tr. zák.

Podle míry zavinění se jedná o úmyslný trestný čin, podle druhu následku o trestný čin ohrožovací, neboť následkem je nebezpečí vzniku poruchy.

Dále jde o obecný trestný čin, neboť se jej může dopustit kdokoli.

Z hlediska časového, je nebezpečné pronásledování hromadným trestným činem. U trestných činů hromadných¹⁰⁷ je podmínkou trestnosti více útoků, které teprve v souhrnu zakládají odpovědnost za trestný čin (např. ust. § 279 odst. 3 písm. b) tr. zák. trestný čin nedovoleného ozbrojování). Vyžaduje se tedy mnohost útoků a společný záměr. Tyto podmínky jsou splněny, proto trestný čin nebezpečného pronásledování považují za trestný čin hromadný.

3.3.3.2 Rozdíl mezi trestným činem podle ust. § 353 tr. zák. nebezpečné vyhrožování a podle ust. § 354 tr. zák. nebezpečné pronásledování

Trestný čin nebezpečného pronásledování (ust. § 354 tr. zák.) má svojí povahou nejbližší k trestnému činu nebezpečné vyhrožování (ust. § 353 tr. zák.).

¹⁰⁶ Novotný, O., Vanduchová, M., Šámal, P. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. Vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 123.

¹⁰⁷ Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. 1. Vydání. Praha: Leges, 2009, s. 137.

Liší se od něho¹⁰⁸ intenzitou výhrůžek, kdy podle ust. § 354 odst. 1 písm. a) tr. zák. jsou požadovány výhrůžky „ublížením na zdraví nebo jinou těžkou újmou“, naopak ust. § 353 tr. zák. požaduje výhrůžku „usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou“ a dále délkou trvání; u nebezpečného vyhrožování postačí i jednorázový útok, kdežto u nebezpečného pronásledování je požadována dlouhodobost.

Někteří autoři uvádějí¹⁰⁹, že v případě, že budou pachatelem použity při dlouhodobém nebezpečném pronásledování podstatně intenzivnější výhrůžky (např. usmrcením), pak bude třeba tuto skutečnost vyjádřit souběhem obou trestných činů. Visinger¹¹⁰ konstatuje, že přečin podle ust. § 354 odst. 1 písm. a) tr. zák. fakticky konzumuje skutkovou podstatu nebezpečného vyhrožování podle ust. § 353, takže souběh je zde vyloučen. Novotný a kol. rovněž vylučuje jednočinný souběh z důvodu speciality¹¹¹.

Souhlasím s názorem, že jednočinný souběh není možný, pokud by intenzivní výhrůžky trvaly po delší dobu, postupovala bych podle ust. § 353 tr. zák. s tím, že tato „delší doba“ by případně mohla být považována za přitěžující okolnost podle ust. § 42 tr. zák.

¹⁰⁸ Korbel, F., Šámal, P. Změny trestního zákoníku a návrh postihu „stalkingu“. Státní zastupitelství, 2008, č. 7 a 8, s. 16.

¹⁰⁹ Korbel, F., Šámal, P. Změny trestního zákoníku a návrh postihu „stalkingu“. Státní zastupitelství, 2008, č. 7 a 8, s. 16, nebo Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3013.

¹¹⁰ Visinger, R.: Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou úpravou. Trestněprávní revue, 2009, č. 11. 2009 [cit. 23. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/art_6587/jak-postihovat-stalking-zamysleni-nad-novou-pravni-upravou.aspx](http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/art_6587/jak-postihovat-stalking-zamysleni-nad-novou-pravni-upravou.aspx)

¹¹¹ Novotný, O., Vanduchová, M., Šámal, P. a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. Vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 465.

3.3.4 Skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování

Projevy stalkingu lze trestně postihnout pomocí různých ustanovení zvláštní části trestního zákoníku, kvůli omezenému rozsahu své práce se však zaměřím pouze na stalkingu „nejvlasnější“ trestný čin nebezpečného pronásledování podle ust. § 354 tr. zák.

3.3.4.1 Subjekt

Pachatelem trestného činu nebezpečného pronásledování podle ust. § 354 může být kdokoli, z hlediska kategorizace se jedná se o obecný trestný čin.

3.3.4.2 Subjektivní stránka

Pro naplnění subjektivní stránky v základní skutkové podstatě je třeba úmyslu. Z povahy věci plyne, že úmyslu je třeba i při spáchání tohoto trestného činu se zbraní anebo nejméně se dvěma osobami (srov. ust. § 354 odst. 2 písm. b) a c) tr. zák.).

Pokud se však někdo dopustí nebezpečného pronásledování vůči dítěti nebo těhotné ženě podle ust. § 354 odst. 2 písm. a) tr. zák., domnívám se, že postačí nedbalost a to nedbalost nevědomá, tato aplikace bude dopadat na případy, kdy se osoba „mylně“ domnívala, že pronásleduje např. osobu dospělou; v popsaném případě pachatel jednal ve skutkovém omylu negativním, pokud by byl posuzován pouze podle ust. § 354 odst. 1 tr. zák., nebylo by to, dle mého názoru, v souladu s účelem tohoto ustanovení.

3.3.4.3 Objekt

Druhovým objektem trestného činu nebezpečného pronásledování podle § 354 TZ je mezilidské soužití; konkrétním objektem pak ochrana tělesné a duševní integrity, osobní svoboda a soukromí jednotlivce.

3.3.4.4 Objektivní stránka

Pro správnou kvalifikaci daného jednání jako trestného činu nebezpečné pronásledování podle ust. § 354 tr. zák., musí být splněny současně 3 podmínky:

1. osoba musí dlouhodobě pronásledovat jiného,
2. toto pronásledování má formu některého z jednání popsaného v ust. § 354 odst. 1 písm. a) až e),
3. toto jednání je způsobilé v pronásledované osobě vzbudit důvodnou obavu o její život nebo zdraví nebo o život nebo zdraví osob jí blízkých.

AD 1. dlouhodobé pronásledování

Zákonný požadavek dlouhodobosti je pochopitelný, neboť na celý jev musí být nahlíženo z dlouhodobějšího hlediska tak, abychom mohli jednoznačně oddělit konformní a dokonce i ústavně chráněné jednání od nonkonformního, které překračuje meze běžných mezilidských interakcí.

Dlouhodobost není v zákoně definována, je třeba jí rozumět¹¹² přinejmenším několik vynucených kontaktů nebo pokusů o ně, které musí být způsobilé vyvolat důvodnou

¹¹² Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3008.

obavu. Ojedinelé nebo náhodné projevy, byť jinak nežádoucího jednání, tyto požadavky nesplňují. Při hodnocení, zda je splněna podmínka dlouhodobosti by měl soud zvažovat frekvenci i různorodost forem pronásledování, které může ovlivnit časové období, které podřadíme pod dlouhodobé pronásledování.

Ministerstva spravedlnosti a vnitra se shodla na tom, že za dlouhodobé pronásledování bude považována doba 4 až 6 týdnů¹¹³, zda byl naplněn tento znak skutkové podstaty, záleží na konkrétních okolnostech případu.

AD 2) projevy pronásledování

Pronásledování se sestává z pěti variant jednání popsanych pod písmeny a) až e) ust. § 354 odst. 1 tr. zák., k naplnění skutkové podstaty postačí naplnění alespoň jednoho z níže uvedených.

Podle ust. § 354 odst. 1 **písm. a)** tr. zák. pronásledovatel musí vyhrožovat ublížením na zdraví nebo jinou újmou a to buď osobě pronásledované, nebo osobám jí blízkým.

Výhrůžku nutno chápat jako protiprávní jednání, které je objektivně způsobilé vzbudit důvodnou obavu a musí být míněna vážně. Pro posouzení závažnosti výhrůžky je významné kromě slovního obsahu vlastního výroku, i celkové chování pronásledovatele v době události, a dále jeho vztahy s obětí před a po události¹¹⁴.

Výhrůžka usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou bude postižitelná podle ust. § 353 tr. zák., nicméně v souladu s judikaturou¹¹⁵ je nutno každou výhrůžku posuzovat individuálně a zjišťovat proč byla pronesena, za jakých okolností, co se jí sledovalo, jaký smysl pronásledovatel do ní vkládal a jakým zlem hrozil. Nelze se tedy spokojit pouze s doslovným zněním, neboť i výhrůžka všeobecně znějící „*ty kurvo, ty nás*

¹¹³ Stalking – nebezpečné pronásledování. 2010 [cit. 22.3.2011]. Dostupný z www: <http://www.advokati-pravnici.cz/clanky/stalking--nebezpecne-pronasledovani-14>

¹¹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 3. 1994, spis. zn. Tzn 57/93.

¹¹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 13. 11. 1929, spis. zn. Zm I 78/29.

*chceš zavraždit, já zavraždím tebe*¹¹⁶“ pronesená v afektu nemusí nutně znamenat, že dotčený chtěl zavražděním skutečně hrozit.

Výhrůžka může spočívat i v konkludentním jednání pachatele, za předpokladu, že je způsobilá vzbudit důvodnou obavu. Nejvyšší soud ČSR v roce 1922¹¹⁷ projednával případ, kdy skupina osob před místností svého zaměstnavatele mávala holemi, vytloukla okna a nadávala. Soud se tehdy zabýval otázkou, co obžalovaní svým projevem zamýšleli, a shledal, že osoba, jíž projev svědčil, mohla v takovém projevu spatřit výhrůžku ublížení na těle způsobilou vzbudit důvodnou obavu.

Soud¹¹⁸ dále rozhodoval o případě, kdy obžalovaný ozbrojen nůžkami křičel na osobu poškozenou: „*Nechod' za mnou nebo tě zabiju*“. Poškozený nejenom že neviděl nůžky ani neslyšel výhrůžku, kterou obžalovaný několikrát zopakoval. Poškozený se o těchto skutečnostech dozvěděl zprostředkovaně od několika svědků. Takové výhrůžky, aplikovány i na případy stalkingu, které jsou proneseny jen pro určitý případ a osoba ohrožená se o nich dozví až v době, kdy už tento případ nemohl nastat, nemohou vzbudit důvodnou obavu.

Podobným případem, se zabýval Nejvyšší soud ČSR¹¹⁹, který vzhledem ke skutkovým okolnostem došel k jiným závěrům. Obžalovaní v nočních hodinách ozbrojení klacky, házeli do oken kameny a činili výzvy, aby poškozený vyšel z domu; podle soudu z jejich jednání bylo zřejmé, že bude použito klacků, jakmile se poškozený objeví mimo dům, nebo se jim dostane jinak do rukou a takto mu bude ublíženo na těle. Způsobilost této výhrůžky vzbudit důvodnou obavu nebrání, že byly proneseny v nepřítomnosti poškozeného, který byl toho času dokonce mimo obec, kde se skutek stal. Soud rozhodl, že ačkoli se poškozený do obce vrátil a pachatelé neuskutečnili to, čím hrozili, nevyloučilo to s přihlédnutím ke všem okolnostem (nenávist vůči českému občanství) důvodné obavy, že při prvním střetnutí s pachateli s ním bude zle nakládáno.

¹¹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15. 12. 1921, spis zn. Kr I 150/21.

¹¹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22. 4. 1922, spis. zn. Kr II 676/21.

¹¹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 29. 9. 1919, spis. zn. Kr I 318/19.

¹¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22. 4. 1922, spis. zn. Kr II 676/21.

Výhrůžka může znít i „*pro futuro*“, nemusí se tedy jednat o „zlo“ bezprostředně hrozící. Naopak výhrůžka může být o to intenzivnější, když bude realizována až v době pozdější, kdy okolnosti budou pro pachatele příznivější a ohrožený opomene náležitou opatrnost, neočekává útoku. Stejně tak míra duševní trýzně nejistotou, kdy zlo nastane, není zmenšena, nýbrž spíše stupňována¹²⁰.

Skutková podstata podle ust. § 354 odst. 1 písm. a) tr. zák. uvádí, že vyhrožovat lze i tzv. „*jinou újmu*“, v takovém případě jde například o narušení sexuální integrity, zásah do rodinného soužití, způsobení škody na majetku, na odborné pověsti apod. Jiná újma musí být hodnocena jednak s přihlédnutím k ublížení na zdraví, které je zde alternativně uvedeno a jednak ke konkrétním okolnostem případku s přihlédnutím i k tomu, jak subjektivně pocítuje újmu ten, jemuž je vyhrožováno¹¹⁶.

Ust. § 354 odst. 1 písm. b) tr. zák. vyžaduje dlouhodobé pronásledování ve formě „*vyhledávání osobní blízkosti nebo sledování*“. Pod tento pojem je nutno zahrnout např. nejružnější formy slídění, obtěžování, dotírání, doprovázení a pozorování, které jsou vždy objektivně způsobilé vzbudit důvodnou obavu¹²¹.

Soud bude muset správně posoudit i osobu samotného poškozeného, neboť osoby prominentní jsou denně vystaveni tomuto jednání. Jeden z extrémních případů sledování popisuje i Mullen a kol¹²². Šlo o odpůrkyni jednoho nejmenovaného politika. Tato žena se vyskytovala na každé demonstraci vedené proti němu, sledovala ho i v jeho běžném životě jako při nákupech, v kavárně při setkáních s jeho přáteli, její jednání bylo pro politika natolik obtěžující, že byla u této ženy provedena domovní prohlídka. Mezi nalezenými věcmi se našel například diář s harmonogram denních aktivit poškozeného, detailní plánec domu

¹²⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 23. 4. 1923, spis. zn. Kr I 381/22.

¹²¹ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3009.

¹²² Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 138.

s vyobrazení rozmístění nábytku včetně obsahu skříní. Nutno podotknout, že poškozený nikdy ženu do svého domu nepustil.

Dlouhodobé pronásledováním vytrvalým kontaktováním prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně anebo jiným způsobem vyžaduje ust. **§ 354 odst. 1 písm. c) TZ**. Jedná se různé nevyžádané zasílání -mailových zpráv, dopisů, pohlednic, sms, mms zpráv, faxů, zpráv v různých komunikačních sítích internetu, např. icq, facebook, skype¹²³, ale i zahlcování spamy, viry, zasílání nevyžádaných dáreků, popř. objednávání věcí ze zásilkové služby, bez přičinění oběti.

Pod toto ustanovení budou spadat případy tzv. telefonního teroru¹²⁴ nebo tzv. cyberstalkingu¹²⁵.

V souladu s ust. **§ 354 odst. 1 písm. d)** tr. zák. je vyžadováno, aby pronásledovatel svým jednáním osobu omezoval v obvyklém způsobu života; zasažena tak zpravidla bude osobní, rodinná nebo profesní sféra života. Vzhledem k tomu, že každé jednání stalkera je svým způsobem pro poškozeného omezující, domnívám se, že toto ustanovení zavádí do jinak taxativního výčtu zakázaného jednání prvek demonstrativnosti, který je schopen pojmut i nové případy pronásledování, které se objeví díky novým technologiím, a na které zákonodárce logicky nemohl pamatovat.

Rozhodující přitom bude vždy hledisko subjektivně pocíťované újmy poškozeného, byť je určitým způsobem objektizováno¹²⁶.

¹²³ Novotný, F. a kol. Trestní zákoník 2010, Praha: Eurounion Praha s. r. o., 2010, s. 735.

¹²⁴ K pojmu telefonní teror viz: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/1999/9907/telefon.htm>

¹²⁵ K pojmu cyberstalking viz Čírtková, L. Moderní psychologie pro právníky, Praha: Grada, 2008.

¹²⁶ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3010.

Ustanovení § 354 odst. 1 písm. e) tr. zák. vyžaduje zneužití osobních údajů za účelem, získání osobního nebo jiného kontaktu.

Osobním údajem se podle ust. § 4 písm. a) zák. č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů rozumí „*jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů*“; subjektem údajů je pak „*určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.*“

Pachatel může sám osobní údaj oběti znát, nebo se jej pokusí získat od jiného (např. od přátel a známých nebo i od státního orgánu, orgánu samosprávy, zaměstnavatele oběti, provozovatele telekomunikačních služeb, či jiného subjektu), kdo má informaci o místě pobytu, místě kde se poškozená osoba zdržuje, kdo ví jak tuto osobu kontaktovat a tento údaj mu umožní oběť kontaktovat. Skutková podstata je naplněna již zneužitím údaje k takovému účelu¹²⁷.

Jeden z prvních případů, který demonstruje nebezpečnost tohoto jednání je případ herečky Rebecca Schaeffer, neboť její pozdější vrah si informaci o místě jejího bydliště zjistil tak, že si najal soukromou detektivní kancelář, která lokalizovala její bydliště z „*Department of Motor Vehicles*“, Kalifornie poté novelizovala úpravu ust. 1808:21 Vehicle Code, která umožňuje obětem stalkingu podat oficiální žádost, aby zde zachycované údaje se staly důvěrnými¹²⁸.

AD 3) důvodná obava o její život nebo zdraví nebo o život nebo zdraví osob jí blízkých

Dříve se budu zabývat výkladem pojmu „důvodná obava“, ráda bych upozornila na sporné otázky.

¹²⁷ Novotný, F. a kol. Trestní zákoník 2010, Praha: Eurounion Praha s. r. o., 2010, s. 735 až 736.

¹²⁸ Saunders, R. Legal aspects of Stalking. 2006. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www:

<http://www.stalkingalert.com/articlesofinterest.htm>

Jelínek a kol. uvádí¹²⁹, že po subjektivní stránce se u tohoto trestného činu žádá úmysl, který musí zahrnout i vůli vzbudit důvodnou obavu. Domnívám se, že to je mylný výklad, doslovné znění příslušné části ustanovení je „*a toto jednání je způsobilé vzbudit důvodnou obavu*“, pokud by zákonodárce zamýšlel vztáhnout úmysl pachatele i na tuto část, pak by zde bylo nejspíše znění „*a tímto jednáním chce vyvolat důvodnou obavu, s cílem vzbudit důvodnou obavu, aj.*“ Proto, podle mého názoru, postačí (a znění zákona to potvrzuje), pokud stalker ví, že jeho jednání je přinejmenším obtěžující.

Dále zde existuje menšinové tvrzení¹³⁰, že pokud bude poškozený brát pronásledování pouze jako příkoří, které není způsobilé vzbudit důvodnou obavu, pak nepůjde o trestný čin. Právní doktrýna¹³¹ i ustálená judikatura soudů¹³² uvádí, že i když ohrožená osoba uvede, že neměla z výhrůžky strach, nevylučuje to způsobilost výhrůžky vzbudit u ní důvodné obavy.

K samotnému znaku skutkové podstaty; důvodnou obavou se rozumí obava objektivně způsobilá vyvolat vyšší stupeň obav, úzkosti nebo jiného tísnivého pocitu za zla, kterým je na poškozeného působeno, za důvodnou obavu o zdraví své nebo osoby blízké je třeba považovat jak obavu o zdraví fyzické, tak psychické¹³³.

¹²⁹ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 1. Vydání. Praha: Leges, 2009, s. 788.

¹³⁰ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 1. Vydání. Praha: Leges, 2009, s. 788.

¹³¹ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3011, nebo

Novotný, F. a kol.: Trestní zákoník 2010, Praha: Eurounion Praha s. r. o., 2010, s. 736, nebo

Visinger, R.: Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou úpravou. Trestněprávní revue, 2009, č. 11. 2009 [cit. 23. 11. 2010]. Dostupný z www: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/art_6587/jak-postihovat-stalking-zamysleni-nad-novou-pravni-upravou.aspx

¹³² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 19. 5. 1921, spis. zn. Kr II 158/21, nebo

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 1. 2008, spis. zn. 8 Tdo 1468/2007.

¹³³ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3011.

Znakem „*důvodná obava*“ je na jedné straně zajištěno, aby šlo o jednání objektivně dostatečně intenzivní, a na druhé straně je přihlíženo i k subjektivnímu stavu konkrétní oběti¹³⁴.

Pokud jde splnění předpokladu, zda tu důvodná obava je či nikoli, je třeba jej posoudit se zřetelem ke všem okolnostem případu, zejména k povaze výhrůžky, fyzickým a charakterovým vlastnostem pachatele ve srovnání s vlastnostmi poškozeného, k jejich vzájemnému vztahu¹³⁵, důležitost zla, povahu pachatele, náchylnost k opilství a způsob kterým se choval při trestném jednání¹³⁶ nebo vůli pachatele výhrůžku skutečně provést¹³⁷.

Osoba blízká

V souladu s ust. § 354 tr. zák. lze spáchat trestný čin nebezpečného pronásledování i ve vztahu k osobě blízké. Osoba blízká je definována v ust. § 125 tr. zák. jako „*příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní*“.

3.3.4.5 Kvalifikovaná skutková podstata

K okolnostem podmiňující použití vyšší trestní sazby patří podle ust. § 354 odst. 1 tr. zák. spáchání trestného činu:

- vůči dítěti nebo těhotné ženě (ust. § 354 odst. 2 písm. a), nebo

¹³⁴ Korbel, F., Šámal, P.: Změny trestního zákoníku a návrh postihu „stalkingu“. Státní zastupitelství, 2008, č. 7 a 8, s. 16.

¹³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 1. 2008, spis. zn. 8 Tdo 1468/2007.

¹³⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 23. 4. 1923, spis. zn. Kr I 381/22.

¹³⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 19. 5. 1921, spis. zn. Kr II 158/21.

- se zbraní (ust. § 354 odst. 2 písm. b), nebo
- nejméně se dvěma osobami (ust. § 354 odst. 2 písm. c).

Dítětem se rozumí v souladu s ust. § 126 tr. zák osoba mladší osmnácti let. Těhotnou je žena v období od početí do začátku porodu.

Ve výkladovém ustanovení § 118 trestní zákoník uvádí, že zbraní je to cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.

Znak kvalifikované skutkové podstaty „*nejméně se dvěma osobami*“ znamená, že spolu s pachatelem se na trestném činu podílí dohromady tři osoby, je jedno kdo a jakou měrou; může tak jít o spolupachatelství, účastenství s výjimkou návodu. Zásadně postačuje součinnost dalších osob, aniž by tyto osoby musely o své součinnosti s pachatelem vědět, aniž by mezi jejich vzájemnou součinností musela být určitá organizovanost projevující se např. v dělbě práce. Pachatel, kterému je zvláště přitěžující okolnost přičítána, však o součinnosti s nimi vědět musí¹³⁸.

3.3.5 Tresty a ochranná opatření

Trestný čin nebezpečného pronásledování ve svém prvním odstavci umožňuje uložit trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti, kvalifikovaná skutková podstata pak zvyšuje trest odnětí svobody a to až na tři léta.

Vedle těchto zákonem vypočtených trestů přichází v úvahu rovněž trest domácího vězení (ust. § 60 tr. zák.), obecně prospěšných prací (ust. § 62 tr. zák.), peněžitý trest (ust. § 67 tr. zák.), trest zákazu pobytu (ust. § 75 tr. zák.), popř. i trest vyhoštění (ust. § 80 tr. zák.).

¹³⁸ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 3013.

V trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem mohou být uloženy i přiměřená omezení nebo povinnosti, jako např. podrobit se psychologickému poradenství. Vždy je třeba respektovat účel trestu.

Trestní zákoník zná tato ochranná opatření (srov. ust. § 98 tr. zák.):

- ochranné léčení,
- zabezpečovací detence,
- zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- pouze mladistvému pak lze uložit ochranou výchovu.

Lze si představit, že v praxi bude požíváno ochranné léčení, nebo v případě pachatelů, kteří budou lhostejní k jakékoli trestní sankci, dále přichází do úvahy i zabezpečovací detence. Ochranné opatření zabrání věci bude namísto uložit (za splnění podmínek ust. § 101 tr. zák.) především vůči zbrani, uvedené v ust. § 354 odst. 2 písm. c) tr. zák.

3.3.6 Trestní řád a stalking

Trestní právo hmotné úzce souvisí s trestním právem procesním, proto se v diplomové práci zabývám i ustanoveními zák. č. 141/1961 Sb., trestního řádu (dále jen „tr. řád“).

3.3.6.1 Ochrana oběti před sekundární viktimizací

Oběť stalkingu může mít v trestním řízení status jak svědka, tak poškozeného; z tohoto titulu jí trestní řád přiznává určité práva a povinnosti.

Častou radou psychologů je omezit, ne-li úplně vyloučit kontakt oběti s pronásledovatelem. Ráda bych demonstrovala na jednom mediálně známém případě, jak může být neuvážené opakované předvolání za účelem dostavení se k podání výpovědi pro oběť frustrující.

V roce 1995 byl Robert Hoskins obviněn za stalking a terorizující výhrůžky vedené proti zpěvačce Madonně Ciccone¹³⁹. Hoskins několikrát přelezl stěnu obklopující její sídlo a pokoušel se s ní navázat kontakt; při jednom takovém pokusu, Madonnu nezastihl a potkal jen s jejím osobním tajemníkem, kterému vyhrožoval, že jej zabije. Další pokus byl rovněž neúspěšný, neboť byl zastaven osobním strážcem Madonny, Hoskins jej požádal, aby předal Madonně vzkaz s obsahem: pokud se dnes nestanete mou ženou „*slice your throat from ear to ear*“ (rozřežu Vám hrdlo od ucha k uchu). Výhrůžky, devastace majetku pokračovaly, Hoskins se stále častěji objevoval v rezidenci Madonny a byl agresivnější, nakonec byl postřelen osobním strážcem.

Navzdory soudní obsílce, která Madonně ukládala povinnost dostavit se k soudu, za účelem podání svědecké výpovědi, nedostavila se. Její právník argumentoval, že přítomnost zpěvačky není potřebná, neboť není „korunním svědkem“. Žaloba však trvala na její svědecké výpovědi, která by dokázala, že jednání Hoskinse u ní vyvolalo důvodnou obavu. Pro případ dalšího neuposlechnutí žaloba požádala o vydání tzv. „*body attachment*“ (prostředek zajišťující přítomnost svědka na soudě a to buď umístěním do „cely“ nebo vysokou peněžní kaucí). Madonna se k opakovanému soudnímu jednání následně dostavila, byla dotazována, jak se na zde cítí. Opověděla „*Sick to my stomach... I feel incredibly disturbed that the man who has repeatedly threatened my life is sitting across from me and we have*

¹³⁹ Saunders, R. Legal aspects of Stalking. 2006. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://www.stalkingalert.com/articlesofinterest.htm](http://www.stalkingalert.com/articlesofinterest.htm)

*somehow made his fantasies come true (in that) I am sitting in front of him and that is what he wants*¹⁴⁰.

Porota shledala Hoskinse vinným za stalking, terorizující výhrůžky pronesené vůči Madonně a za útok proti osobnímu strážci, soud mu uložit trest odnětí svobody v maximální možné výši deseti let.

Výše naznačený případ je ukázkou, že orgány činné v trestním řízení mohou neúmyslně zprostředkovávat tolik nechtěný kontakt poškozeného s obviněným. V případě neuposlechnutí je oběť dokonce donucena právními prostředky, jako je předvedení (ust. § 97 odst. 1 tr. řádu) nebo pořádková pokuta (ust. § 66 tr. řád). U zvláště necitlivých případů, tak může mít oběť pocit, že je to další demonstrace síly stalkera.

3.3.6.2 *Trestní stíhání se souhlasem poškozeného*

Trestný čin nebezpečného pronásledování je zařazen do výčtu trestných činů (srov. ust. § 163 odst. 1 tř. řád), u kterých lze zahájit trestní stíhání anebo v již zahájeném pokračovat pouze se souhlasem poškozeného; za podmínky že trestní stíhání je vedeno osobě, vůči níž má poškozený jako svědek právo odepřít výpověď.

Právo odepřít výpověď je upraveno v ust. § 100 odst. 2 tr. řád, jedná se o příbuzné v pokolení přímém, sourozence, osvojitele, osvojence, manžele, partnery nebo druhy anebo jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by svědek právem pociťoval jako újmu vlastní.

¹⁴⁰ (Je mi zle od žaludku... Cítím se neuvěřitelně rozrušeně, když muž, který mi vyhrožoval smrtí, sedí naproti mně a tím jsme mu splnili jeho fantazie. Sedím naproti němu a to je to, co chce), viz Saunders, R. Legal aspects of Stalking. 2006. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z [www: http://www.stalkingalert.com/articlesofinterest.htm](http://www.stalkingalert.com/articlesofinterest.htm)

Ustanovení § 163a vypočítává případy, kdy není tohoto souhlasu s trestním stíháním třeba. U stalkingu tak přicházejí v úvahu osoby mladší 15 let (ust. § 163a odst. 1 písm. c) tr. řád), ale především osoby tísní vyvolané výhrůžkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností (ust. § 163a odst. 1 písm. d) tr. řád).

Ráda bych, v souladu s judikaturou, poukázala na skutečnost, že stalking mění náhled na tuto úpravu.

Účelem ust. § 163 je, u taxativně vypočtených trestných činů, řešení konfliktu zájmu státu na trestním stíhání a zájmu poškozeného, který má blízký vztah k pachateli, ve prospěch poškozeného, jenž může být v důsledku potrestání pachatele přímo i fakticky postižen¹⁴¹.

Domnívám se, že případy stalkingu z „*rodinného prostředí*“ mohou být vážnější než případy, kdy se stalkerem stane osoba oběti dříve neznámá. „*Je pravda, že zákon některé přehmaty mezi blízkými příbuznými posuzuje mírněji, nežli jiné přehmaty mezi osobami, jež nejsou mezi sebou v žádném svazku příbuzenském, poněvadž výhrůžky, resp. pronásledování takové právě tím, že jsou strany na vzájemný neustálý styk poukázány, mohou nabýti povahy povážlivější*“¹⁴².

3.3.6.3 Vazba

Institut vazby nelze v základní skutkové podstatě trestného činu podle ust. § 354 odst. 1 tr. zák. použít, neboť nebezpečné pronásledování je úmyslným trestným činem, pro který je stanovena maximální výše trestu odnětí svobody na jeden rok (srov. ust. § 68 odst. 2 tr. řád. v souladu s ust. § 354 odst. 1 tr. zák.).

¹⁴¹ Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. 6. Vydání. Praha: C. H. Beck 2008. s. 1319.

¹⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 20. 11. 1919, spis. zn. Kr II 86/19.

Visinger¹⁴³ poukazuje i na případy, kdy soudce nenašel vazební důvod ani v případě podezření z vydírání a stalker tak mohl dále „legálně“ působit na oběť.

V době zařazení trestného činu nebezpečného pronásledování do nového trestního kodexu, někteří autoři¹⁴⁴ uvažovali o případné novelizaci a zařazení nového písmena f) do ust. § 68 odst. 3 tr. řád. Navrhované ust. § 68 odst. 3 písm. f) tr. řád znělo „svou trestnou činností, pro kterou je stíhán, vyvolal odůvodněné obavy ze spáchání zvláště závažného zločinu proti životu nebo zdraví“¹⁴⁵. Tato úprava nebyla přijata.

Jak již bylo uvedeno výše, vzetí do vazby obviněného z trestného činu podle ust. § 354 odst. 1 tr. zák. je vyloučeno, tr. řád však vypočítává výjimky, kdy se toto omezení neužije. Většinou jsou stalkeri disciplinováni a proto připadá v úvahu aplikace ust. § 68 odst. 3 písm. d) tr. řádu:

„již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání“,

ale zejména ust. § 68 odst. 3 tr. řádu písm. e) tr. řádu:

„pokračoval v trestné činnosti, pro kterou je stíhán“.

Doslovný výklad ust. § 68 odst. 3 písm. e) tr. řádu říká, nejprve musí být zahájeno trestní stíhání pro konkrétní trestný čin, od tohoto okamžiku obviněný v trestném jednání pokračoval a důsledkem toho jednání může být pak vzat do vazby.

Právní praxe¹⁴⁶ i doktrína¹⁴⁷ nastínily právní úvahy výkladu „pokračování v trestné činnosti, pro niž je stíhán“, připouštějící možnost vzetí do vazby i pro jednání, ke kterému

¹⁴³ Visinger, R.: Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou úpravou. Trestněprávní revue, 2009, č. 11. 2009 [cit. 23. 11. 2010]. Dostupný z www: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/art_6587/jak-postihovat-stalking-zamysleni-nad-novou-pravni-upravou.aspx

¹⁴⁴ Korbel, F., Šámal, P. Změny trestního zákoníku a návrh postihu „stalkingu“. Státní zastupitelství, 2008, č. 7 a 8, s. 16.

¹⁴⁵ Korbel, F., Šámal, P. Změny trestního zákoníku a návrh postihu „stalkingu“. Státní zastupitelství, 2008, č. 7 a 8, s. 16.

¹⁴⁶ Rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích ze dne 9. 11. 2004, spis. zn. Nt 575/2004, nebo

došlo před zahájením trestního stíhání. Ústavní soud¹⁴⁸ se nejprve držel zásady zákazu omezování osobní svobody a ust. § 68 odst. 3 tr. řádu písm. e) tr. řádu vykládal restriktivně, příp. pomocí doslovného výkladu a tuto možnost tak odmítal. Dále uvedl, že vazba má vždy povahu předběžného opatření k umožnění provedení řádného a spravedlivého trestního řízení, a nikoliv povahu preventivní a vůbec ne povahu satisfakční či represivní.

K prolomení tohoto názoru došlo nálezem Ústavního soudu vedeného pod spis. zn. IV. ÚS 1770/07¹⁴⁹. V posuzovaném případě šlo o extrémní případ domácího násilí, návrh na potrestání pachatele byl podán pro trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci podle ust. § 197a zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále jen „tr. zák. 1961“). Pachatel měl v opisu rejstříků trestů 11 záznamů, v jeho kriminální minulosti byly trestné činy jako znásilnění, loupež, ale i trestné činy ublížení na zdraví; pro trestný čin podle ust. § 197a tr. zák. 1961 byl již v minulosti jednou odsouzen a v době zahájení tohoto trestního stíhání mu běžela zkušební doba podmíněného odsouzení pro stejnou trestnou činnost. Okresní soud, spolu s krajským soudem, rozhodly, že nyní stíhané činnosti se obviněný dopustil dvěma útoky a je tak splněna podmínka pro vzetí vazby podle ust. § 68 odst. 3 písm. e) tr. řádu. Okresní i krajský soud dále vyslovil obavu, že v případě propuštění obviněného na svobodu by mohl pokračovat v trestné činnosti, pro kterou je stíhán a případně by mohl své výhrůžky i uskutečnit; je tak dán důvod vazby podle ust. § 67 písm. c) tr. řádu.

Rozhodnutí Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 9. 5. 2007, spis. zn. 11 T 67/2007, nebo

Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích, ze dne 1. 12. 2004, spis. zn. 14 To 105/2004, nebo

Rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích, ze dne 18. 5. 2007, spis. zn. 3 To 407/2007.

¹⁴⁷ Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. 6. Vydání. Praha: C. H. Beck 2008. s. 495 až 496.

¹⁴⁸ Rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ze dne 20. 7. 2006, spis. zn. I. ÚS 783/04. V uvedeném případě byl obviněný stíhán pro trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci podle ust. § 197a a výtržnictví podle ust. § 202 zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, viz též i jiná rozhodnutí vedená pod spis. zn. II. ÚS 198/04, II. ÚS 317/04, I. ÚS 98/05, I. ÚS 695/06

¹⁴⁹ Rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ze dne 1. 11. 2007, spis. zn. IV. ÚS 1770/07.

Soudy zároveň vyloučily, s ohledem na osobu obviněného, možnost nahradit vazbu jiným opatřením.

Ústavní soud uvedl, že ačkoli pojem „pokračoval“ užitý v § 68 odst. 3 písm. e) tr. řádu dopadá pouze na případy, kdy obviněný pokračoval v trestné činnosti po zahájení trestního stíhání, lze obviněného vzít do vazby podle uvedeného zákonného ustanovení za skutek bezprostředně navazující na předchozí, zvláště pak poněkolkáté opakovanou trestnou činnost, pokud ob stojí v testu proporcionality, sleduje legitimní cíl a není dán jiný přiměřeně šetrný prostředek, kterým bylo možno tohoto cíle dosáhnout. Dále uvedl, že soudy respektovaly teologii zákonného ustanovení, akceptovali nutnost interpretace pojmu pokračování po zahájení trestního stíhání a testem proporcionality poměřovaly hrozící následek nevzetí obviněného do vazby vzhledem k požadavku bezprostřednosti spáchání předmětného skutku navazujícího na předchozí trestnou činnost, na četnost opakování trestné činnosti, její intenzitu, i intenzitu z ní plynoucího hrozícího následku; v testu proporcionality posoudily i eventuality použití základní práva a svobody v menší míře omezujících a účel odvrácení hrozícího následku srovnatelně dosahujících opatření.

Ve svých úvahách, v rozhodnutí spis. zn. II. ÚS 96/09¹⁵⁰, šel Ústavní soud ještě dál. Skutkově byl stěžovatel trestním příkazem uznán vinným pro trestný čin podle ust. § 197a tr. zák. 1961, neboť vyhrožoval „*zmasakrováním*“ matce a sestře, zabitím jejich rodinných příslušníků, ohrožoval je zapalovačem s toaletním sprejem, aj. Soud ho odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon mu podmíněně odložil na dobu tří let; trestní příkaz nabyt právní moci dne 15. 11. 2008. Dne 29. 11. 2008 bylo zahájeno trestní stíhání pro trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí dle ust. § 171 odst. 1 tr. zák. 1961 (obviněný porušil zákaz vstupu do společného obydlí stěžovatelů ve smyslu ust. § 21a odst. 2 zák. č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky) a opětovně i pro trestný čin podle ust. § 197a tr. zák. 1961. 30. 11. 2008 byl vzat do vazby.

Nález Ústavního soudu zdůrazňuje, že ust. § 68 odst. 2 a § 68 odst. 3 písm. e) tr. řád nelze vykládat izolovaně bez přihlédnutí ke všem konkrétním okolnostem případu i smyslu ust. § 67 odst. 1 tr. řádu a je třeba vážit i obecná ustanovení, především pak ust. § 1 odst. 1

¹⁵⁰ Rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ze dne 17. 7. 2009, spis. zn. II. ÚS 96/09.

tr. řád, které stanoví účel tohoto trestního předpisu. Při pouhé formální aplikaci ust. § 68 odst. 3 písm. e) tr. řádu by hrozilo, že by obviněny mohl uskutečnit své výhrůžky, které svým blízkým adresoval, že by se tím jeho jednání vůči nim stupňovalo.

Z výše uvedeného vyplývá závěr, vzetí vazby na pro trestný čin nebezpečného pronásledování podle ust. § 354 odst. 1 tr. zák. bude v souladu s ust. § 68 odst. 2 a § 68 odst. 3 písm. e) tr. řádu i tehdy pokud bude pojem „pokračoval v trestné činnosti, pro kterou je stíhán“ vztažen i na skutek bezprostředně navazující na předchozí, opakovanou trestnou činnost ovšem za podmínky, že obstojí v testu proporcionality, pokud sleduje legitimní cíl (zejm. ust. § 1 odst. 1 tr. řádu) a není dán jiný přiměřeně šetrný prostředek, kterým by bylo možno tohoto cíle dosáhnout.

3.3.6.4 Právní prostředky ochrany v trestním řádu

V této části bych chtěla stručně shrnout, jaké další právní prostředky ochrany oběti stalkingu, resp. osobě poškozené, nabízí trestní řád de lege lata i de lege ferenda.

Vedení trestního spisu

Oběti je často doporučováno eliminovat kontakt s pronásledovatelem. V těch nejtěžších případech by se oběť měla změnit bydliště, zaměstnání, na čas přerušit i kontakty s rodinou.

Obviněný má v souladu s ust. § 65 tr. řádu právo nahlížet do spisu, činit si z něj výpisky, poznámky a kopie. Trestní spis může přinést mnoho poznatků, z nichž nejcitlivějším údajem bude adresa místa, kde je poškozený nově k zastížení. Ustanovení § 55 odst. 2 tr. řádu dopadá pouze na případy zvláště závažné trestné činnosti, de lege ferenda tak lze doporučit aby se trestní řád obsahoval ustanovení o vedení citlivých informací o svědku, resp. poškozeném mimo trestní spis, se kterými by se mohly seznámit jen orgány činné v trestním řízení.

Ustanovení o doručování

Ustanovení § 62 odst. 2 tr. řád upravuje doručování; písemnost se doručuje pouze zmocněnci poškozeného (za předpokladu, že jej má), pokud má poškozený něco osobně vykonat (např. povinnost svědčit podle ust. § 98 tr. řád) doručuje se písemnost i jemu. Opět se tak obviněný může snadným způsobem dostat k citlivému údaji o osobě poškozené.

Ustanovení § 63 odst. 1 tr. řádu ve spojení se zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“), nabízí tyto možnosti ochrany:

1. doručit písemnost prostřednictvím veřejné datové schránky (ust. § 45 odst. 2 OSŘ),
2. zvolit si adresu pro doručování, nebo elektronickou adresu, kterou adresát soudu sdělí (ust. § 46a odst. 2 OSŘ),
3. zvolit si zástupce pro doručování písemností (ust. § 46c OSŘ).

Vazba a jiné omezení osobní svobody obviněného

O právním institutu vazby již bylo pojednáno výše, nelze však opomíjet, že jde o opatření zásadně výjimečné a fakultativní.

Pokud budou splněny zákonné podmínky, pro použití jiného prostředku omezení osobní svobody obviněného, pak by měly orgány činné v trestním řízení primárně postupovat podle něj. V úvahu tak připadá vyšetření duševního stavu obviněného, včetně vyšetření ve zdravotnickém ústavu podle ust. § 116 odst. 2 tr. řádu.

Právo na informace

Ze zákona mají orgány činné v trestním řízení poučovací povinnost vůči svědkovi nebo osobě poškozené o možnosti žádat informace, pokud shledají, že těmto osobám hrozí nebezpečí v souvislosti s pobytem obviněného na svobodě.

V souladu s ust. § 44 a tr. řádu, tak poškozený nebo svědek obdržet informaci o tom, že obviněný uprchl nebo byl propuštěn z vazby, z výkonu trestu odnětí svobody, z výkonu ochranného léčení nebo zabezpečovací detence.

Předběžná opatření

V rámci úvah o rekodifikaci trestního práva procesního¹⁵¹ se objevuje nový institut předběžných opatření. Posílilo by se tak postavení poškozeného, který by mohl v řízení před soudem podat návrh na jeho vydání a v přípravném řízení podat podnět. Nejlépe využitelné pro stalking se jeví předběžné opatření spočívající v zákazu styku s poškozeným a jeho vyhledávání, zákazu styku s konkrétně vymezenými osobami a jejich vyhledávání, zákaz návštěv konkrétně vymezených míst nebo jiných prostředí. Zásada prevence by tak byla lépe realizována než v případě novelizace ustanovení o vazbě.

¹⁵¹ Věcný záměr trestního řádu [cit. 1. 4. 2011] Dostupný z www:

<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>

ZÁVĚR

Psychologické a psychiatrické výzkumy odhadují, že se se stalkingem setkává přibližně 10 % obyvatelstva. V rámci statistických dat registrované kriminality v České republice bylo za rok 2010 zjištěno 537 případů trestného činu nebezpečného pronásledování, ačkoli se jedná o skutkovou podstatu projevům stalkingu nejbližší, tento údaj nemá vypovídající hodnotu. Stalkerovo jednání může být postihnuto i v rámci úplně jiného trestného činu jako je vydírání, poškození cizí věci, anebo trestné činy proti životu a zdraví. Rovněž případy ze soudních síní, některé dokonce mediálně sledované, dokazují, že stalking je problémem, kterým se je třeba zabývat a řešit jej.

Původní právní úpravy nedokázaly na stalking adekvátně reagovat a tak již v roce 1991 byla ve státě Kalifornie v USA přijata první antistalkingová legislativa, vzhledem k tomu, že v tomto státě se nachází Hollywood a vzhledem k tomu, že stalking byl zprvu vnímán jako „*stalking of stars*“, není toto prvenství nijak překvapující.

Nové právní úpravy lze docílit dvojí cestou a to buď cestou novelizace, nebo přijetím nové právní úpravy. Zaujalo mě, že ani jeden ze zkoumaných států své stávající zákony nenovelizoval. Většina států trestní kodex rozšířila o novou skutkovou podstatu a popřípadě upravila i některé mimotrestní normy. Spojené království (Anglie, Wales a Skotsko) a Nový Zéland dokonce přijaly obsáhlé zákony upravující jak trestněprávní a občansko-právní postih stalkingu, tak ustanovení o náhradě škody. Toto spojení nepovažuji za příliš šťastné, a domnívám se, že se mi podařilo na základě reálných případů dokázat, že tato právní úprava postihuje mnohem širší jednání, nahrazuje jiné např. pracovněprávní zákony a může omezit základní práva a svobody, např. svobodu pohybu a projevu.

Ačkoli byly přijaty anti-stalkingové legislativy, záhy se ukázalo, že definování stalkingu je nelehkým úkolem. V Kalifornii došlo k první novelizaci již v roce 1994, problematickým se jevil znak skutkové podstaty, který požadoval, aby pachatel vyvolal u oběti oprávněné obavy o život nebo zdraví. I jiné úpravy amerických států se potýkaly s podobnými problémy, zejména čelily neústavnosti pro neurčitost pojmů a přílišnou ob-

sáhlost zakázaného jednání, proto se Spojené státy rozhodly pro přijetí vzorového antistalkingového „zákona“, jedná se však jen nezávaznou právní normu, který nebyla státy akceptována a k dnešnímu dni tak platí, že každý stát v USA má svoji vlastní originální úpravu.

Obecně lze u většiny anglo-americkým úprav nalézt výčet zakázaného jednání, popř. konkretizaci kolika dílčích útoků je třeba k dokonání trestného činu. Úpravy dále uvádí, že ústavně chráněná činnost nemůže být postižena (míněno povolání soudních doručovatelů, exekutorů, soukromých detektivů, aj.). Nejčastějšími sankcemi jsou tresty odnětí svobody odstupňované podle způsobeného následku (od šesti měsíců až deseti let v případě že došlo k násilnému usmrcení) a peněžité tresty. Především Kalifornie a stát Michigan preferují lékařské vyšetření odsouzeného a ukládání podmínek jako zdržet se napříště kontaktu s obětí. Michigan přísněji trestá toho, kdo pronásleduje osobu mladší 18 let, ovšem za předpokladu že pachatel je od oběti starší alespoň o 5 let, podle mého názoru je tak vhodně obligatorně pamatováno na osobu pachatele, která je blízká věku mladistvých. Vzhledem k výše uvedenému se rovněž ztotožňuji se závěrem, že právní úprava státu Michigan je nejdokonalejší anglo-americkou právní úpravou vůbec.

Česká republika má svůj vlastní trestný čin stalkingu (nebezpečného pronásledování podle ust. § 354 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku) zakotvený v právním řádu s účinností od 1. 1. 2010. Trestní zákoník jej zařadil do hlavy X. dílu pátého, mezi trestné činy narušující soužití lidí. Ačkoli je vhodnost tohoto zařazení zpochybňována, stalo se v návaznosti na starší, dnes již zrušené, právní úpravy. České republika rovněž vypočítává zakázané jednání sestávající se např. z vyhrožování méně závažnou újmu na zdraví, nebo nevyžádaným písemným kontaktováním. Podle mého názoru ust. § 354 odst. 1 písm. d) tr. zák. vnáší do jinak taxativního výčtu zakázaného jednání demonstrativní prvek, který je schopen reagovat i na nové technologie a jednání stalkera, které zákonodárce nemohl v době přijetí předvídat. Právní úprava České republiky patří mezi ty úpravy, kdy trestný čin „stalkingu“ je dokonán, ačkoli v osobě, vůči níž útok směřoval, nebyly vyvolány odůvodněné obavy.

Pokud porovnáme trestní sankce s jinými státy, je zjevné, že se jedná o jednu z nejmírnějších právních úprav. Nejprísnějším trestem, v rámci kvalifikované skutkové

podstaty, je trest odnětí svobody v maximální výši tří let. Domnívám se, že v praxi budou ukládány především alternativní tresty anebo trest odnětí svobody s podmíněným odkladem.

Ustanovení § 354 tr. zák. obsahuje dvě výkladové nejasnosti. A sice kolik jednání je třeba, aby byla naplněna skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování. Z logického výkladu slova „*pronásleduje*“, však vyplývá, že se nemůže jednat jen o jednorázový akt. Pachatel tak musí jednat alespoň dvakrát.

Druhým problémem je kvantifikace podmínky „*dlouhodobosti*“. Jedná se o termín, který není nikde vymezen a se kterým trestní zákoník dále nepracuje. Právní doktrína i ministerstva se shodly, že se dlouhodobostí rozumí doba alespoň 4 týdnů. Považuji za správné, že zákon tento znak skutkové podstaty nedefinuje a orgány činné v trestním řízení mají tak větší prostor při úvahách, zdali byl či nebyl trestný čin spáchán trestný čin nebezpečného pronásledování, neboť v případě, že jednání bude dosahovat vyšší intenzity, bude znak dlouhodobosti naplněn i při pronásledování trvající kratší dobu a naopak.

Vzhledem k tomu, že procesní normu nelze opomínat, zabývala jsem se i některými ustanoveními zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, např. ust. § 163 an. tr. řádu, na základě kterého lze zahájit a již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného; zejména na stalking z „*rodinného prostředí*“ by mělo být aplikováno ust. § 163a odst. 1 písm. d) tr. řádu, neboť může jít o mnohem závažnější případy.

V rámci základní skutkové podstaty nebezpečného pronásledování, nelze vzít obviněného do vazby, ledaže by byla naplněna alespoň jedna ze zákonných výjimek ust. § 68 odst. 3 tr. řádu. Pro stalking je zásadní judikatura Ústavního soudu vážící se k ust. § 68 odst. 3 písm. e) tr. řádu, kdy bylo dovozeno, že je v souladu se zněním zákona „*pokračoval v trestné činnosti, pro níž je stíhán*“, pokud byl obviněný vzat do vazby za skutek bezprostředně navazující na předchozí, zvláště pak po několikáté opakovanou trestnou činnost, pokud ob stojí v testu proporcionality.

Domnívám se, že skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování je dobře definována, nedostatky spatřuji v rámci trestněprocesní úpravy. Na omezení využití vazby bylo již poukázáno výše, v době zařazení tohoto trestného činu do trestního kodexu se uvažovalo o novelizaci ust. § 68 odst. 3 písm. f) tr. řádu „*svou trestnou činností, pro kterou je stíhán, vyvolal odůvodněné obavy ze spáchání zvláště závažného zločinu proti životu nebo zdraví*“. Oběť stalkingu by měla být chráněna, v rámci trestního řízení, právní institut vazby by tuto potřebu, neměl v žádném případě suplovat.

V rámci rekodifikace trestního práva procesního se uvažuje o tzv. předběžných opatřeních. Posílilo by se tak postavení poškozeného, který by mohl v řízení před soudem podat návrh na jejich vydání a v přípravném řízení podat podnět. Nejlépe využitelné pro stalking se jeví předběžné opatření spočívající v zákazu styku s poškozeným a jeho vyhledávání, zákazu styku s konkrétně vymezenými osobami a jejich vyhledávání, zákaz návštěv konkrétně vymezených míst nebo jiných prostředích. Zásada prevence by tak byla lépe realizována než v případě novelizace ustanovení o vazbě.

Obecně platí, že se doporučuje oběti stalkingu úplně eliminovat kontakt s pachatelem, případně změnit bydliště, pracoviště, omezit kontakty s rodinou, apod. Trestní spis obsahuje citlivé informace o oběti, které jsou pro obviněného snadno dostupné. Informace o bydlišti lze uchránit zvolením zástupce pro doručování nebo doručováním do datové schránky. Ustanovení § 55 odst. 2 tr. řádu dopadá pouze na případy zvláště závažné trestné činnosti, v budoucnu tak lze doporučit aby se trestní řád obsahoval ustanovení o vedení citlivých informací o svědku, resp. poškozeném mimo trestní spis.

Trestněprávní represe úzce souvisí s administrativněprávní represí, především v souladu s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a svobod, je nutno dbát zásady „*non bis in idem*“. I další mimotrestní normy mohou nabídnout účinnou ochranu proti méně nebezpečným jednáním stalkera, občanský soudní řád nabízí předběžná opatření, zákon o Policii ČR a o obecní policii uvádí další nástroje ochrany.

Po téměř roce účinnosti nové právní úpravy trestného činu nebezpečného pronásledování nelze zodpovědně zhodnotit její efektivitu, tu prověří až praxe orgánů činných v trestním řízení.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

tr. zák.	zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění účinném ke dni 1. 4. 2011.
tr. zák. 1961	zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění účinném ke dni 31. 12. 2009.
tr. řád	zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění účinném ke dni 1. 4. 2011.
PřesZ	zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění účinném ke dni 1. 4. 2011.
OZ	zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 1. 4. 2011.
OSŘ	zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném ke dni 1. 4. 2011.
PolZ	zák. č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky, ve znění účinném ke dni 1. 4. 2011.
OZř	zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění účinném ke dni 1. 4. 2011.
ob. pol.	zák. č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění účinném ke dni 1. 4. 2011.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A. Teorie práva. Praha: ASPI, 2004.
- [2] Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H.: Přestupkové řízení. 10. Vydání., Praha: Linde, 2009.
- [3] Čírtková, L. Moderní psychologie pro právníky, Praha: Grada, 2008.
- [4] Čírtková, L. Forenzní psychologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004.
- [5] David, L., Ištváněk, F, Javůrková, N., Kasíková, M., Lavický, P. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. I. Díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009.
- [6] Grónský, J. Komentované dokumenty k ústavním dějinám Československa. Díl I. 1914 – 1945. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005.
- [7] Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. 1. Vydání. Praha: Leges, 2009.
- [8] Korbel, F., Šámal, P.: Změny trestního zákoníku a návrh postihu „stalkingu“. Státní zastupitelství, 2008, č. 7 a 8.
- [9] Novotný, F. a kol. Trestní zákoník 2010, Praha: Eurounion Praha s. r. o., 2010.
- [10] Novotný, O., Vanduchová, M., Šámal, P. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010.
- [11] Mullen, P. E., Pathé, M., Purcell, R. Stalkers and their victims. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
- [12] Solnař, V., Fenyk, J., Císařová, D., Vanduchová, M. Systém českého trestního práva. 1. vydání, Praha: Novatrix, s. r. o., 2009
- [13] Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010.
- [14] Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 – 459. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008.
- [15] Válková, H. Česká podoba stalkingu podle ust. § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. Trestněprávní revue, 2009, č. 9.
- [16] Válková, H. Proč by neměl chybět v novém trestním zákoně „Stalking“? Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. Praha: Aspi, Wolters Kluwer, 2008.

- [17] Dressing, H., Maulk-Backer, H., Gass, P. Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska. 2007. [cit. 18. 3. 2010]. Dostupný z www: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/art_5000/posuzovani-stalkingu-z-kriminalistickeho-a-psychiatrickeho-hlediska.aspx.
- [18] Office UK General Prosecutor. Protection from Harassment Act 1997. Guidance. 2009. [cit. 25. 12. 2010]. Dostupný z www: http://www.cps.gov.uk/legal/h_to_k/harrasment/
- [19] People Who Stalk People. Deputy Minister of Justice (Canada). UBC Law Review 37. 1997 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupná z www: <http://canadiancriminallaw.com/articles/articles%20pdf/People%20who%20Stalk%20People.pdf>
- [20] Report to Congress on Stalking and Domestic Violence, 2005 through 2006. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ovw/220827.pdf>
- [21] Saunders, R. Legal aspects of Stalking. 2006 [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://www.stalkingalert.com/articlesofinterest.htm>
- [22] Stalking – nebezpečné pronásledování. 2010 [cit. 22.3.2011]. Dostupný z www: <http://www.advokati-pravnici.cz/clanky/stalking--nebezpecne-pronasledovani-14>
- [23] US Department of Justice: Zpráva o stavu antistalkingového zákonodárství v USA. 2002. [cit. 18. 11. 2010]. Dostupný z www: <http://www.ojp.usdoj.gov/ovc/publications/bulletins/legalseries/bulletin1/1.html>
- [24] Visinger, R.: Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou úpravou. Trestně-právní revue, 2009, č. 11. 2009 [cit. 23. 11. 2010]. Dostupný z www: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/art_6587/jak-postihovat-stalking-zamysleni-nad-novou-pravni-upravou.aspx
- [25] Watson, J. First Anti-stalking Law in the Country, 1998 [cit. 15. 11. 2010]. Dostupný z www: http://www.smartvoter.org/1998jun/ca/or/vote/watson_j/paper1.html

SEZNAM TABULEK

1. Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od 1.1.2010 do 31.12.2010
2. Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od 1.1.2009 do 31.12.2009

TABULKA Č. 1: STATISTICKÝ VÝKAZ Č. 1 - KRIMINALITA ZA OBDOBÍ OD 1. 1. 2010 DO 31. 12. 2010

(upravená pro potřeby diplomové práce)

		Zjištěno	z toho	Celkem v prověřování	Objasněno		
TSK	Název		ukončeno prověřování		Počet	Dodatečně	Pod vlivem
173	Nebezpečné vyhrožování	2 068	1 804	277	1 734	124	400
174	Nebezpečné pronásledování	537	409	128	390	0	5

Spácháno skutků					Stíháno, vyšetřováno osob				
Z toho alkohol	Reci- divisté	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Celkem	Reci- divisté	Nezletilí do 14 l	Mladiství 15-17 l	Ženy
395	914	15	26	41	1 499	680	18	15	67
5	153	0	3	3	314	109	0	3	35

TABULKA Č. 2: STATISTICKÝ VÝKAZ Č. 1 - KRIMINALITA ZA OBDOBÍ OD 1. 1. 2009 DO 31. 12. 2009

(upravená pro potřeby diplomové práce)

TSK	Název	Zjištěno	z toho	Celkem v prově- řování
			ukončeno prověřování	
173	Nebezpečné vyhrožování	1 589	1 360	246

Objas- něno		Spáchá- no skutků					
Počet	Doda- tečně	Pod vlivem	Z toho alkohol	Reci- divisté	Nezletilí 1-14 let	Mladist- ví 15-17 let	Děti 1-17 let
1 296	133	358	350	679	10	22	31

Stíháno, vyšetřováno osob					Škody v tis. Kč	
Celkem	Reci- divisté	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Ženy	Cel- kem	Zajištěno
1 208	514	13	10	62	2 537	0

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: US Code – Chapter 110A - Domestic Violence and Stalking – ve znění ke dni 1. 3. 2011.

Příloha č. 2: CA Penal Code – Chapter 646.9. – ve znění ke dni 1. 3. 2011.

Příloha č. 3: Michigan PENA – Chapter 750.411h, 750.411i – ve znění ke dni 1. 3. 2011.

Příloha č. 4: The Criminal Code of Canada – Chapter 264 Criminal Harassment – ve znění ke dni 1. 3. 2011.

Příloha č. 5: Protection from Harassment Act 1997 – ve znění ke dni 1. 3. 2011.

Příloha č. 6: Vybraná ustanovení trestní zákona o zločinech, přečinech a přestupcích č. 117/1852, ve znění zák. č. 31/1929 Sb., kterým se mění a doplňují trestní zákony a trestní řády.

Příloha č. 7: Vybraná ustanovení zák. č. 38/1961 Sb., o místních lidových soudech a zák. č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku.

PŘÍLOHA P I: US CODE - CHAPTER 110A - DOMESTIC VIOLENCE AND STALKING

- § 2261. Interstate domestic violence
- § 2261A. Stalking
- § 2262. Interstate violation of protection order
- § 2263. Pretrial release of defendant
- § 2264. Restitution
- § 2265. Full faith and credit given to protection orders
- § 2265A. Repeat offenders
- § 2266. Definitions

§ 2261. Interstate domestic violence

(a) **Offenses.**—

(1) **Travel or conduct of offender.**— A person who travels in interstate or foreign commerce or enters or leaves Indian country or within the special maritime and territorial jurisdiction of the United States with the intent to kill, injure, harass, or intimidate a spouse, intimate partner, or dating partner, and who, in the course of or as a result of such travel, commits or attempts to commit a crime of violence against that spouse, intimate partner, or dating partner, shall be punished as provided in subsection (b).

(2) **Causing travel of victim.**— A person who causes a spouse, intimate partner, or dating partner to travel in interstate or foreign commerce or to enter or leave Indian country by force, coercion, duress, or fraud, and who, in the course of, as a result of, or to facilitate such conduct or travel, commits or attempts to commit a crime of violence against that spouse, intimate partner, or dating partner, shall be punished as provided in subsection (b).

(b) **Penalties.**— A person who violates this section or section 2261A shall be fined under this title, imprisoned—

- (1) for life or any term of years, if death of the victim results;
 - (2) for not more than 20 years if permanent disfigurement or life threatening bodily injury to the victim results;
 - (3) for not more than 10 years, if serious bodily injury to the victim results or if the offender uses a dangerous weapon during the offense;
 - (4) as provided for the applicable conduct under chapter 109A if the offense would constitute an offense under chapter 109A (without regard to whether the offense was committed in the special maritime and territorial jurisdiction of the United States or in a Federal prison); and
 - (5) for not more than 5 years, in any other case, or both fined and imprisoned.
- (6) Whoever commits the crime of stalking in violation of a temporary or permanent civil or criminal injunction, restraining order, no-contact order, or other order described in section 2266 of title 18, United States Code, shall be punished by imprisonment for not less than 1 year.

§ 2261A. Stalking

Whoever—

(1) travels in interstate or foreign commerce or within the special maritime and territorial jurisdiction of the United States, or enters or leaves Indian country, with the intent to kill, injure, harass, or place under surveillance with intent to kill, injure, harass, or intimidate another person, and in the course of, or as a result of, such travel places that person in reasonable fear of the death of, or serious bodily injury to, or causes substantial emotional distress to that person, a member of the immediate family (as defined in section 115) of that person, or the spouse or intimate partner of that person; or

(2) with the intent—

(A) to kill, injure, harass, or place under surveillance with intent to kill, injure, harass, or intimidate, or cause substantial emotional distress to a person in another State or tribal jurisdiction or within the special maritime and territorial jurisdiction of the United States; or

(B) to place a person in another State or tribal jurisdiction, or within the special maritime and territorial jurisdiction of the United States, in reasonable fear of the death of, or serious bodily injury to—

(i) that person;

(ii) a member of the immediate family (as defined in section 115 ^[1] of that person; or

(iii) a spouse or intimate partner of that person;

uses the mail, any interactive computer service, or any facility of interstate or foreign commerce to engage in a course of conduct that causes substantial emotional distress to that person or places that person in reasonable fear of the death of, or serious bodily injury to, any of the persons described in clauses (i) through (iii) of subparagraph (B); ^[2]

shall be punished as provided in section 2261 (b) of this title.

§ 2262. Interstate violation of protection order

(a) **Offenses.**—

(1) **Travel or conduct of offender.**— A person who travels in interstate or foreign commerce, or enters or leaves Indian country or within the special maritime and territorial jurisdiction of the United States, with the intent to engage in conduct that violates the portion of a protection order that prohibits or provides protection against violence, threats, or harassment against, contact or communication with, or physical proximity to, another person, or that would violate such a portion of a protection order in the jurisdiction in which the order was issued, and subsequently engages in such conduct, shall be punished as provided in subsection (b).

(2) **Causing travel of victim.**— A person who causes another person to travel in interstate or foreign commerce or to enter or leave Indian country by force, coercion, duress, or fraud, and in the course of, as a result of, or to facilitate such conduct or travel engages in conduct that violates the portion of a protection order that prohibits or provides protection against violence, threats, or harassment against, contact or communication with, or physical proximity to, another person, or that would violate such a portion of a protection order in the jurisdiction in which the order was issued, shall be punished as provided in subsection (b).

(b) **Penalties.**— A person who violates this section shall be fined under this title, imprisoned—

(1) for life or any term of years, if death of the victim results;

(2) for not more than 20 years if permanent disfigurement or life threatening bodily injury to the victim results;

(3) for not more than 10 years, if serious bodily injury to the victim results or if the offender uses a dangerous weapon during the offense;

(4) as provided for the applicable conduct under chapter 109A if the offense would constitute an offense under chapter 109A (without regard to whether the offense was committed in the special maritime and territorial jurisdiction of the United States or in a Federal prison); and

(5) for not more than 5 years, in any other case,
or both fined and imprisoned.

§ 2263. Pretrial release of defendant

In any proceeding pursuant to section 3142 for the purpose of determining whether a defendant charged under this chapter shall be released pending trial, or for the purpose of determining conditions of such release, the alleged victim shall be given an opportunity to be heard regarding the danger posed by the defendant.

§ 2264. Restitution

(a) **In General.**— Notwithstanding section 3663 or 3663A, and in addition to any other civil or criminal penalty authorized by law, the court shall order restitution for any offense under this chapter.

(b) **Scope and Nature of Order.**—

(1) **Directions.**— The order of restitution under this section shall direct the defendant to pay the victim (through the appropriate court mechanism) the full amount of the victim's losses as determined by the court pursuant to paragraph (2).

(2) **Enforcement.**— An order of restitution under this section shall be issued and enforced in accordance with section 3664 in the same manner as an order under section 3663A.

(3) **Definition.**— For purposes of this subsection, the term “full amount of the victim’s losses” includes any costs incurred by the victim for—

- (A) medical services relating to physical, psychiatric, or psychological care;
- (B) physical and occupational therapy or rehabilitation;
- (C) necessary transportation, temporary housing, and child care expenses;
- (D) lost income;
- (E) attorneys’ fees, plus any costs incurred in obtaining a civil protection order; and
- (F) any other losses suffered by the victim as a proximate result of the offense.

(4) **Order mandatory.**—

(A) The issuance of a restitution order under this section is mandatory.

(B) A court may not decline to issue an order under this section because of—

- (i) the economic circumstances of the defendant; or
- (ii) the fact that a victim has, or is entitled to, receive compensation for his or her injuries from the proceeds of insurance or any other source.

(c) **Victim Defined.**— For purposes of this section, the term “victim” means the individual harmed as a result of a commission of a crime under this chapter, including, in the case of a victim who is under 18 years of age, incompetent, incapacitated, or deceased, the legal guardian of the victim or representative of the victim’s estate, another family member, or any other person appointed as suitable by the court, but in no event shall the defendant be named as such representative or guardian.

§ 2265. Full faith and credit given to protection orders

(a) **Full Faith and Credit.**— Any protection order issued that is consistent with subsection (b) of this section by the court of one State, Indian tribe, or territory (the issuing State, Indian tribe, or territory) shall be accorded full faith and credit by the court of another State, Indian tribe, or territory (the enforcing State, Indian tribe, or territory) and enforced by the court and law enforcement personnel of the other State, Indian tribal government or Territory^[1] as if it were the order of the enforcing State or tribe.

(b) **Protection Order.**— A protection order issued by a State, tribal, or territorial court is consistent with this subsection if—

- (1) such court has jurisdiction over the parties and matter under the law of such State, Indian tribe, or territory; and
- (2) reasonable notice and opportunity to be heard is given to the person against whom the order is sought sufficient to protect that person’s right to due process. In the case of ex parte orders, notice and opportunity to be heard must be provided within the time required by State, tribal, or territorial law, and in any event within a reasonable time after the order is issued, sufficient to protect the respondent’s due process rights.

(c) **Cross or Counter Petition.**— A protection order issued by a State, tribal, or territorial court against one who has petitioned, filed a complaint, or otherwise filed a written pleading for protection against abuse by a spouse or intimate partner is not entitled to full faith and credit if—

- (1) no cross or counter petition, complaint, or other written pleading was filed seeking such a protection order; or
- (2) a cross or counter petition has been filed and the court did not make specific findings that each party was entitled to such an order.

(d) **Notification and Registration.**—

(1) **Notification.**— A State, Indian tribe, or territory according full faith and credit to an order by a court of another State, Indian tribe, or territory shall not notify or require notification of the party against whom a protection order has been issued that the protection order has been registered or filed in that enforcing State, tribal, or territorial jurisdiction unless requested to do so by the party protected under such order.

(2) **No prior registration or filing as prerequisite for enforcement.**— Any protection order that is otherwise consistent with this section shall be accorded full faith and credit, notwithstanding failure to comply with any requirement that the order be registered or filed in the enforcing State, tribal, or territorial jurisdiction.

(3) **Limits on internet publication of registration information.**— A State, Indian tribe, or territory shall not make available publicly on the Internet any information regarding the registration, filing of a petition for, or issuance of a protection order, restraining order or injunction, restraining order, or in-

junction in either the issuing or enforcing State, tribal or territorial jurisdiction, if such publication would be likely to publicly reveal the identity or location of the party protected under such order. A State, Indian tribe, or territory may share court-generated and law enforcement-generated information contained in secure, governmental registries for protection order enforcement purposes.

(e) **Tribal Court Jurisdiction.**— For purposes of this section, a tribal court shall have full civil jurisdiction to enforce protection orders, including authority to enforce any orders through civil contempt proceedings, exclusion of violators from Indian lands, and other appropriate mechanisms, in matters arising within the authority of the tribe.

§ 2265A. Repeat offenders

(a) **Maximum Term of Imprisonment.**— The maximum term of imprisonment for a violation of this chapter after a prior domestic violence or stalking offense shall be twice the term otherwise provided under this chapter.

(b) **Definition.**— For purposes of this section—

(1) the term “prior domestic violence or stalking offense” means a conviction for an offense—

(A) under section 2261, 2261A, or 2262 of this chapter; or

(B) under State law for an offense consisting of conduct that would have been an offense under a section referred to in subparagraph (A) if the conduct had occurred within the special maritime and territorial jurisdiction of the United States, or in interstate or foreign commerce; and

(2) the term “State” means a State of the United States, the District of Columbia, or any commonwealth, territory, or possession of the United States.

§ 2266. Definitions

In this chapter:

(1) **Bodily injury.**— The term “bodily injury” means any act, except one done in self-defense, that results in physical injury or sexual abuse.

(2) **Course of conduct.**— The term “course of conduct” means a pattern of conduct composed of 2 or more acts, evidencing a continuity of purpose.

(3) **Enter or leave Indian country.**— The term “enter or leave Indian country” includes leaving the jurisdiction of 1 tribal government and entering the jurisdiction of another tribal government.

(4) **Indian country.**— The term “Indian country” has the meaning stated in section 1151 of this title.

(5) **Protection order.**— The term “protection order” includes—

(A) any injunction, restraining order, or any other order issued by a civil or criminal court for the purpose of preventing violent or threatening acts or harassment against, sexual violence, or contact or communication with or physical proximity to, another person, including any temporary or final order issued by a civil or criminal court whether obtained by filing an independent action or as a pendente lite order in another proceeding so long as any civil or criminal order was issued in response to a complaint, petition, or motion filed by or on behalf of a person seeking protection; and

(B) any support, child custody or visitation provisions, orders, remedies or relief issued as part of a protection order, restraining order, or injunction pursuant to State, tribal, territorial, or local law authorizing the issuance of protection orders, restraining orders, or injunctions for the protection of victims of domestic violence, sexual assault, dating violence, or stalking.

(6) **Serious bodily injury.**— The term “serious bodily injury” has the meaning stated in section 2119 (2).

(7) **Spouse or intimate partner.**— The term “spouse or intimate partner” includes—

(A) for purposes of—

(i) sections other than 2261A—

(I) a spouse or former spouse of the abuser, a person who shares a child in common with the abuser, and a person who cohabits or has cohabited as a spouse with the abuser; or

(II) a person who is or has been in a social relationship of a romantic or intimate nature with the abuser, as determined by the length of the relationship, the type of relationship, and the frequency of interaction between the persons involved in the relationship; and

(ii) section 2261A—

(I) a spouse or former spouse of the target of the stalking, a person who shares a child in common with the target of the stalking, and a person who cohabits or has cohabited as a spouse with the target of the stalking; or

(II) a person who is or has been in a social relationship of a romantic or intimate nature with the target of the stalking, as determined by the length of the relationship, the type of the relationship, and the frequency of interaction between the persons involved in the relationship.

(B) any other person similarly situated to a spouse who is protected by the domestic or family violence laws of the State or tribal jurisdiction in which the injury occurred or where the victim resides.

(8) **State.**— The term “State” includes a State of the United States, the District of Columbia, and a commonwealth, territory, or possession of the United States.

(9) **Travel in interstate or foreign commerce.**— The term “travel in interstate or foreign commerce” does not include travel from 1 State to another by an individual who is a member of an Indian tribe and who remains at all times in the territory of the Indian tribe of which the individual is a member.

(10) **Dating partner.**— The term “dating partner” refers to a person who is or has been in a social relationship of a romantic or intimate nature with the abuser. The existence of such a relationship is based on a consideration of—

(A) the length of the relationship; and

(B) the type of relationship; and

(C) the frequency of interaction between the persons involved in the relationship.

PŘÍLOHA P II: CA PENAL CODE CHAPTER 646.9.

646.9. (a) Any person who willfully, maliciously, and repeatedly follows or willfully and maliciously harasses another person and who makes a credible threat with the intent to place that person in reasonable fear for his or her safety, or the safety of his or her immediate family is guilty of the crime of stalking, punishable by imprisonment in a county jail for not more than one year, or by a fine of not more than one thousand dollars (\$1,000), or by both that fine and imprisonment, or by imprisonment in the state prison.

(b) Any person who violates subdivision (a) when there is a temporary restraining order, injunction, or any other court order in effect prohibiting the behavior described in subdivision (a) against the same party, shall be punished by imprisonment in the state prison for two, three, or four years.

(c)

(1) Every person who, after having been convicted of a felony under Section 273.5, 273.6, or 422, commits a violation of subdivision (a) shall be punished by imprisonment in a county jail for not more than one year, or by a fine of not more than one thousand dollars (\$1,000), or by both that fine and imprisonment, or by imprisonment in the state prison for two, three, or five years.

(2) Every person who, after having been convicted of a felony under subdivision (a), commits a violation of this section shall be punished by imprisonment in the state prison for two, three, or five years.

(d) In addition to the penalties provided in this section, the sentencing court may order a person convicted of a felony under this section to register as a sex offender pursuant to Section 290.006.

(e) For the purposes of this section, "harasses" means engages in a knowing and willful course of conduct directed at a specific person that seriously alarms, annoys, torments, or terrorizes the person, and that serves no legitimate purpose.

(f) For the purposes of this section, "course of conduct" means two or more acts occurring over a period of time, however short, evidencing a continuity of purpose. Constitutionally protected activity is not included within the meaning of "course of conduct."

(g) For the purposes of this section, "credible threat" means a verbal or written threat, including that performed through the use of an electronic communication device, or a threat implied by a pattern of conduct or a combination of verbal, written, or electronically communicated statements and conduct, made with the intent to place the person that is the target of the threat in reasonable fear for his or her safety or the safety of his or her family, and made with the apparent ability to carry out the threat so as to cause the person who is the target of the threat to reasonably fear for his or her safety or the safety of his or her family. It is not necessary to prove that the defendant had the intent to actually carry out the threat. The present incarceration of a person making the threat shall not be a bar to prosecution under this section. Constitutionally protected activity is not included within the meaning of "credible threat."

(h) For purposes of this section, the term "electronic communication device" includes, but is not limited to, telephones, cellular phones, computers, video recorders, fax machines, or pagers. "Electronic communication" has the same meaning as the term defined in Subsection 12 of Section 2510 of Title 18 of the United States Code.

(i) This section shall not apply to conduct that occurs during labor picketing.

(j) If probation is granted, or the execution or imposition of a sentence is suspended, for any person convicted under this section, it shall be a condition of probation that the person participate in counseling, as designated by the court. However, the court, upon a showing of good cause, may find that the counseling requirement shall not be imposed.

(k)

(1) The sentencing court also shall consider issuing an order restraining the defendant from any contact with the victim, that may be valid for up to 10 years, as determined by the court. It is the intent of the Legislature that the length of any restraining order be based upon the seriousness of the facts before the court, the probability of future violations, and the safety of the victim and his or her immediate family.

(2) This protective order may be issued by the court whether the defendant is sentenced to state prison, county jail, or if imposition of sentence is suspended and the defendant is placed on probation.

(l) For purposes of this section, "immediate family" means any spouse, parent, child, any person related by consanguinity or affinity within the second degree, or any other person who regularly resides in the household, or who, within the prior six months, regularly resided in the household.

(m) The court shall consider whether the defendant would benefit from treatment pursuant to Section 2684. If it is determined to be appropriate, the court shall recommend that the Department of Corrections and Rehabilitation make a certification as provided in Section 2684. Upon the certification, the defendant shall be evaluated and transferred to the appropriate hospital for treatment pursuant to Section 2684.

PŘÍLOHA P III: MICHIGAN PENA – CHAPTER 750.411H, 750.411I

750.411h Stalking; definitions; violation as misdemeanor; penalties; probation; conditions; evidence of continued conduct as rebuttable presumption; additional penalties.

Sec. 411h.

(1) As used in this section:

(a) "Course of conduct" means a pattern of conduct composed of a series of 2 or more separate noncontinuous acts evidencing a continuity of purpose.

(b) "Emotional distress" means significant mental suffering or distress that may, but does not necessarily, require medical or other professional treatment or counseling.

(c) "Harassment" means conduct directed toward a victim that includes, but is not limited to, repeated or continuing unconsented contact that would cause a reasonable individual to suffer emotional distress and that actually causes the victim to suffer emotional distress. Harassment does not include constitutionally protected activity or conduct that serves a legitimate purpose.

(d) "Stalking" means a willful course of conduct involving repeated or continuing harassment of another individual that would cause a reasonable person to feel terrorized, frightened, intimidated, threatened, harassed, or molested and that actually causes the victim to feel terrorized, frightened, intimidated, threatened, harassed, or molested.

(e) "Unconsented contact" means any contact with another individual that is initiated or continued without that individual's consent or in disregard of that individual's expressed desire that the contact be avoided or discontinued. Unconsented contact includes, but is not limited to, any of the following:

(i) Following or appearing within the sight of that individual.

(ii) Approaching or confronting that individual in a public place or on private property.

(iii) Appearing at that individual's workplace or residence.

(iv) Entering onto or remaining on property owned, leased, or occupied by that individual.

(v) Contacting that individual by telephone.

(vi) Sending mail or electronic communications to that individual.

(vii) Placing an object on, or delivering an object to, property owned, leased, or occupied by that individual.

(f) "Victim" means an individual who is the target of a willful course of conduct involving repeated or continuing harassment.

(2) An individual who engages in stalking is guilty of a crime as follows:

(a) Except as provided in subdivision (b), a misdemeanor punishable by imprisonment for not more than 1 year or a fine of not more than \$1,000.00, or both.

(b) If the victim was less than 18 years of age at any time during the individual's course of conduct and the individual is 5 or more years older than the victim, a felony punishable by imprisonment for not more than 5 years or a fine of not more than \$10,000.00, or both.

(3) The court may place an individual convicted of violating this section on probation for a term of not more than 5 years. If a term of probation is ordered, the court may, in addition to any other lawful condition of probation, order the defendant to do any of the following:

(a) Refrain from stalking any individual during the term of probation.

(b) Refrain from having any contact with the victim of the offense.

(c) Be evaluated to determine the need for psychiatric, psychological, or social counseling and if, determined appropriate by the court, to receive psychiatric, psychological, or social counseling at his or her own expense.

(4) In a prosecution for a violation of this section, evidence that the defendant continued to engage in a course of conduct involving repeated unconsented contact with the victim after having been requested by the victim to discontinue the same or a different form of unconsented contact, and to refrain from any further unconsented contact with the victim, gives rise to a rebuttable presumption that the continuation of the course of conduct caused the victim to feel terrorized, frightened, intimidated, threatened, harassed, or molested.

(5) A criminal penalty provided for under this section may be imposed in addition to any penalty that may be imposed for any other criminal offense arising from the same conduct or for any contempt of court arising from the same conduct.

750.411i Definitions; aggravated stalking; circumstances; violation as felony; penalty; probation; additional conditions of probation; effect of continued course of conduct; rebuttable presumption; additional penalty.

Sec. 411i.

(1) As used in this section:

(a) "Course of conduct" means a pattern of conduct composed of a series of 2 or more separate noncontinuous acts evidencing a continuity of purpose.

(b) "Credible threat" means a threat to kill another individual or a threat to inflict physical injury upon another individual that is made in any manner or in any context that causes the individual hearing or receiving the threat to reasonably fear for his or her safety or the safety of another individual.

(c) "Emotional distress" means significant mental suffering or distress that may, but does not necessarily, require medical or other professional treatment or counseling.

(d) "Harassment" means conduct directed toward a victim that includes, but is not limited to, repeated or continuing unwanted contact that would cause a reasonable individual to suffer emotional distress and that actually causes the victim to suffer emotional distress. Harassment does not include constitutionally protected activity or conduct that serves a legitimate purpose.

(e) "Stalking" means a willful course of conduct involving repeated or continuing harassment of another individual that would cause a reasonable person to feel terrorized, frightened, intimidated, threatened, harassed, or molested and that actually causes the victim to feel terrorized, frightened, intimidated, threatened, harassed, or molested.

(f) "Unwanted contact" means any contact with another individual that is initiated or continued without that individual's consent or in disregard of that individual's expressed desire that the contact be avoided or discontinued. Unwanted contact includes, but is not limited to, any of the following:

(i) Following or appearing within the sight of that individual.

(ii) Approaching or confronting that individual in a public place or on private property.

(iii) Appearing at that individual's workplace or residence.

(iv) Entering onto or remaining on property owned, leased, or occupied by that individual.

(v) Contacting that individual by telephone.

(vi) Sending mail or electronic communications to that individual.

(vii) Placing an object on, or delivering an object to, property owned, leased, or occupied by that individual.

(g) "Victim" means an individual who is the target of a willful course of conduct involving repeated or continuing harassment.

(2) An individual who engages in stalking is guilty of aggravated stalking if the violation involves any of the following circumstances:

(a) At least 1 of the actions constituting the offense is in violation of a restraining order and the individual has received actual notice of that restraining order or at least 1 of the actions is in violation of an injunction or preliminary injunction.

(b) At least 1 of the actions constituting the offense is in violation of a condition of probation, a condition of parole, a condition of pretrial release, or a condition of release on bond pending appeal.

(c) The course of conduct includes the making of 1 or more credible threats against the victim, a member of the victim's family, or another individual living in the same household as the victim.

(d) The individual has been previously convicted of a violation of this section or section 411h.

(3) Aggravated stalking is a felony punishable as follows:

(a) Except as provided in subdivision (b), by imprisonment for not more than 5 years or a fine of not more than \$10,000.00, or both.

(b) If the victim was less than 18 years of age at any time during the individual's course of conduct and the individual is 5 or more years older than the victim, by imprisonment for not more than 10 years or a fine of not more than \$15,000.00, or both.

(4) The court may place an individual convicted of violating this section on probation for any term of years, but not less than 5 years. If a term of probation is ordered, the court may, in addition to any other lawful condition of probation, order the defendant to do any of the following:

(a) Refrain from stalking any individual during the term of probation.

(b) Refrain from any contact with the victim of the offense.

(c) Be evaluated to determine the need for psychiatric, psychological, or social counseling and, if determined appropriate by the court, to receive psychiatric, psychological, or social counseling at his or her own expense.

(5) In a prosecution for a violation of this section, evidence that the defendant continued to engage in a course of conduct involving repeated unconsented contact with the victim after having been requested by the victim to discontinue the same or a different form of unconsented contact, and to refrain from any further unconsented contact with the victim, gives rise to a rebuttable presumption that the continuation of the course of conduct caused the victim to feel terrorized, frightened, intimidated, threatened, harassed, or molested.

(6) A criminal penalty provided for under this section may be imposed in addition to any penalty that may be imposed for any other criminal offense arising from the same conduct or for contempt of court arising from the same conduct.

PŘÍLOHA P IV: CRIMINAL CODE OF CANADA – CHAPTER 264

CRIMINAL HARASSMENT

Criminal Harassment

264.

(1)

No person shall, without lawful authority and knowing that another person is harassed or recklessly as to whether the other person is harassed, engage in conduct referred to in subsection

(2) that causes that other person reasonably, in all the circumstances, to fear for their safety or the safety of anyone known to them.

Prohibited conduct

(2)

The conduct mentioned in subsection (1) consists of

(a) repeatedly following from place to place the other person or anyone known to them;

(b) repeatedly communicating with, either directly or indirectly, the other person or anyone known to them;

(c) besetting or watching the dwelling-house, or place where the other person, or anyone known to them, resides, works, carries on business or happens to be; or

(d) engaging in threatening conduct directed at the other person or any member of their family.

Punishment

(3)

Every person who contravenes this section is guilty of

(a) an indictable offence and is liable to imprisonment for a term not exceeding five years; or

(b) an offence punishable on summary conviction.

PŘÍLOHA P V: PROTECTION FROM HARASSMENT ACT 1997

ARRANGEMENT OF SECTIONS

England and Wales

1. Prohibition of harassment.
2. Offence of harassment.
3. Civil remedy.
4. Putting people in fear of violence.
5. Restraining orders.
6. Limitation.
7. Interpretation of this group of sections.

Scotland

8. Harassment.
9. Breach of non-harassment order.
10. Limitation.
11. Non-harassment order following criminal offence.

General

12. National security, etc.
13. Corresponding provision for Northern Ireland.
14. Extent.
15. Commencement.
16. Short title.

England and Wales

1 Prohibition of harassment

- (1) A person must not pursue a course of conduct—
- (a) which amounts to harassment of another, and
- (b) which he knows or ought to know amounts to harassment of the other.
- (2) For the purposes of this section, the person whose course of conduct is in question ought to know that it amounts to harassment of another if a reasonable person in possession of the same information would think the course of conduct amounted to harassment of the other.
- (3) Subsection (1) does not apply to a course of conduct if the person who pursued it shows—
- (a) that it was pursued for the purpose of preventing or detecting crime,
- (b) that it was pursued under any enactment or rule of law or to comply with any condition or requirement imposed by any person under any enactment, or
- (c) that in the particular circumstances the pursuit of the course of conduct was reasonable.

2 Offence of harassment

- (1) A person who pursues a course of conduct in breach of section 1 is guilty of an offence.
- (2) A person guilty of an offence under this section is liable on summary conviction to imprisonment for a term not exceeding six months, or a fine not exceeding level 5 on the standard scale, or both.
- (3) In section 24(2) of the [1984 c. 60.] Police and Criminal Evidence Act 1984 (arrestable offences), after paragraph (m) there is inserted—
- “(n) an offence under section 2 of the Protection from Harassment Act 1997 (harassment).”.

3 Civil remedy

- (1) An actual or apprehended breach of section 1 may be the subject of a claim in civil proceedings by the person who is or may be the victim of the course of conduct in question.
- (2) On such a claim, damages may be awarded for (among other things) any anxiety caused by the harassment and any financial loss resulting from the harassment.
- (3) Where—
- (a) in such proceedings the High Court or a county court grants an injunction for the purpose of restraining the defendant from pursuing any conduct which amounts to harassment, and
- (b) the plaintiff considers that the defendant has done anything which he is prohibited from doing by the injunction,
- the plaintiff may apply for the issue of a warrant for the arrest of the defendant.

- (4) An application under subsection (3) may be made—
- (a) where the injunction was granted by the High Court, to a judge of that court, and
 - (b) where the injunction was granted by a county court, to a judge or district judge of that or any other county court.
- (5) The judge or district judge to whom an application under subsection (3) is made may only issue a warrant if—
- (a) the application is substantiated on oath, and
 - (b) the judge or district judge has reasonable grounds for believing that the defendant has done anything which he is prohibited from doing by the injunction.
- (6) Where—
- (a) the High Court or a county court grants an injunction for the purpose mentioned in subsection (3)(a), and
 - (b) without reasonable excuse the defendant does anything which he is prohibited from doing by the injunction,
- he is guilty of an offence.
- (7) Where a person is convicted of an offence under subsection (6) in respect of any conduct, that conduct is not punishable as a contempt of court.
- (8) A person cannot be convicted of an offence under subsection (6) in respect of any conduct which has been punished as a contempt of court.
- (9) A person guilty of an offence under subsection (6) is liable—
- (a) on conviction on indictment, to imprisonment for a term not exceeding five years, or a fine, or both, or
 - (b) on summary conviction, to imprisonment for a term not exceeding six months, or a fine not exceeding the statutory maximum, or both.

4 Putting people in fear of violence

- (1) A person whose course of conduct causes another to fear, on at least two occasions, that violence will be used against him is guilty of an offence if he knows or ought to know that his course of conduct will cause the other so to fear on each of those occasions.
- (2) For the purposes of this section, the person whose course of conduct is in question ought to know that it will cause another to fear that violence will be used against him on any occasion if a reasonable person in possession of the same information would think the course of conduct would cause the other so to fear on that occasion.
- (3) It is a defence for a person charged with an offence under this section to show that—
- (a) his course of conduct was pursued for the purpose of preventing or detecting crime,
 - (b) his course of conduct was pursued under any enactment or rule of law or to comply with any condition or requirement imposed by any person under any enactment, or
 - (c) the pursuit of his course of conduct was reasonable for the protection of himself or another or for the protection of his or another's property.
- (4) A person guilty of an offence under this section is liable—
- (a) on conviction on indictment, to imprisonment for a term not exceeding five years, or a fine, or both, or
 - (b) on summary conviction, to imprisonment for a term not exceeding six months, or a fine not exceeding the statutory maximum, or both.
- (5) If on the trial on indictment of a person charged with an offence under this section the jury find him not guilty of the offence charged, they may find him guilty of an offence under section 2.
- (6) The Crown Court has the same powers and duties in relation to a person who is by virtue of subsection (5) convicted before it of an offence under section 2 as a magistrates' court would have on convicting him of the offence.

5 Restraining orders

- (1) A court sentencing or otherwise dealing with a person ("the defendant") convicted of an offence under section 2 or 4 may (as well as sentencing him or dealing with him in any other way) make an order under this section.
- (2) The order may, for the purpose of protecting the victim of the offence, or any other person mentioned in the order, from further conduct which—
- (a) amounts to harassment, or

- (b) will cause a fear of violence,
prohibit the defendant from doing anything described in the order.
- (3) The order may have effect for a specified period or until further order.
- (4) The prosecutor, the defendant or any other person mentioned in the order may apply to the court which made the order for it to be varied or discharged by a further order.
- (5) If without reasonable excuse the defendant does anything which he is prohibited from doing by an order under this section, he is guilty of an offence.
- (6) A person guilty of an offence under this section is liable—
 - (a) on conviction on indictment, to imprisonment for a term not exceeding five years, or a fine, or both, or
 - (b) on summary conviction, to imprisonment for a term not exceeding six months, or a fine not exceeding the statutory maximum, or both.

6 Limitation

In section 11 of the [1980 c. 58.] Limitation Act 1980 (special time limit for actions in respect of personal injuries), after subsection (1) there is inserted—

“(1A) This section does not apply to any action brought for damages under section 3 of the Protection from Harassment Act 1997.”

7 Interpretation of this group of sections

- (1) This section applies for the interpretation of sections 1 to 5.
- (2) References to harassing a person include alarming the person or causing the person distress.
- (3) A “course of conduct” must involve conduct on at least two occasions.
- (4) “Conduct” includes speech.

Scotland

8 Harassment

- (1) Every individual has a right to be free from harassment and, accordingly, a person must not pursue a course of conduct which amounts to harassment of another and—
 - (a) is intended to amount to harassment of that person; or
 - (b) occurs in circumstances where it would appear to a reasonable person that it would amount to harassment of that person.
- (2) An actual or apprehended breach of subsection (1) may be the subject of a claim in civil proceedings by the person who is or may be the victim of the course of conduct in question; and any such claim shall be known as an action of harassment.
- (3) For the purposes of this section—
 - “conduct” includes speech;
 - “harassment” of a person includes causing the person alarm or distress; and
 a course of conduct must involve conduct on at least two occasions.
- (4) It shall be a defence to any action of harassment to show that the course of conduct complained of—
 - (a) was authorised by, under or by virtue of any enactment or rule of law;
 - (b) was pursued for the purpose of preventing or detecting crime; or
 - (c) was, in the particular circumstances, reasonable.
- (5) In an action of harassment the court may, without prejudice to any other remedies which it may grant—
 - (a) award damages;
 - (b) grant—
 - (i) interdict or interim interdict;
 - (ii) if it is satisfied that it is appropriate for it to do so in order to protect the person from further harassment, an order, to be known as a “non-harassment order”, requiring the defender to refrain from such conduct in relation to the pursuer as may be specified in the order for such period (which includes an indeterminate period) as may be so specified,
 but a person may not be subjected to the same prohibitions in an interdict or interim interdict and a non-harassment order at the same time.
- (6) The damages which may be awarded in an action of harassment include damages for any anxiety caused by the harassment and any financial loss resulting from it.

(7) Without prejudice to any right to seek review of any interlocutor, a person against whom a non-harassment order has been made, or the person for whose protection the order was made, may apply to the court by which the order was made for revocation of or a variation of the order and, on any such application, the court may revoke the order or vary it in such manner as it considers appropriate.

(8) In section 10(1) of the [1976 c. 13.] Damages (Scotland) Act 1976 (interpretation), in the definition of “personal injuries”, after “to reputation” there is inserted “, or injury resulting from harassment actionable under section 8 of the Protection from Harassment Act 1997”.

9 Breach of non-harassment order

(1) Any person who is found to be in breach of a non-harassment order made under section 8 is guilty of an offence and liable—

(a) on conviction on indictment, to imprisonment for a term not exceeding five years or to a fine, or to both such imprisonment and such fine; and

(b) on summary conviction, to imprisonment for a period not exceeding six months or to a fine not exceeding the statutory maximum, or to both such imprisonment and such fine.

(2) A breach of a non-harassment order shall not be punishable other than in accordance with subsection (1).

10 Limitation

(1) After section 18A of the [1973 c. 52.] Prescription and Limitation (Scotland) Act 1973 there is inserted the following section—

“18B Actions of harassment

(1) This section applies to actions of harassment (within the meaning of section 8 of the Protection from Harassment Act 1997) which include a claim for damages.

(2) Subject to subsection (3) below and to section 19A of this Act, no action to which this section applies shall be brought unless it is commenced within a period of 3 years after—

(a) the date on which the alleged harassment ceased; or

(b) the date, (if later than the date mentioned in paragraph (a) above) on which the pursuer in the action became, or on which, in the opinion of the court, it would have been reasonably practicable for him in all the circumstances to have become, aware, that the defender was a person responsible for the alleged harassment or the employer or principal of such a person.

(3) In the computation of the period specified in subsection (2) above there shall be disregarded any time during which the person who is alleged to have suffered the harassment was under legal disability by reason of nonage or unsoundness of mind.”.

(2) In subsection (1) of section 19A of that Act (power of court to override time-limits), for “section 17 or section 18 and section 18A” there is substituted “section 17, 18, 18A or 18B”.

11 Non-harassment order following criminal offence

After section 234 of the [1995 c. 46.] Criminal Procedure (Scotland) Act 1995 there is inserted the following section—

“Non-harassment orders

234A Non-harassment orders

(1) Where a person is convicted of an offence involving harassment of a person (“the victim”), the prosecutor may apply to the court to make a non-harassment order against the offender requiring him to refrain from such conduct in relation to the victim as may be specified in the order for such period (which includes an indeterminate period) as may be so specified, in addition to any other disposal which may be made in relation to the offence.

(2) On an application under subsection (1) above the court may, if it is satisfied on a balance of probabilities that it is appropriate to do so in order to protect the victim from further harassment, make a non-harassment order.

(3) A non-harassment order made by a criminal court shall be taken to be a sentence for the purposes of any appeal and, for the purposes of this subsection “order” includes any variation or revocation of such an order made under subsection (6) below.

(4) Any person who is found to be in breach of a non-harassment order shall be guilty of an offence and liable—

(a) on conviction on indictment, to imprisonment for a term not exceeding 5 years or to a fine, or to both such imprisonment and such fine; and

(b) on summary conviction, to imprisonment for a period not exceeding 6 months or to a fine not exceeding the statutory maximum, or to both such imprisonment and such fine.

(5) The Lord Advocate, in solemn proceedings, and the prosecutor, in summary proceedings, may appeal to the High Court against any decision by a court to refuse an application under subsection (1) above; and on any such appeal the High Court may make such order as it considers appropriate.

(6) The person against whom a non-harassment order is made, or the prosecutor at whose instance the order is made, may apply to the court which made the order for its revocation or variation and, in relation to any such application the court concerned may, if it is satisfied on a balance of probabilities that it is appropriate to do so, revoke the order or vary it in such manner as it thinks fit, but not so as to increase the period for which the order is to run.

(7) For the purposes of this section “harassment” shall be construed in accordance with section 8 of the Protection from Harassment Act 1997.”.

General

12 National security, etc

(1) If the Secretary of State certifies that in his opinion anything done by a specified person on a specified occasion related to—

(a) national security,

(b) the economic well-being of the United Kingdom, or

(c) the prevention or detection of serious crime,

and was done on behalf of the Crown, the certificate is conclusive evidence that this Act does not apply to any conduct of that person on that occasion.

(2) In subsection (1), “specified” means specified in the certificate in question.

(3) A document purporting to be a certificate under subsection (1) is to be received in evidence and, unless the contrary is proved, be treated as being such a certificate.

13 Corresponding provision for Northern Ireland

An Order in Council made under paragraph 1(1)(b) of Schedule 1 to the [1974 c. 28.] Northern Ireland Act 1974 which contains a statement that it is made only for purposes corresponding to those of sections 1 to 7 and 12 of this Act—

(a) shall not be subject to sub-paragraphs (4) and (5) of paragraph 1 of that Schedule (affirmative resolution of both Houses of Parliament), but

(b) shall be subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament.

14 Extent

(1) Sections 1 to 7 extend to England and Wales only.

(2) Sections 8 to 11 extend to Scotland only.

(3) This Act (except section 13) does not extend to Northern Ireland.

15 Commencement

(1) Sections 1, 2, 4, 5 and 7 to 12 are to come into force on such day as the Secretary of State may by order made by statutory instrument appoint.

(2) Sections 3 and 6 are to come into force on such day as the Lord Chancellor may by order made by statutory instrument appoint.

(3) Different days may be appointed under this section for different purposes.

16 Short title

This Act may be cited as the Protection from Harassment Act 1997.

PŘÍLOHA P VI: VYBRANÁ USTANOVENÍ TRESTNÍHO ZÁKONA O ZLOČINECH, PŘEČINECH A PŘESTUPCÍCH Č. 117/1852 Ř.Z.

§ 99

n) Nebezpečným vyhrožováním

Třináctý případ: Kdo pohrůzky v § 98 uvedené a takové, že se jí způsobem tam udaným vzбудiti může důvodná obava, užije i jen v tom obmyslu, aby osobu jednotlivou, obec neb okres uvedl ve strach a nepokoj, dopustí se zločinu veřejného násilí nebezpečným vyhrožováním.

§ 100

Trest obou předcházejících zločinů

Trestem dvou zločinů předcházejících v § § 98 a 99 naznačených jest těžký žalář od šesti měsíců až do jednoho roku.

Jsou-li tu okolnosti přitěžující, zvláště když ten, s nímž zle nakládáno, učiněným mu násilím nebo nebezpečnou pohrůzkou po delší čas v trapný stav byl uveden: - hrozeno-li vraždou nebo žhářstvím; - když škoda, již hrozeno, převyšuje 60 000,- korun, nebo když škoda, která by z vynucovaného plnění, dopuštění nebo opominutí vzešla, převyšuje třicet tisíc korun; nebo kdyby pohrůzka směřovala proti celým obcím nebo okresům, vyměřen buď za trest těžký žalář od jednoho až do pěti let.

§ 496

Veřejné nadávky nebo zlé nakládání

Kdo s někým veřejně nebo před více lidmi skutkem zle nakládá, anebo - byť i tento nebyl přítomen - jemu nadává, anebo nahlas a tak, aby byl slyšen, zlým nakládáním jemu vyhrožuje, dopustí se tím přestupku, ač není-li to čin trestný, na který uložen jest trest těžší, a má býti potrestán k žádosti uraženého prostým vězením ode tří dnů až do jednoho měsíce. Má však uznáno býti na tuhé vězení až do tří měsíců, stala-li se urážka na takovém místě, kde se zvláštní slušnosti vyhledává, anebo když se tím chováním na jevo dává úmyslná nevážnost k celým třídám nebo stavům občanské společnosti, ke spolkům náboženským nebo národnostem.

§ 525

Kdy z případů, jinak domácí kázni zůstavených, stanou se přestupky proti veřejné mravopoctnosti

Jiné hrubší nemravnosti, jako: krádeže a zpronevěry mezi příbuznými, porušení věrnosti manželské, porušení povinné úcty skutkem se strany dětí k rodičům, lidí služebných k služebním pánům a podobné, zůstávají se sice, pokud z rodiny na veřejnost nevycházejí, toliko domácí kázní.

Jdou-li však tyto nepořádky tak daleko, že rodičové, poručníci, vychovatelé, příbuzní, manželé, služební pánové a j. pod. vidí toho potřebu, by žádali úřady za pomoc, stávají se přestupky proti veřejné mravopoctnosti. Úřadové jsou v případech takových povinni, napomáhati k odvrácení toho nepořádku a po náležitém vyšetření uložiti ten trest, který se jim podle okolností vidí býti nejvhodnějším, aby měl platný účinek.

PŘÍLOHA P VII: VYBRANÁ USTANOVENÍ ZÁKONA Č. 38/1961 SB. A ZÁKONA. Č. 60/1961 SB.

Zákon č. 38/1961 Sb. o místních lidových soudech

§ 19

Provinění proti socialistickému soužití se dopustí:

a) kdo nepřístojným chováním, zejména výhrůžkami, urážlivými výroky nebo skutky, pomlouváním, rvačkou, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním naruší soudružské soužití občanů nebo se dotkne jejich důstojnosti a cti,

§ 31

(1) Dojde-li místní lidový soud po projednání provinění nebo trestného činu k závěru, že se občan provinění nebo trestného činu dopustil, že však samo projednání věci splnilo svůj výchovný účel, neuloží žádné opatření. Může to učinit zejména tehdy, jestliže provinilý občan projeví upřímnou lítost, omluví se poškozenému nebo kolektivu a zaváže se zjednat nápravu a nahradit způsobenou škodu. Jinak uloží některé z těchto opatření:

a) napomenutí,

b) veřejnou důtku,

c) pokutu do 500 Kčs,

d) nápravné opatření srážkou z platu až do 15 % na dobu nejvýše 3 měsíců,

e) nařídí na dobu nejvýše 6 měsíců, aby byl provinilý občan přeložen na nižší funkci nebo na jiný pracovní úsek; toto opatření může uložit pouze místní lidový soud na pracovišti.

(2) Místní lidový soud může vyslovit propadnutí věci, která náleží provinilému občanovi a které bylo použito k spáchání provinění nebo trestného činu nebo kterou provinilý občan svým činem získal, bude-li to vyžadovat bezpečnost lidí nebo majetku nebo jiný obecný zájem. Propadlá věc připadá státu. Propadnutí věci nelze vyslovit, jestliže hodnota věci je v nápadném nepoměru ke stupni nebezpečnosti spáchaného činu.

(3) Byla-li proviněním nebo trestným činem provinilého občana způsobena majetková škoda, působí místní lidový soud k tomu, aby ji viník dobrovolně nahradil. Odepře-li provinilý občan způsobenou škodu nahradit, uloží mu tuto povinnost. Jestliže se však místnímu lidovému soudu nepodaří zjistit přesnou výši škody nebo kdyby mu zjištění přesné výše škody činilo potíže, doporučí poškozenému, aby se obrátil se svým nárokem na náhradu škody na okresní soud.

Zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku

§ 19

Přestupek proti socialistickému soužití

Přestupky proti socialistickému soužití se dopustí, kdo drobným výtržnictvím, rušením nočního klidu, překročením uzavírací hodiny nebo drobným poškozováním majetku v socialistickém nebo osobním vlastnictví anebo jiným nepřístojným jednáním narušuje v menším rozsahu socialistické soužití.

§ 26

(1) Nevede-li k nápravě občana samotné projednání přestupku před národním výborem, jiným státním orgánem nebo společenskou organizací, uloží národní výbor za přestupek některé z těchto opatření:

a) napomenutí,

b) veřejnou důtku,

c) pokutu do 500 Kčs.

(2) Vedle toho může národní výbor vyslovit propadnutí věci, která náleží tomu, kdo se přestupku dopustil, a které bylo použito ke spáchání přestupku nebo která byla přestupkem získána, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku nebo jiný obecný zájem.

(3) Věc, která nepatří tomu, kdo se přestupku dopustil, může být zabrána, jestliže jí bylo použito ke spáchání přestupku a ohrožuje-li bezpečnost osob nebo majetku nebo mravnost. Taková věc může být zabrána i v tom případě, náleží-li tomu, kdo se přestupku dopustil, jestliže ho nelze volat k odpovědnosti.

(4) Propadnutí nebo zabránění věci nelze vyslovit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku.

(5) Pokuty připadají státu. Vlastníkem propadlé a zabrané věci se stává stát.

§ 27

Byla-li přestupkem způsobena majetková škoda, působí národní výbor k tomu, aby byla dobrovolně nahrazena. Odepře-li občan způsobenou škodu nahradit, uloží mu národní výbor tuto povinnost. Jestliže se však národnímu výboru nepodaří zjistit přesnou výši škody nebo kdyby mu zjištění přesné výše škody činilo potíže, doporučí poškozenému, aby se obrátil se svým nárokem na náhradu škody na okresní soud.

§ 38

Provinění proti socialistickému soužití se dopustí:

a) kdo nepřístojným chováním, zejména výhrůžkami, urážlivými výroky nebo skutky, pomlouváním, rvačkou, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním naruší soudružské soužití občanů nebo se dotkne jejich důstojnosti a cti,

ABSTRAKT

Předkládaná práce podrobuje analýze jev zvaný stalking.

V psychologické části se zabývám výzkumy dvou cílových skupin stalkingu – stalkerům a jejich obětem. Vyzvedávám především ty typologie, které dokáží predikovat potencionální násilí a ty, které stanoví prostředky, které omezí, resp. zastaví stalkerovo jednání, např. právní sankce nebo podrobení se lékařské péči.

Dále jsem podrobně zkoumala některé právní úpravy anglo-amerických zemí a úpravu České republiky. Věnovala jsem se občanskoprávními, správněprávními a trestněprávními prostředky ochrany proti stalkingu.

Klíčová slova: stalking, nebezpečné pronásledování, nebezpečné vyhrožování.

ABSTRACT

This diploma thesis analyzes the phenomenon known as stalking.

The psychological part is deals with the studies of two target groups of stalking – stalkers and their victims. I am pointing out especially the typology that can predict potential violence, and those that show means that limit, respectively stop stalker's conduct, such as effect of legal sanction or comply with medical care.

I also examine, in detail, some legislations of Common law countries and the legislation of the Czech Republic. I focuse on civil, administrative and criminal means of legal protection against stalking.

Keywords: stalking, obsessive following, criminal harassment.